

XVIII.

LEO PP. XIII. VENERABILES FRATRES

SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Annum ingressi sumus quintum et vicesimum Apostolici munera: Nr. 2814. spatiumque respicientes in maximis curis assiduisque confectum, admiratio Nos Ssmi Domini divinae bonitatis commovet; unde cum beneficia innumerabilia accepimus, tum Nostri Leonis Papae XIII. Episcopatus diurnitatem. Itaque summo rerum Parenti, eidemque auctori et arbitro vitae gestit animus stola Apostolica, qua testamenti placitum est huius lucis Nobis usuram prorogare, officium a Nobis esse sanctissimum, in munis studia utilitates et incrementa Ecclesiae quantum superest virium impendere, eiusque gratia sua votaque, nec laboris quidquam nec sollicitudinis defugere. — Iam a gratae voluntatis significatione, debita benignissimo Numini, cui sit gloria lausque sempiterna, libet affari vos, commendat. Venerabiles Fratres; qui ut, suam quisque, Dominici gregis custodiam geritis a Spiritu Sancto mandatam, ita pastoralis officii Nobiscum certamina palmas, laeta tristia participare consuevistis. Haerebunt Nobis semper in memoria pietatis observantiaeque officia et multa et praeclara, quibus cum Pontificatus Nostri cursum continentem ornastis, tum huius felicitatem eventi fecistis iucundiores. Quae quidem officia, ut sumus vobiscum paterna muneris necessitate coniuncti, grate admodum complectimur: etsi non tam caussâ Nostra, quam quod argumento sunt, adhaerescere vos penitus huic Sedi Apostolicae, quacum tamquam centro suo ceterae orbis catholici contineri sedes debent. Quod si unquam alias oportuit sacrorum Ecclesiae Antistites caritate mutua et cogitandi agendique similitudine inter se cohaerere, perinde quasi ex omnibus exsisteret cor unum et anima una, id enimvero hodie, quae sunt tempora, necesse est.

Numquemnam latet conspirans ille ad labefaciendum opus Jesu Christi consensus infensissimorum hostium, christiana vel dogmata vel instituta, pertinacia incredibili, convellere molientium? Haec vos plus satis experiendo nostis: qui etiam saepe Nobiscum deplorare soletis, disseminari passim licenterque opinionum et doctrinarum pestes, malisque errorum venenis imbui multitudinem. Proh circumventam insidiis incautorum fidem! Ecclesiae interea, quod magis dolendum injectis omne genus vinculis, sua minuitur et quoad potest eripitur auxiliandi copia. Et tamen non dubitant, cumulantes flagitio damnum, arguere Ecclesiam ipsam debilitatae virtutis, quod non, ut antea, populares cupiditates, in perniciem communium rerum inflammatas, queat restinguere.

Equidem iucundiora velimus, accomodate ad factum laetabile, scribendo persequi. Verum neque id patiuntur insidentia Ecclesiae incommoda quae levari mature postulant, neque haec tam misera societatis humanae tempora; cui quidem ille a christiana disciplina institutoque discessus fortunarum morumque detimenta adhuc magna peperit, maiora struit. Siquidem sanctum natura est, omniumque saeculorum memoria ratum, non posse religionis reverentiam deturbari publice, quin simul convictus humani prosperitas corruat. — In eiusmodi rerum asperitatibus, ad excitandos confirmandosque opportune animos opus esse arbitramur, huius quod cum Ecclesia geritur bellum, initia caussas multiplicemque exsequi naturam, quae perniciosa consequantur monere, medendi demonstrare vias. Itaque, licet referens quae saepe ediximus in hoc genere, pertineat usquequaque volumus, paternae caritatis plena, vox Nostra; neque ad filios modo catholicae unitatis feliciter compotes, sed ad eos etiam qui Nobiscum de fide dissident, vel qui ab ipsa plane sunt alieni: quippe universi omnes uti eodem sunt prognati Patre, ita ad idem summum invitantur bonum. Sitque ea vox testamenti instar, quo gentibus suprema salutis communis studia Nostra votaque, impendente iam exitu, commendamus.

Veritatis iustitiaeque vindex, Ecclesia Christi adversa multa et aspera nunquam non pertulit. Ex quo enim instituit, quod acceperat ab Auctore suo munus, constabilire et propagare in hominibus regnum Dei, eosque ab amore fluxarum rerum ad immortalium traducere, necessario in offenditionem humanae incurrit corruptae depravataeque naturae. Studia nimirum infesta sibi et inimica sensit cupiditatum, quibus responsandum viriliter esse ipsa edicebat. — Nec vero id acciderit homini christiano novum, quando Christus alumnis disciplinae suae denuntiavit, omnia hostilia, dum mundus foret, usque passuros. Pervulgata sunt, quae ipsos dimissurus in orbem terrarum Evangelii paecones, monuit: *persequentur vos; eritis odio omnibus propter nomen meum; trademini ad reges et praesides; tradent vos in tribulationem et occident vos.* Animosque de suo caperent exemplo voluit: *si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit!*¹ Adeo digna promeritis heic redditur merces!

¹ Io. XV, 18.

Iamvero huius tantae invidiae nemo aequus rerum aestimator caussam satis idoneam repererit. Urgente caritate immensa, demisit se abiecitque Christus ad humilitatem conditionis humanae; praexcepta dedit sanctissima, plena solatii, apprime facta ad pacandos inter se copulandosque germanitatem homines; opes gloriae contempsit; iura nullius appetivit; aegris, calamitosis, aerumnosis benignissimus adfuit; denique aetatem omnem optime de hominibus merendo contrivit. Quodsi tamen factus is est, quod Simeon praecinerat fore, *signum cui contradicetur*,¹ prodigium certe nequitiae hic agnoscimus, atque eo immanius, quo iniuriosius.

Porro Ecclesiam catholicam, Christi heredem muneris, custodem doctrinae mirumne sit eadem usam esse fortuna? Semper eadem constat saeculo perversitas, urgentibus pios impiis ab humani generis hoste profectis, quem ipsum inimicum Dei ab initio rerum, *principem huius mundi*, sacrae appellant litterae. Hi scilicet, quoniam imperium Dei contumaciter abnuunt, nec denunciari sibi divinam patiuntur legem, nec omnino eos, qui rite denunciant, ferre possunt. Itaque coniurati Ecclesiam perdere, quoties turbulentioribus aetatibus contra omne ius fasque communis humanae immania edidere crudelitatis exempla! — Ergo aliud ex alio omnia tentata genera saeviendi. Recens ab origine, vi tormentisque cruciatum publice christianum nomen; triumque saeculorum spatio Urbem romanique imperii fines perfudit martyrum crux. Tum, domestica pestis, haereticorum perfidia extitit, tecte primo, dein audacter aggressa technis rationumque fallaciis concentum fidelium unitatemque dissolvere. Erupit deinceps plus semel a septentrionibus barbarorum procella, Saracenorum ab austro, internotionem vastitatemque faciens. Cumque veluti provinciam male habendae Ecclesiae aetas aetati transmitteret, eam suscepit, restituto imperio, Caesarum dominatio, superba fere atque impotens; quae sollicita ne prae se sacra potestas cresceret, eius sive libertatem coercere sive iura attentare non destitit. Taedet considerare, quot quantisque difficultatibus affecta atque afflita subinde Ecclesia fuerit. Illa vero ex angustiis incommodisque evadere fortior; pacifici regni sui proferre terminos; nec veteris humanitatis fructus negligere, custodiendis litterarum et artium monumentis; sed laborare in primis, ut civitatem penitus evangelica sapientia pervaderet totamque imbueret. Ita Christianum cultum in commune invexit; peperit que conformatis eo cultu gentibus aequitatem legum, mansuetudinem morum, tenuum tutelam, calamitosorum inopumque misericordiam, alieni iuris dignitatisque verecundiam, denique civilium rerum cursum, pro naturali studiorum concertatione, tranquillum, temperante nimirum iustitia libertatem.

Documenta tam magna tamque illustria beneficiae virtutis suae cum daret Ecclesia, ad finem aetatis mediae processit, invidia improborum comite: quae autem sequuta est aetas dimicationes ei vel acerbiores attulit. Etenim saeculo sextodecimo luctuosa illa exarsit, cuius nota sunt semina, perduellio

¹ Luc. II, 34.

Novatorum; qui caput ipsum adorti, idest romani Pontificis auctoritatem, unde universitas Christifidelium in unum corpus coalescit vivum vigensque, florentissimas gentes a catholicarum complexione misere abstraxerunt. Quo facto discidio illuc necessitate evasere, quo fortasse non spectarant, ut christiani nominis vix umbram retinerent, rem fere exuerent. Nam abiecto semel ex una parte magisterio Sedis Apostolicae, quo maxime unitas fidei salva consistit, posito ex altera proprium cuique iudicium esse normam credendi, infinitis sententiarum commutationibus patuit aditus; quare iam nullum est tam sanctum doctrinae christianaee principium, quod non illi aut in dubium revocent, aut funditus repudient.

Idem insistentes iter, progressi sunt longius, qui insolenter se philosophiae nomine iactarunt saeculo duodevicesimo. His nullae fuere divinae litterae; nulla, Deo manifestante, nota veritas; unum propositum, ex animo populum omne christianaee religionis vestigium abolere. Ex his fontibus perniciosa illa fluxere portenta *rationalismi, pantheismi, naturalismi, materialismi*; quibus veterum errores quos sancti Patres vindicesque fidei splendide convicerant, specie instaurant nova: prorsus, ut superbia recentiorum, contemptu christianaee sapientiae lumine, ad ethnicae vetustatis deliramenta regrediatur, vel quod attinet ad animorum naturam et immortalitatem.

Itaque factum ut, multo quam antea, ingravesceret ad hanc diem in Ecclesiam bellum, latiusque manaret. Siquidem aetas incredula non satis habet unum et alterum fidei sanctae oppugnare caput: cuncta simul caelestium doctrinarum principia, ipsa sana philosophia reclamante, aggreditur. Atqui huiusmodi principia divinissima hominem de supremo fine monent sui, in officio continent, afflictum recreant tolerantiamque dolorum docent, atque erectum in expectationem incorrupti iudicis Dei, vitaeque post mortem beatae, iubent terrestria posthabere caelestibus, caduca mansuris. Porro in locum fidei quae tantae salutis ubertatisque affert elementa, quid isti sufficient? Nempe abnormen veritatis fugam quae frangit animos, et omnes generosae virtutis nervos elidit.

Iamvero pravarum doctrinarum luem videtis, Venerabiles Fratres, ex opinionibus hominum in agitationem vitae, venasque rei publicae defluxisse. Magnae enim et imperiosae civitates adhibere eas doctrinas atque usurpare non intermittunt, se ratae propterea progredientis humanitatis videri duces. Etiam fere qui civitatibus praesunt, perinde quasi non debeant assumere sibi et praeseferre quantum in communibus moribus est optimi, solutos se putant officio colendi palam Numinis; saepiusque fit, ut professi omnium religionum aequam se habere rationem cum ea solum inimice agant, quam Deus instituit.

Comparatis autem ad contemptum Dei civilibus rebus, quam necesse fuit consequi, consequuta est magna perturbatio demutatioque morum: quippe recti honestique fundamentum religio continet; id quod ipsi sensere ethnicorum sapientissimi. Etenim abruptis officiorum vinculis, quae hominem iungunt Deo, summo omnium legislatori et iudici, nihil superest, nisi simulacrum illud hone-

statis mere civilis, sive, ut aiunt, a nullo pendentis; quae nimurum de lege aeterna praeceptisque divinis nihil pensi habens, illuc prono itinere ad extremum evadit, ut hominem suarum ipsius cupiditatum arbitrio permittat. Qui quidem spe dimotus supernorum bonorum, quid aliud malit, quam ingurgitare se in huius commoditates suavitatesque vitae: explere crescentem voluptatum sitim; divitias quaestusque immodosus avidius, invita etiam iustitia, facere; auctaque libidine dominandi, ad imperia honoresque quavis demum arte conniti? At ubi sic animos multitudinis transversos agit licentia, iacent leges, iacet auctoritas publica; nec iam longe abesse communium temporum pernicies potest.

Iamvero quae incommoda dicimus ex hac tanta rerum perturbatione gigni, plus nimio constat evenisse; videmusque congregationis humanae fundamenta, aeternis submotis iusti rectique principiis, nutare. — Atque cum omnia civitatis membra, tum domestica societas praesertim magnam plagam accepit. Nam, alienus ab Ecclesia, principatus civilis rationem finesque migrans ditionis suae, maritale vinculum sibi vindicavit, omnique exuit sanctitudine; nativum parentum ius educendae prolis violavit; stabilitati coniugiorum multifariam obfuit, concessa legibus divertitorum facultate. Inde est, quod nemo ignorat, ut excrescat quotidie nuptiarum numerus, quas uti libido temere conciliavit, ita brevi fastidium infidelitasque dissolvit: nihil autem sit miserabilius conditione sobolis, quae et parentum incuria aut etiam consuetudine mala mature corrumpit, et a profana institutione reipublicae imbibit pravarum opinionum virus.

Domesticarum rationum labes labem socialium et politicarum tulit; maxime quod nova commenta germanam notionem principatus, praepostera eidem tributa origine, adulterarunt. Etenim si est ut auctoritas principum non a Deo, supremo aeternoque omnis potestatis fonte, verum a populorum consensu suffragiisque oriatur, continuo illud ipsa deperdit quod unum eam religiosissime commendet civibus, abitque in facticum quoddam imperandi genus, tam instabili et lubrico nixum fundamento, quam est mutabilis hominum voluntas. Ex quo illud appetit effici in legibus, ut plerumque victricem quidem sententiam politicarum partium, numero antecedentium, minime vero *scriptam rationem* referant, uti par est. Ob eamque ipsam caussam cernere licet, foveri appetitiones projectas multitudinis; dari frenos popularibus cupiditatibus, ipsa negotia pacemque civium interpellantibus; eos autem multa cum vi atque etiam caede inhiberi, quotiescumque sit ad extremum casum res adducta.

Similiter, ubi a communi iure gentium exsularunt christiana praescripta, quorum mira vis est ad devinciendas invicem et quasi congregandas universas in unam veluti familiam, paullatim instituerunt nationes sua quaeque immoderate querere, aliena aemulari, atque inter se si minus infestum animum gerere, at certe suspiciosum. Quare in suis eas coeptis non magnopere celsa honestatis iustitiaeque forma movet; nec sua quidquam interesse putant, contra vim potentium humiles defendere: sed totae cum sint in amplificandis sine

modo opibus suis, unice quod opportunum atque utile sibi fore censuerint, id maturant exsequi: siquidem persuasum habent, facinore patrato feliciter, qui se reducturus sit ad officium, fore, neminem. His igitur iudicandi normis, supremam legem rerum humanarum statuunt vim esse: eamque ob caussam certatim intenditur undique militaris instrumenti immanitas; unde eiusmodi pax existit, cuius detimenta perniciosissimum quodque bellum exaequent.

Perturbata vero publicorum disciplina morum, crevere immensum tenuum incommoda, inquietos contumacesque commoventia spiritus; indeque illa nata turbarum seditionumque frequentia, quae graviores iam formidines portendit. Indigne quidem minuta plebs magnam partem laborat, quibusque premitur rerum omnium angustiis liberanda aut certe levanda celeriter est: iis tamen angustiis commodo abutuntur ad sua consilia concitatores vaferimi, *Socialistae* in primis, qui plebem fallacibus pollicitationibus infatuantes ad tetricima peragenda proposita grassantur.

Quoniam autem per declive ruentem necesse est ima petere, ex positis principiis necessitas consecutionum demum effecit, ut consociatio quaedam coiret hominum perditis moribus ingeniisque efferis, quorum atrocia facta terrorem ubique brevi iniecerunt. Opibus valida et numero gregalium in omni gente, quoniam iam non potest consociatio istiusmodi consceleratas afferre manus, fidenterque capitalia quaelibet audere? Qui autem in ea sunt haeresi, ii revulsis legum religionis morumque vinclis, a civili se convictu alienos penitus haberi volunt; impositoque sibi *anarchicorum* nomine contendunt omni furiosae temeritatis impetu societatem humanam ab imis radicibus evertere. — Quia vero societas cohaeret vigetque potissime temperatione potestatis publicae, idcirco potestas potissime est telis profligatorum hominum proposita. Ecquem non perfudit horror miserantem simul et indignantem, cum videret his paucis annis aut paratam necem aut allatam imperatoribus augustisque foeminis, regibus et amplissimarum praesidibus rerumpublicarum, neque aliam ob caussam, quam quod potentatum obtinerent?

His tot tantisque vel prementibus malis vel ingruentibus periculis, nostrarum esse partium intelligimus, omnes quotquot sunt recte animati, eosque magis qui potestate antecellunt, cohortari denuo atque adeo obtestari, idonea velint, quae suppetunt, remedia attendere, eaque vigilanter nervoseque proponent adhibere. Principio autem illa quae sint, quantaque polleant virtute considerandum est. — Libertatis quidem praedicari commoda audivimus magnifice que eius laudari virtutem, tamquam pacis actuosaeque prosperitatis effectricem, ut nihil supra: sed mancam illam ac debilem exitu rebusque satis cognovimus. In bonis fortunisque, in ordinibus civium calet flagratque apud omnes, quae ubique sunt, gentes contentio; necdum tranquille placideque in civitate vivendi spes ulla ostenditur. Quin etiam illud, quod hodie placet, ut promiscuo iure libertatem usurpent error cum veritate, cum honestate turpitudo, exploratum

cuique est quo pertineat; nempe ad quaecumque sunt honorabilia sancta excelsa opprimenda, muniendamque viam maleficiis, necibus voluntariis, turpissimarum flagitiis cupiditatum.

Visum est etiam valde conducibile, popularem eruditionem provehi; quippe, quo cultiores, dispulsis inscientiae tenebris, animi fierent, eo contra prava studia cupidinum munitiores forent, faciliusque essent honesti rectique normam servaturi. Veruntamen institutio eiusmodi, quae a solida religionis morumque disciplina abhorreat, quotidianis prope constat experimentis, quo tandem evasura sit. Perversarum error opinionum, quas ephemeridum praesertim infinita licentia fundit, adolescentem aetatem, improvidam eam quidem maximeque cupiditatibus concitatam, facile decipit; mentes animosque passim depravando corrumpit; ac talem vulgo alit superbiam et intolerantiam, quae familiarum statum pariter ac civitatis permisceat.

In assiduis quoque doctrinarum progressionibus spei multum multi collocarunt. Quo quidem in genere incrementa proximum saeculum et magna et nova et admirabilia vidi: illos vero tantopere concupitos indeque expectatos, fructus salutis uberes num vidi? Recentiorum sane sollertia novos eosque immensos campos ingeniis ad pervestigandum aperuit, hominis in naturas corporeas dominatum protulit, commodisque multis actionem auxit vitae mortalnis. Rem tamen spe deterius evenisse, cuique conspicuum est consideranti et hunc talem animorum morumque habitum, et annuas descriptiones criminum, et ab infimae sortis hominibus formidolosos fremitus, et vi iura subacta. Atque ut mittamus de redacta ad incitas plebe, mentes passim inopinabilis quaedam premit aegritudo, intimoque desiderii sensu oblanguent pectora. Neque enim si res corporeas sibi obnoxias homo fecit, animum tamen explevit suum; aut quod plura scientiae investigatione compererit, eo in maximis difficillimisque caussis haeret minus. Omnino veritatis, virtutis, infinitique sitientem boni irritant terrena, non satiant; externarumque augenda copia suavitatum, nequaquam ex animo demi sollicitudines possunt.

Contemnendae ne igitur sunt aut negligendae doctrinarum opes, civilis cultionis, temperatae moderataeque libertatis? Minime vero: immo tuendae promovendaeque, ac perinde habendae per se sunt, ut totidem ab ipso Deo comparata subsidia ad humani generis utilitatem. Attamen ita ea sunt reapse, consilio Creatoris, frugifera, si apta et connexa fuerint cum virtute religionis, unde omnem vim habent, utilitatis bonae efficientem. Nimirum haec una res caussam continet. Nam ut quidque, si dimotum sit a caussis, a quibus consentaneam trahit stabilitatem, necessitate corruptitur; ita pariter cum ea ipsa caussarum virtute denuo coniungatur oportet, si volet corruptum restitui. Iamvero civitas, ex quo stultissimum iniit consilium sese vindicare a Numine, divinitus traditas doctrinas atque adeo quaecumque sunt supra naturam proterve respuens, salutiferam ab se prohibuit christianaee religionis efficientiam; unum illud videlicet

omnium vel ordinis firmamentum solidissimum vel germanitatis validissimum vinculum vel recte factorum publice privatimque inexhaustum fontem. Itaque hoc ipsum civitatis a religione discidium magna vitae morumque secuta perturbatio. Ad christiana igitur instituta se recipiat opus est devia civitas, si prosperas, si pacatas, si salvas esse res suas velit. — Quemadmodum enim nullius christiana sapientia illabitur animum, quin faciat eo ipso meliorem; eodem modo ubi cuiuspam pervasit illa administrationem reipublicae, continuo pacatior tranquilliorque status consequitur. Siquidem Dei notione providentissimi, sapientissimi, infinitaeque eius tum bonitatis tum iustitiae mentes imbuens, ad conscientiam officii revocat, aerumnarum acerbitates temperat, molit iras, suadet magnanima. Quod si penitus commutavit illa nationes ethnicas planeque ab interitu revocavit ad vitam, si qua vestigium posuit barbariam exclusit, eadem profecto poterit perturbatam, postquam a se declinavere, civitatum disciplinam rursus, ubi ad se redierint, componere. — Sed is, quem dicimus redditum, ut veram plenamque salutem efficiat, hoc vult, ad unius sanctae catholicae apostolicae sinum complexumque redire Ecclesiae. Etenim christianam sapientiam reapse sola totam Ecclesia continet, summe spiritualis illa quidem at numeris omnibus absoluta societas: in qua consistit corpus Jesu Christi mysticum, cuius aspectabile caput est, principis Apostolorum obtinens locum, romanus Pontifex. Ipsam Liberatorem humani generis constituit perfectricem operis sui, partaque ab ipso salutis administratorem: Evangelium in orbem terrarum ipsa disseminavit fusoque sanguine asseruit; ipsa sanctissimis freta promissis, praesentem sibi non detecturae fore Deum, a quavis erroris contagione integrum Christi doctrinam perseverat ad postremam saeculorum aetatem prodere. — Dux eadem legitima morum ad Evangelii praescripta, non ea solum tuetur, quae singulis ad sempiternam salutem opus sint, verum etiam quae maxime conducant reipublicae, iustitiam, caritatem mutuam, veri nominis libertatem, eamque quae una potest esse, civium aequabilitatem. Praeceptis enim institutisque divini Conditoris sui, iura rationesque omnes communitatis humanae suo quodque momento ponderata dispensat atque componit. Ita cum pares inter se ab eiusdem consortione naturae iubet haberi cives, iubet eodem tempore inviolatos esse, quae natura ipsa discretos vult, varios ordinum gradus. Libertatemque affert eiusmodi, quae rationem ab obsequio obedientiaque fidei nequaquam eximat, aut sibi ipsam permittat; in quo ius esse edicit, ut libertas veritati concedat, vis numerusque iustitiae, ea quae sunt hominis iis quae sunt Dei.

Neque eo minus salubriter convictum domesticum Ecclesia iuvat: quae et ipsum ab insidiis et licentia impatorum fidei hostium tegit, et arctissima coniugalis amoris vincula confirmans, honestatem thalami sanctitudinemque custodit. — Eadem porro in genere civili et politico conservat ordinem et roborat, cum ex una parte eorum qui imperant, sustentet auctoritatem, ex altera eorum qui perent, si quando rite meliora quaerant, aequis suffragetur optatis: hinc scilicet sartam tectamque decernens esse verecundam principibus obtempe-

rationem, illinc inviolabilia iura vindicans humanæ dignitatis. Atque ita aequa servitute longe distabit et ab herili dominatione civitas, dum dicto audiens fuerit Ecclesiae.

Harum Nos quidem rerum probe consciit, vixdum suscepto Pontificatu Maximo, illuc curas omnes cogitationesque convertimus, ut eminerent per Nos atque exstarent plena salutis consilia Ecclesiae, atque eius cum doctrinarum lux tum vis beneficiorum, quam latissime posset, pertineret. Eo spectarunt quae protecta sunt a Nobis documenta praecipua, nominatim Encyclicae Literae de philosophia christiana, de libertate humana, de matrimonio christiano, de secta Massonum, de politico principatu, de civitatum constitutione christiana, de sectis Socialistarum, de praecipuis civium christianorum officiis, de conditione opificum, aliaeque simili argumento. Cumque Nobis esset in summis votis non modo collustrari veritate mentes, sed etiam revocari ad christianarum virtutum cultum voluntates, propterea quantum cohortando praecipiendoque potuimus, nihil fecimus reliqui, ut ad sempiterna adamanda bona excitaremus animos; utpote ad quae omnem vitae referri cursum oporteret. Factumque est, ut bene multi adiuvante operam Nostram Dei gratia, et firmius in veritate consistenter, et in difficilimis gravissimisque caussis plus viderent, et ardentiore studio inflammarentur ad eam, quae ubique in miseros impenditur, multiformem beneficentiam: ut est nimirum christiana caritatis ingenium, ad quasvis vulgi se miserias porrigen. Quod si tamen ubiores capere fructus non licuit, revereamur arcana Dei consilia, Venerabiles Fratres, imploremusque, benignus respiciat tam ingentem hominum numerum, in quos nimium quam convenit illud Apostoli: *Deus huius saeculi excaecavit mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio evangelii gloriae Christi.*¹

Hi enimvero Ecclesiae, egregium studium populis in omnes partes navantis, tanto cum odio connituntur obscurare existimationem, interpellare operam, ut facile possis tenebrarum filios agnoscere. Itaque in multis fallaciis calumniisque, quibus vulgi imperitiam capiant, et aemulationi serviant imperii, illa malitiosius conficta: Ecclesiam vel scientiae intercipere itinera, vel libertatis impedire usuram, vel in aliena invadentem, iura ad se rapere civitatis. Quae tamen crimina, sicut os adversariorum millies intulit, ita millies ratio, historia, consensus hominum recte sentientium propulsavit.

Inimicam doctrinarum et humanitatis aiunt Ecclesiam. Quasi vero quod tradita divinitus dogmata vigilanter custodit, eo ipso non optimis quibusque disciplinis et artibus fautrix adiutrixque sit. Tantum enim abest ut notitia rerum maximarum, Verbo Dei aperiente accepta, a quo ut a summa veritate quaecumque sunt vera manant, quidquam naturali cognitioni noceat, ut etiam humani ingenii facultatem roborando exacuat, submoto in gravissimis rebus errandi periculo aut ancipiti cogitandi cura. Ceterum exstant in memoria horum

¹ II. Cor. IV, 4.

undeviginti saeculorum insignia Ecclesiae in omne doctrinae genus promerita, quae falsum convincant. Ecclesiae catholicae laus est, vulgasse et custodisse evangelicam sapientiam; quae si non esset, etiamnum in tenebris superstitionum et barbariae iaceret orbis terrarum: unam curasse ut veterum litterae ne interirent penitus, ad nosque pervenirent: primam populo aperuisse litterarios ludos, eamdemque lycea illa magna instituisse, quae hodie exstant celeberrima: denique in omni genere et varietate artium fovisse homines praestantissimos, ingeniaque scriptorum ad excellentiam sinceramque gloriam excitasse.

Iniquam libertati dicunt Ecclesiam. — Nihil vero minus; si quidem maneat sua vis vocabulo, nec quod nobilissimo naturae muneri ac dono impositum est, id ad pravitatem vitiumque transferatur. Nam quam esse volunt libertatem, ut, nullis legibus frenisque cohibentibus, quod cuique libuerit facere liceat, eam quidem, nedum Ecclesia, nemo sanus probaverit; potestatem vero expeditam largamque ad legis aeternae normam agendi, in quo ipso posita est digna homine utilisque civitati libertas, nemo unus tuetur quam Ecclesia diligentius. Opera igitur et perseverantia Ecclesiae, in summis doctrinae suae capitibus aequalitatem fraternitatemque omnium inter se hominum defendantis, deletum apud christianas gentes servitutis dedecus: contra factiones potentium tectae rationes inopum: asserta multo cum sanguine martyrum christiani nominis professio: observata in puro et in foemina humanae personae dignitas et iura: in ipsoque civili et politico libertatis genere plurima populis importata adiumenta.

At, suos praetervecta fines, Ecclesia iura occupat reipublicae. — Imo vero Ecclesiae est celebrata doctrina, praecepisse Christum reddi Caesari quae sunt Caesaris, Deo quae Dei sunt; atque ita alteram inter et alteram potestatem, utramque in suo genere maximam, fixum illud et stabile sanxisse discrimen, quod magnopere ad christianam explicandam urbanitatem valuit. Porro nihil tam alienum ab Ecclesia, quae spiritu caritatis agitur, quam inimice se gerere erga potestatem politicam; cum qua imo studet concordi actione contendere ad eorumdem hominum eiusdemque humanae societatis bonum: quamquam ipsa congruenter suo divino muneri, multo, quam civitas, maiora spectat. Quodsi actio Ecclesiae vacuos omni suspicione animos inveniat, tum demum saluberrimos eos est latura fructus, quos diximus. Sed in quo ipsam reprehendunt tamquam in res civiles involantem, vetus est agnoscenda vituperatio, ob eam caussam usurpata, quod quotquot Ecclesiam opprimerent, id iure se facere videri vellent. Cuique autem sincero aestimatori rerum et iudici testis est locuples historia, iniurias Ecclesiam nullas cuiquam unquam fecisse; plurimas, ad similitudinem Auctoris sui, tolerasse: idque propterea quod non vi et armis valeret, verum opinione et veritate.

Relinquitur, harum et similium insimulationum esse malevolentiam causam. — Hoc autem nocendi studio et mentiendi facile praestat lucifuga quedam hominum consociatio, iampridem in medullis ac visceribus civitatis inclusum malum, quod ipsius civitatis vires omnes debilitat frangitque. Peturbationem

spirans rerum publicarum, ita est ea quidem constituta, ut sit contrariae societas societati civili, in quam dominari e suis ipsa latebris contendit; propterea que ipsi cum Deo Ecclesiaque Dei naturale quoddam bellum est. Hae tamquam insignes notae satis cuique produnt *sectam Massonum*, cuius, dedita opera, in Litteris Encyclicis *Humanum, genus*, XII. cal. maias anno MDCCCLXXXIV. datis, consilia doctrinas facinora exsecuti denuntiando sumus. Longe lateque serpens, iam omnes tere gentes pervasit istius lues exitiosa sectae, quae ceteras sibi cognatas complectitur sectas, occultaque movens machinatione dirigit. Neque id dumtaxat: sed qua multarum utilitatum fructibus asseclas suos pelliciendo, qua magistratus sollicitationibus aut minis flectendo, in omnes iam reipublicae ordines intulit sese: adeo ut respublica specie quidem legitime geri, re vera penes ipsam esse videatur. Haec tamquam spiritu inflata Satanae, qui, ait Apostolus, *transfigurat se in angelum lucis*,¹ quum humanae communitatis commodis se natam praedicet, in rem suam quidquid potest, convertit; quum nequaquam se spectare ad politica confirmet, maxime se lationi legum gubernationique civitatum miscet; quumque sanctam sibi esse profiteatur maiestatem principum, nec ipsam invisam religionem, id tamquam extremum molitur, quod eius prolata in lucem statuta clamant, principatum sacrumque ordinem perdere, utrumque sibi libertatis hostem.

Itaque in dies magis illud patescit, impulsu praesertim operaque Massonum, sicut iamdiu solitum graviter catholicum exerceri nomen, sic recens ipsius oppugnationem re cruduisse. — Et re vera, coortum nuper pluribus locis uno tempore subitum invidiae incendium, nec ulla satis idonea explorata caussa; similia ubique ad ipsum excitandum instrumenta, videlicet ephemeredum protervitas, turbae concionum, scenerum petulantia ludorum; eadem via populos commovendi, hoc est falsa atque iniqua insimulatio probrorum; talia profecto similitudinem mentium indicant, unumque ducem. Quamquam, hoc factum partis cuiusdam instar haberi debet ad universam pestiferi belli institutam rationem, quam diximus; quaeque urgetur in id maxime, ut paullatim destituta ab omni de religione doctrina, soboles succrescat incuriosa fidei sanctae aut prorsus incredula; ut assidua procacitate scriptorum christiani expugnentur mores; ut ludibrio habeantur instituta Ecclesiae et sollemnia sacra contemptui.

Quoniam autem Cleri proprium est imbuere religione animos ac ministrare sancta, idcirco elevandae in populo auctoritati gratiaeque Cleri multo vehementior datur opera. Tantoque accrescit audacia homines honestissimos in suspicionem crimenque adducendi eisque iniurias contumeliasque imponendi, quanto est maleficiorum impunitas quotidie maior. Itaque non satis habitum est, addixisse in militiam Clericos, intercepta eorum maturitate tirocinii; aut Ecclesiam spoliasse bonis, piorum in ipsam liberalitate collatis; aut alia indigne fecisse: nova sacer ordo pati detimenta cogitur. — In primisque familiae et so-

¹ II. Cor. XI, 14. *metu formi timile se qui omnia do obprobriis perire ambo*

dalitates religiosorum: quibus utpote ad evangelica consilia aetatem exigentibus, ea res proprie vitio vertitur, quae civitatum non minus quam religionis praeclarum ornamentum continet. His igitur ea dolemus inique odioseque iniusta nuper vulnera, quae nemo frugi quispiam non improbaverit. Nihil ipsis ad defendendam calamitatem valuit morum integritas, illustrior ea quidem quam ut ullis certis criminibus infuscari potuerit; nihil civilium statuta legum, quibus naturale ius honestam quampiam ob caussam coeundi sancitur; nihil memor gratia populi, referentis iis accepta cum magna doctrinarum et artium atque ipsius agrorum culturae incrementa, tum instituta effusissimae in aerumnosam plebem beneficentiae. Ita populares viros foeminasque complures, qui domesticis spretis voluptatibus, ut iuventam ingenium vires animam denique suam bono communi devoverent, sponte ac voluntate pacificas inierant sodalitates, in tanta copia libertatis vidimus tamen, sicut nocentium contaminatos greges, abire excedere iussos.

At vero mirum non est, ita mulcari male filios pientissimos, quando non lenius agitur cum Patre, hoc est cum Capite ipso catholici nominis, Pontifice romano. Compertas omnibus res loquimur; scilicet ut deturbatus de civili principatu Pontifex; alieni esse arbitrii cooperit, contra quam pertinens ad omnes gentes Apostolici ministerii perfunctio postulat; utque premente dominatu hostili, coactus Romae in Urbe sua continere se in suis aedibus, iniusta indignaque rerum conditione utatur: idque postquam ad ludibrium spoondissent, tutam ipsius et dignitatem et libertatem fore. Novimus ipsi quibus quantisque impedimentis praepediatur opera Sedis Apostolicae, cuius ad minuendam maiestatem ipsa eius consilia perverse interpretari placet. Quotidieque illud magis emergit, eo civilem eversum esse principatum, ut expeditior via esset ad sacram Pontificum evertendam potestatem: quod ceteroquin, missis ambagibus, profiteri qui auctores principesque facinoris fuerant, non dubitarunt.

Id vero contra rem non modo publicam sed socialem quoque esse factum, ex iis quae sequuta sunt, liquet: siquidem natura fit, ut coniecta in religionem tela, in humanam recidant societatem. Nam Deus, sicut hominem ad societatem finxit et conformavit, ita providentissimo consilio condidit Ecclesiam, sublimemque locavit, quemadmodum Scriptura loquitur, in monte Sion; unde latissime elucens, multiplices promoveret vires, humanae insitas societati, eamque, caelestium praescriptionum ope, ad consentaneam perfectionem adduceret. Quapropter, si ab Ecclesia cuius virtute magnam partem viget, societas humana secesserit, declinet sane aut ruat necesse est; quippe iis disiunctis rebus, quas Deus voluerit coniunctas.

Haec Nos quidem, tametsi numquam per occasionem praetermisimus, rursus in hoc tempore opportunum censuimus admonendo urgere. Ex quo utnam eum capere fructum liceat, ut et nostri, communis utilitatis caussa, instuant rectius contendere et animosius; et alieni intelligent, quam sit iniustum

maternam Ecclesiae caritatem ac paeclarām in humanum genus beneficentiam odio malefactisque rependere.

Ceterum, sit sane formidolosa imago, quam adumbravimus, horum temporum; non tamen remittendum de spe fiduciaque est, providentissimum Deum tempestivam nobis victoram aliquando daturum. Nos enimvero dolemus intime, neutquam timemus Ecclesiae, natae ad vexationes tolerandas, ut initio diximus. Ipsam si Deus vexari exercerique sinit, primum ob eam caussam sinit, ut probet limetque virtutem bonorum; deinde praesentiam auxilii sui demonstrat, per novas nec opinatas vias sospitans ab hostium conspiratione Ecclesiam et producens. Constat undevicenorum saeculorum experimento, procellas in ipsam tumultuosiores quam perniciosiores solere existere.

Atque illud hoc tempore recreat, quod ad fiduciam sustentandam certa rerum argumenta non desunt, Repugnandum difficultatibus est sane gravibus; sed plura nunc eveniunt, unde eluceat Deum persolvere promissa, fidelitate mirabili. Videre licet Ecclesiam, contra tantas adversantium coniuratas vires nullo humanitus praesidio munitam, unam tamen excellere, per assiduosque auctus invalescere in quavis ora ac parte terrarum. Omnino *princeps mundi huius*, semel a Jesu Christo exclusus, hic iam non dominabitur: urgere mala consilia nocendo potest, perficere non potest. Atque in tanta conversione communium temporum, quantam contraria hominum studia et erumpentes quotidie sectae gignunt, beneficio tribuendum est, foventis Ecclesiam, Spiritus Sancti, si non animos modo piorum sed universitatem catholici nominis mira quaedam securitas tenet: idque ob eam potissimum, quae nunc, si unquam alias, viget inter Episcoporum ordinem et hanc Apostolicam Sedem summa coniunctio. Haec porro coniunctio arctiore suapte vi facit eoque fera-ciorem in omni pietatis caritatisque genere, tum Episcoporum cum cetero Clero, tum cum Clero necessitudinem laicorum: qui quidem experrectiores iam inanique omissio pudore certant pro religione dimicare. Istam Nos quidem studiorum concordiam, ut saepe commendavimus adhuc, ita magnopere in praesens commen-damus: beneque precamur, ut eo latius inscrescat, sitque ad retundendos impiorum impetus pro muro inexpugnabili.

Tum proclive erit, tamquam ex arbore surculos, renata virescere sodalitia ex eis institutis non pauca, quae instituta laetissime provenire in Ecclesiam cernimus. Neque enim est ullus publicae pietatis ab his neglectus modus, sive quod ad colendum rite Christum et augusta ipsius mysteria, sive quod ad beatissimam Deiparam caelitesque sanctissimos pertinet. Similiter nulla praetermissa beneficentiae ratio: siquidem multiplex ubique impeditur opera erudienda ad religionem iuventuti, solandis curandis que aegrotis, populorum conformandis moribus, miseris aerumnosisque relevandis. Atqui tamen eiusmodi instituta, ne ad communem salutem

celerius uberiorusque proficiant, nimium saepe per summam iniuriam prohibentur publice!

Praeterea, cum ita, Dei munere, laetemur Ecclesiam in iis valere regionibus quas ad christianum cultum eductas iam diu possidet, tum etiam laetabilia spei novae se dant indicia. Idque ab industria studioque missionalium, qui nec laboribus victi nec periculis deterriti, in summa rerum omnium inopia, plures quotidie et alacriores, pergunt solidas nationes humanitati Evangelioque acquirere: pergunt constanter; licet, ut Magister divinus, crebris obtrectationum morsibus obnoxii.

Aegritudinum igitur sensum solatia temperant: atque inter discriminatius certaminis satis est caussae, cur meliora posthac coniiciendo recreemur. Quam quidem rem quisquis acuto sinceroque iudicio apud se reputaverit, intellicet profecto. Deum uti sua instructum ope docuit hominem, quae ad finis ultimi adeptionem facerent, item per Ecclesiam, ipsius manifeste praesidio subnimam, hodie quoque docere, ubi sit quaerenda salus.

Utcumque erit, assidente Ecclesiae Deo, sperandum firmiter est, fore ut, discussa qua nunc obscuratur caligine, lux veritatis opportuno tempore nec ita longo intervallo pulchrior effulgeat, atque humana societas, profligata prope ac perdita, a flante rursus Evangelii spiritu, resurgat.

Nobis quidem, Venerabiles Fratres, quae Nostrae sunt partes, omnia conari certum est ad tuendum ac promovendum Dei regnum in terris, si quo modo auspicatissimum adproperare diem liceat. Vos autem in pastorali officio novimus multo esse diligentiores, quam ut a Nobis hortandi sitis. Sed ista studii vestri flagrantia volumus sacrorum administros magis magisque calescere, socios vobiscum operae et laboris. Hi enim quae populus velit, quibus rebus indigeat, quae mala toleret, quot quantisque insidiis aut corruptelarum illecebris pateat, optime norunt, quippe vivunt cum populo. Quodsi Jesu Christi sensu abunde praediti, despectisque concertationibus politicarum partium, vobiscum una desudaverint, mirum quantum, auxiliante Deo, efficient in multitudine, collustrandis veritate mentibus, animis comitate alliciendis, sollerti caritate afflictam tenuium fortunam sensim sublevando. — In quo multum sane adiumenti conferet Clero actuosa proborum industria laicorum: atque ita quicumque in sinu complexuque Ecclesiae matris alti eductique sunt, omnes, ut gratos filios addecet, honorem ipsius et decora tuebuntur. Ad id autem operis, debitum in primis maximeque ad aeterna frugiferum, nemo non potest aliquid prodesse. Nam exculti doctrinis aut litteris homines possunt vulgandis in Ecclesiae defensionem scriptis, praesertim quotidianis; quod instrumentum perquam efficax in utramque partem, usitatissimum adversariis est: possunt patresfamilias, vel per se vel per praeceptratores bonos impertiendis christiana institutione liberis; magistratus etiam quique populi personam gerunt, constantiam recte sentiendi virtutemque reti-

nendo; omnes denique, nullo ad humana iudicia respectu, catholicos sese praestando. — Enimvero sapienter sentire, generose velle, ordine contendere oportet ut cum maxime. Ordinis autem disciplinaeque caput est, obediente et cum omni fide huius Apostolicae Sedis servare praescripta: ita ut sublatis opinionum dissidiis, illuc communiter tendatur, quod est commune propositum, Jesu Christo in Ecclesia victori sternere iter.

Id laborare catholicos, officium est: laborum exoptatum exitum Ille dabit, amantissimus idemque sapientissimus sponsae suae immaculatae custos, de quo scriptum exstat: *Jesus Christus heri, et hodie: ipse et in saecula.*¹ Ipsu igitur nunc quoque imploramus obsecramusque, qui atrocissimam pro humano genere mortem, immensum testatus amorem, ad expiandum oppetiit; quique mysticae navis sedens non visus gubernator in puppi, tot tantosque commotos fluctus potest uno nutu componere. Vosque, Venerabiles Fratres, ad Ipsum eritis Nobiscum supplices, ut hac mole malorum civilem societatem levet; splendorem lucis suae ad eos afferat qui ignoratione potius quam voluntate improba christianum nomen impugnant: robur alacritatemque novam bonis iniiciat: denique pacem et tranquilitatem communibus rebus, dominante rursus veritate iustitiaque, maturet.

Auspicem divinorum munerum vobis, Venerabiles Fratres, et gregi universo curis vestris concredito Apostolicam benedictionem peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die XIX. Martii anno MDCCCCII, Pontificatus Nostri vicesimo quinto.

LEO PP. XIII.

Scepusii. die 18. Julii 1902.

Paulus, m. p.
Episcopus.

¹ Hebr. XIII, 8.

Feria IV., 21. Augusti 1901.

In Cong. ne Gen.li habita ab E. mis ac R. mis DD. Card. Inquisitoribus, propositis suprascriptis dubiis, praehabitoque RR. DD. CC. S. Officii voto, iidem E. mi D. ni respondendum censuerunt:

Ad 1. *Providebitur in 2.*

Ad 2. *Licere, ubi verum adest morbi periculum.*

Ad 3. *Negative.*

In sequenti vero feria VI, die 23 eiusdem mensis et anni, in solita audiencia R. P. E. Commissario S. O. impertita, SS. mus D. N. Leo Div. Prov. PP. XIII. audita de omnibus et singulis praemissis relatione, responsiones E. morum Patrum confirmavit.

I. Can. MANCINI, S. R. et U. *Inquisit. Notarius.*

2429

1902

Usus invaluit in dioecesi Novarcensi ut super Altaribus una cum candelis ex cera confectis lumina ex *gaz* accendantur ad maiorem splendorem obtinendum. Dubitans porro hodiernus Episcopus Novarcen. utrum id liceat, a Sacra Rituum Congregatione exquisivit:

„An super Altari praeter Candelas ex cera tolerari possit ut habeatur etiam illuminatio *ex gaz*, vel an usus praedictus prohiberi debeat?“

Sacra vero eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, eiusmodi dubio rescribere censuit:

Negative ad primam partem; *Affirmative* ad Secundam.

Atque ita declaravit et rescripsit. Die 8 Martii 1879.

Ita reperitur in Actis et Regestis Secretariae Sacrorum Rituum Gongregatis. In fidem etc.

Ex eadem Secretaria, die 16 Maii 1902.

Pro R. P. D. Diomede Panici, Archiep. Laodic Sec.

Philippus Di Fava, *Substitutus.*

2430

1902

R. mus D. nus Thomas Heslin, Episcopus Natcheten. a Sacra Rituum Congregatione sequentis dubii declarationem humiliter expetivit; nimirum:

Quum Sacra Rituum Congregatio in una *Novarcen.*, 8 Martii 1879 prohibuerit illuminationem ex *gaz* una cum candelis ex cera super altari, ob paritatem rationis et sub iisdem circumstantiis censerine potest vetita etiam illuminatio electrica?

Et Sacra eadem Congregatio referente subscripto Secretario, atque auditio voto Commissionis Liturgicae, rescribere rata est;

Super altari,
praeter can-
delas ex cera,
non est tole-
randa illumi-
natio ex
„gaz.“

Super altari,
praeter can-
delas ex cera,
non est tole-
randa illumi-
natio
electrica.

Affirmative, ad tramites decretorium 8 Martii 1879 et Iunii 1895. Atque ita declaravit et rescripsit, die 16 Maii 1902.

D. Card. FERRATA, *Praef.*
F. Panici, Archiep. Laodicen., *Secr.*

2431

1902

A plébániák
congrua
jövedelme

Közlöm az egyházmegyei tisz. papcsággal a közp. kath. kongruabizottság által 1901. év deczember havában megállapított s a kongruába beszámitható plébániai tiszta jövedelmek kimutatását:

Abaliget 4549 kor. 36 fill. (4897 kor. 16 fill.)* — Agárd 4355 kor. 58 fill. (4481 kor. 28 fill.) — Apar 2594 kor. 38 fill. (2835 kor. 66 fill.) — **B**aán 4296 kor. 99 fill. (4645 kor. 39 fill.) — Baar 1608 kor. 84 fill. (1671 kor. 16 fill.) — Babarcz 3752 kor. 68 fill. (4118 kor. 62 fill.) — Bakonya 3019 kor. 76 fill. (3140 kor. 08 fill.) — Baranyavár 2863 kor. 14 fill. (2690 kor. 84 fill.) — Batina 3034 kor. 02 fill. (3152 kor. 62 fill.) — Báta 4697 kor. 92 fill. (4756 kor. 40 fill.) — Bátaszék 6720 kor. 48 fill. (7115 kor. 76 fill.) — Bedegh 2427 kor. 82 fill. (2459 kor. 28 fill.) — Bellye 2556 kor. 32 fill. (2788 kor. 92 fill.) — Beremend 4886 kor. — fill. (5256 kor. 60 fill.) — Berkesd 4033 kor. 08 fill. (4255 kor. 76 fill.) — Bicsérd 4329 kor. 30 fill. (4457 kor. 34 fill.) — Bikal 1542 kor. 96 fill. (1596 kor. 38 fill.) — Bodony 3986 kor. 12 fill. (4337 kor. 74 fill.) — Bogdása 3362 kor. 94 fill. (4017 kor. 14 fill.) — Bonyhád 3093 kor. 90 fill. (3457 kor. 78 fill.) — Bozsok 3627 kor. — fill. (3893 kor. 50 fill.) — Böleske 2448 kor. 50 fill. (2532 kor. 78 fill.) — Bükösd 2771 kor. 76 fill. (2630 kor. 98 fill.) — Czikó 3327 kor. 32 fill. (3583 kor. 22 fill.) — Darázs 4283 kor. 84 fill. (4714 kor. 74 fill.) — Dályok 4288 kor. 08 fill. (4435 kor. 52 fill.) — Dárda 2695 kor. 50 fill. (2929 kor. 66 fill.) — Diós-Berény 2475 kor. 16 fill. (2556 kor. 18 fill.) — Dombovár 4394 kor. 42 fill. (4779 kor. 52 fill.) — Döbrököz 3850 kor. 66 fill. (4077 kor. 14 fill.) — Dráva-Szt.-Márton 2240 kor. 58 fill. (2407 kor. 30 fill.) — Duna-Földvár 6850 kor. 56 fill. (7757 kor. 08 fill.) — Duna-Szekcső 4684 kor. 76 fill. (5280 kor. 36 fill.) — Egerágh 6180 kor. 34 fill. (6857 kor. 94 fill.) — Értény 3269 kor. 60 fill. (3365 kor. 10 fill.) — Fadd 4042 kor. 36 fill. (4338 kor. 96 fill.) — Feked 1431 kor. 78 fill. (1652 kor. 40 fill.) — Felsö-Iregh 4686 kor. 28 fill. (4778 kor. 59 fill.) — Felsö-Mindszent 5082 kor. 10 fill. (5656 kor. 98 fill.) — Felsö-Nyék 2461 kor. 96 fill. (2527 kor. 76 fill.) — Garé 2544 kor. 85 fill. (2744 kor. 06 fill.) — Gödre 2534 kor. 59 fill. (2997 kor. 60 fill.) — Görcsöny 5494 kor. 52 fill. (6144 kor. 86 fill.) — Grábócz 3119 kor. 44 fill. (2999 kor. 12 fill.) — Gyula-Jováncza 3439 kor. 18 fill. (3677 kor. 56 fill.) — Harcz 1645 kor. 80 fill. (1728 kor. 40 fill.) — Herczeg-Szöllős 3206 kor. 02 fill. (3502 kor. 22 fill.) — Hetvehely 2552 kor. 68

* A zárójel közt levő számok az 1897. évben közölt jövedelmet jelzik.

fill. (2808 kor. 26 fill.) — Himesház 3020 kor. 44 fill. (3328 kor. 02 fill.) — Hird 3448 kor. 84 fill. (3483 kor. 90 fill.) — Hosszu-Hetény 3987 kor. 30 fill. (4216 kor. 88 fill.) — Högyész 3248 kor. 56 fll. (3735 kor. 08 fill.) — Ibafa 1710 kor. 35 fill. (1710 kor. 35 fill.) — Izsép 4233 kor. 06 fill. (4400 kor. 86 fill.) — Jánosi 2897 kor. 80 fill. (3033 kor. — fill.) — Kajdacs 1761 kor. 68 fill. (2010 kor. 70 fill.) — Kakasd 3956 kor. 68 fill. (4307 kor. 32 fill.) — Kánya 2307 kor. 16 fill. (2297 kor. 56 fill.) — Kárász 3850 kor. 82 fill. (4025 kor. 02 fill.) — Keszü 4592 kor. 19 fill. (5125 kor. 35 fill.) — Kisasszonyfa 5778 kor. 96 fill. (5971 kor. 84 fill.) — Kis-Dorogh 2755 kor. 72 fill. (2922 kor. 98 fill.) — Kis-Falud 2364 kor. 20 fill. (2446 kor. 58 fill.) — Kis-Székely 2241 kor. 16 fill. (2343 kor. 66 fill.) — Kocsola 4036 kor. 04 fill. (4241 kor. 74 fill.) — Kónyi 4059 kor. 62 fill. (4136 kor. 04 fill.) — Köblény 2809 kor. 16 fill. (2938 kor. 66 fill.) — Kömlöd 3036 kor. 50 fill. (3225 kor. 22 fill.) — Köv.-Szöllős 4486 kor. 06 fill. (4772 kor. 08 fill.) — Lakócsa 4700 kor. 48 fill. (5101 kor. 57 fill.) — Lancsuk 2456 kor. 19 $\frac{1}{2}$ fill. (2679 kor. 07 $\frac{1}{2}$ fill.) — Lapáncsa 2105 kor. 66 fill. (2350 kor. 78 fill.) — Laskafalu 2981 kor. 26 fill. (3370 kor. 46 fill.) — Lengyel 2062 kor. 36 fill. (2114 kor. 84 fill.) — Lipova 1921 kor. 20 fill. (2057 kor. 76 fill.) — Lovász-Hetény 2063 kor. 86 fill. (2041 kor. 98 fill.) — Löcs 2868 kor. 68 fill. (3039 kor. 86 fill.) — Magyar-Hertelend 3923 kor. 62 fill. (4082 kor. 14 fill.) — Magyar-Szék 4819 kor. 04 fill. (5192 kor. 76 fill.) — Maiss 2050 kor. 98 fill. (2197 kor. 22 fill.) — Mágocs 3648 kor. 22 fill. (4121 kor. 52 fill.) — Mária-Gyűd 278 kor. 30 fill. (345 kor. 18 fill.) — Mária-Kéménd 3340 kor. 12 fill. (4067 kor. 92 fill.) — Miszla 1466 kor. 92 fill. (1724 kor. 90 fill.) — Mocsolád 1996 kor. 68 fill. (2121 kor. 74 fill.) — Mohács ad s. Cruc. 1624 kor. 42 fill. (2114 kor. 21 fill.) — Mohács ad s. Mich. 5303 kor. 72 fill. (5966 kor. 38 fill.) — Monostor 2387 kor. 78 fill. (2448 kor. 16 fill.) — Mosgó 3138 kor. 78 fill. (3508 kor. 78 fill.) — Mözs 4988 kor. 96 fill. (5188 kor. 16 fill.) — Mucsi 2893 kor. 88 fill. (3070 kor. 44 fill.) — Nagy-Mányok 2690 kor. 52 fill. (2798 kor. 02 fill.) — Nagy-Nyárád 2579 kor. 34 fill. (2727 kor. 06 fill.) — Nagy-Vejke 2310 kor. 12 fill. (2351 kor. 98 fill.) — Nakk 3753 kor. 46 fill. (3987 kor. 23 fill.) — Nádasd 3146 kor. 20 fill. (3422 kor. 08 fill.) — Német-Bóly 4903 kor. 22 fill. (5429 kor. 22 fill.) — Némethi 3732 kor. 30 fill. (3981 kor. 48 fill.) — Német-Keér 2603 kor. 02 fill. (2699 kor. 42 fill.) — Német-Márok 2178 kor. 70 fill. (2397 kor. 60 fill.) — Német-Ürög 3630 kor. 78 fill. (3644 kor. 90 fill.) — O-Kurd 3086 kor. 96 fill. (3356 kor. 60 fill.) — Olasz 4449 kor. 22 fill. (5463 korona 60 fillér.) — Ozora 4613 korona 80 fillér. (5017 korona — fillér) — Paári 3399 kor. 26 fill. (3488 kor. 91 fill.) — Paks 5944 kor. 06 fill. (6829 kor. 14 fill.) — Pálfa 2271 kor. 56 fill. (2331 kor. 73 fill.) — Pellérd 4747 kor. 96 fill. (4905 kor. 74 fill.) — Pécsvárad 2796 kor. — (3122 kor. 28 fill.) — Pinczehely 3002 kor. 04 fill. (3368 kor. 84 fill.) — Püspök-Bogád 4573 kor. 67 fill. (5931 kor. 99 fill.) — Püspök-Lak 3580 kor. 96 fill. (3818 kor. 88 fill.) —

Püspök-Szt.-Erzsébet 2926 kor. 30 fill. (3449 kor. 96 fill.) — Püspök-Szt.-László 1647 kor. 46 fill. (1692 kor. 52 fill.) — Pécs-Székesegyház 2226 kor. 84 fill. (2909 18 fill.) — Pécs-Belváros 5999 kor. 28 fill. (6377 kor. 48 fill.) — Pécs-Budaikülv. 5991 kor. 04 fill. (6461 kor. 54 fill.) — Pécs-Szigetikülv. 4074 kor. 02 fill. (3063 23 fill.) — Pécs-Bányatelep 3068 kor. 86 fill. (3288 kor. 66 fill.) — Rácz-Mecske 2717 kor. 62 fill. (2849 kor. 40 fill.) — Rácz-Petre 4112 kor. 30 fill. (4500 kor. 80 fill.) — Rácz-Töttös 1766 kor. 92 fill. (1831 kor. 36 fill.) — Regöly 3162 kor. 56 fill. (3327 kor. 76 fill.) — Saásd 4379 kor. 74 fill. (4542 kor. 84 fill.) — Siklós 2203 kor. 84 fill. (2769 kor. 84 fill.) — Simontornya 3091 kor. 30 fill. (3351 kor. 57 fill.) — Somberek 2753 kor. 22 fill. (3117 kor. 46 fill.) — Somogy-Szt.-László 3198 kor. 12 fill. (3319 kor. 18 fill.) — Sumony 3141 kor. 46 fill. (3363 kor. 04 fill.) — Szab.-Szt.-Király 4630 kor. 15 fill. (4785 kor. 26 fill.) — Szabolcs 4451 kor. 20 fill. (4918 kor. 92 fill.) — Szajk 3606 kor. 74 fill. (3998 kor. 84 fill.) — Szakadáth 2690 kor. 04 fill. (2822 kor. 44 fill.) — Szakál 3585 kor. 78 fill. (3717 kor. 68 fill.) — Szakcs 3777 kor. 28 fill. (4059 kor. 25½ fill.) — Szalatnak 1432 kor. 52 fill. (1533 kor. 72 fill.) — Szálka 1931 kor. 10 fill. (1971 kor. 60 fill.) — Szászvár 3218 kor. 40 fill. (3505 kor. 28 fill.) — Szebény 2534 kor. 83 fill. (2802 03 fill.) — Szegzárd (Belváros) 7069 kor. 38 fill. (7643 kor. 95 fill.) — Szegzárd-Ujváros 4334 kor. 80 fill. (4279 kor. 80 fill.) — Szent-Dienes 3401 kor. 29 fill. (3544 kor. 09 fill.) — Szent-György 2817 kor. 38 fill. (3059 kor. 68 fill.) — Szent-István 2324 kor. 50 fill. (2447 kor. 62 fill.) — Szent-Iván 3480 kor. 35 fill. (3546 kor. 34 fill.) — Szent-Lörincz 3703 kor. 92 fill. (3992 kor. 38 fill.) — Szigetvár 4054 kor. 98 fill. (4372 kor. 18 fill.) — Tamási 4171 kor. 36 fill. 4572 kor. 56 fill. — Tengőd 2187 kor. 36 fill. (2157 kor. 22 fill.) — Tevel 2097 kor. 30 fill. (2484 kor. 90 fill.) — Tolna 4907 kor. 32 fill. (6174 kor. 80 fill.) — Tolna-Szántó 3764 kor. 50 fill. (3983 kor. 86 fill.) — Tót-Keszi 2844 kor. 50 fill. 3218 kor. 60 fill.) — Vaiszló 2706 kor. 12 fill. (2883 kor. 88 fill.) — Varasd 2171 kor. 82 fill. (2225 kor. 21 fill.) — Vaszar 1540 kor. 48 fill. (1649 kor. 92 fill.) — Várdomb 2427 kor. 44 fill. (2507 kor. 71 fill.) — Vásáros-Dombó 4618 kor. 52 fill. (5216 kor. 26 fill.) — Véménd 2686 kor. 26 fill. (2926 kor. 06 fill.) — Villány 3412 kor. 04 fill. (3716 kor. 94 fill.) — Vókány 2803 kor. 56 fill. (2940 kor. 50 fill.) — Vörösmart 2745 kor. 22 fill. (2850 kor. 54 fill.) — Závod 3031 kor. 46 fill. (3208 18 fill.) — Zomba 3081 kor. 78 fill. (3497 kor. 99 fill.)

2432

1902.

Obitus Antonii Szauter parochus Görcsönyensis die 3-a Augusti a. c. sacramentis moribundorum rite et pie iteratis vicibus susceptis, ad aeternitatem vocatus est anno aetatis suaee 73-o, sacerdotii 51-o. Ab a. 1855 usque 1874 Quinque-Ecclesiis munera diversa subiit et quidem ab a. 1855 fuit praebendatus, ab a. 1856. prof. praep., ab a. 1857. doc. dir. schol. unit. Qu.-Eccles., ab a. 1859 dir. schol. real. praep. et capit, ab a. 1865. exhortator ac catech. schol. real. et

praep., ab a. 1869 una parochus in Czikó, ab a 1870 dir. schol. real., ab a. 1874 par. in Görcsöny. Egregiis ingenii et animi dotibus pollebat. Conversatione sua suavi et affabili omnibus gratus et acceptus erat, hospitalitate vero nemini cedebat. Requiescat in pace!

2433

1902,

Beneficium parochiale Görcsönyense vacans, patronatui Spect. D. Ludovici Benyovszky obnoxium concursui publico usque 30-am a c. Septembris duraturo exponitur. Quapropter praesentibus provoco competentes habiles, examine prosynodali provisos, quatenus recursus suos Spectabili D. Patrono inscriptos intra terminum praeclusi Mihi exhibeant.

Concursus
pro beneficio
parochiali
Görcsöny.

2434

1902.

Rss. D. Georgius Steécz, can. ad hon. Capit. Metropolit. Colocensis et Personalia. parochus Apatinensis per clementissimam resolutionem Caes. et Reg. Apost. Maiestatis nominatus es abbas titularis B. M. V. de Szászvár.

Josepho Auerbach adusque cooperatori in Szabolcs commissa est administratio interimalis beneficii parochialis Görcsöny in spiritualibus et temporalibus.

Missi sunt cooperatori:

David Aulik adusque valetudinarius ad Vaiszló.

Geyza Fridrike Berkesd ad Szabolcs.

Adalbertus Csokonay, neomysta ad Berkesd.

2435

1902.

Magyar kir. vallás- és kö. oktatásügyi miniszter. — 12,344. szám.

Méltóságos és Főtisztelelő Püspök Gróf Ur! Folyó évi február hó 10-én 151. szám alatt kelt nagybecsű felterjesztésére van szerencsém Méltóságodat tisztelettel értesíteni, hogy az 1901. évi 32055. szám alatt kelt rendettel kiadott állami elemi iskolai gondnoksági utasítás 38-ik szakaszában oly rendelkezés, mely szerint kijejezetten a róm. kath. vallású tanítók illetve tanítónők saját vallásuk ünnepein a tanításra köteleztetnek, ily alakban nem fordul elő.

A kath. tanító
az állami
iskolában
kath. ünnep-
napokon ta-
nitani nem
köteles.

A jelzett utasítás 38. §-a értelmében az egynapos ünnepeken, vasárnapokon az állami elemi iskolákban szünet van, nemkülönban a husvét, karácsony és pünkösdi külön ünnepek és iskolai szünnapok gyanánt vannak megjelölve, azonkívül ha a tanulók 70%-a a róm. kath. vallású, arra a napra is szünetet engedélyezhet az állami iskolai gondnokság, — *ennél fogva szintén elköpzelhetetlen olyan kath. ünnep, a melyen az állami elemi iskola róm. katholikus vallású tanítója a tanítás alól fel ne volna mentve, vagy fel ne volna menthető.*

Igy állván a dolog, nincs ok arra, az illető „Utasítás“ 38. pontjának megváltoztatására, még pedig annál kevésbbé, mivel egyetlen egy konkrét esetet sem

méltóztatik felhozni annak igazolására, hogy a fent írt utasítás 38. §-a alapján a róm. kath. vallású tanító részére a kötelességek összeütközése támadt.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem öszinte nyilvánítását.

Budapesten, 1902. évi április hó 26-án.

A miniszter helyett

Zsilinszky s. k.,
államtitkár.

2436

1902.

Magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter. — 33,469. szám.

A hitközséget az iskolaszék képviseletben, ahol nincs helyi autonomia. Mult évi deczember hó 27-én 2503. sz. alatt kelt felterjesztésére hivatkozva az ügyiratok visszazárása mellett van szerencsém Főmagasságodat tiszteletteljen értesíteni, hogy a p. i hitközségi adók ügyében mult évi november hó 24-én 2503. szám alatt hozott másodfokú határozatát, annak helyes indokainál fogva, jóváhagyom

Az 1824. és 1846. évi canonica visitatiók szerint a pap, tanító és harangozó javára megállapított s a p. i plébániai hivek által teljesítendő földmunkát, melyet a hivák az iratok tartalmából következőleg 1873-ig természetben szolgáltattak, a jelzett évben egyházmegye hatósági jóváhagyással a hivák pénzül váltottak meg s a váltság fizetése által teljesítették a reájuk röjt praestaciót.

Egyházmegye hatósági jóváhagyással állami adó alapján vetették ki és szedték be a földmunkaváltság s az iskolafentartási költségek elöállításához szükséges egyéni hozzájárulást.

Ugy az utóbbi eljárás, mint a megváltás ténye, mivel az illetékes felsőbb egyházmegyei hatóság által is megerősítettek, törvényeseknek minősithetők, mert ezenfelül az iskolai adózás positív törvényen, az 1868: XXXVIII. t.-cz. 11. §-án alapulnak.

A hozzájárulás mértékét az igazolt szükséglet szabja meg s azt megokolja a szabályszerűen tárgyalt s illetékes felsőbb egyházi hatóság által tudomásul vett s jóváhagyott költségvetés.

A felekezeti iskolaszéknek az egész hitközség nevében s képviseletében végzett eljárása jogosult, mert a mint azt a másodfokú határozat helyesen felhozza, a vezetésem alatt álló miniszterium praecedens esetekben ismételten kimondta, hogy latin-, görög- és örmény-szertartású katholikusoknál ott, ahol a helyi autonomia még szervezve nincs, az iskolaszéket a hitközség képviselőjéül kell tekinteni.

2437

1902.

Postai cso-
magok szálli-
tása.

Figyelmébe ajánlom a tiszt. egyházmegyei papságnak, hogy a hivatalos cso-
magok szállításához a nagymélt. m. kir. pénzügyminiszter urnak folyó évi junius 8-án

31209 sz. alatt kibocsátott rendelete értelmében jelenleg értékjegyes szállító levelek használandók ugyan, de vitelbér érték nem fizetendő. Fel kell azonban tüntetni a a szállítólevélen, hogy a küldemény hivatalos, egyházi ügy és viteldijmentes.

2438

1902

A minden szartartású magyar kath. tanítók kebeléból kiküldött Tanügyi A kath. tanítók római zarándoklatára. Tanács f. évi április hó 22-ikén tartott ülésén egyhangulag elhatározta, hogy az Ég világító bölcseségével dicsően uralkodó XIII. Leo pápa trónra léptének huszonötödik évében zarándoklatot rendez szent Péter sirjához, hogy vallási és nemzeti érzületéből fakadt törhetetlen ragaszkodását, változhatatlan hűségét személyesen nyilváníthassa Krisztus helytartója előtt.

Örömmel üdvözlöm e tervet és készséggel nyújtok alkalmat kedves tanítóimnak, hogy e zarándoklatban részt vehessenek. Épen ezért a zarándoklatot rendező bizottság és a Tanügyi Tanács elnökei által nekem megküldött zarándoklat-tervezetet alább egész terjedelmében oly felhívás kapcsán közzöm a t. lelkész kedő papcsággal, hogy ezt kath. tanítókkal megismertessék s hassanak oda, hogy egyházmegyémből minél számosabban csatlakozzanak ezen zarándoklathoz. A közel két hétre terjedő zarándoklatban leendő részvételre az engedélyt szivesen megadom s tiszt. lelkész kedő papcságom igyekezzék a távozó tanítóknak távollétéük tartamára a tanítói s kántori teendők ellátása s általában a helyettesítések tekintetében segélyére s támogatására lenni s nekik a zarándoklatban való részvételt ez által is lehetőleg megkönnyebíteni.

A magyar katholikus tanítók jubileumi zarándoklata Rómába ö szentsége XIII. Leó pápa trónralépésének huszonötödik évfordulója alkalmából. Rendezi: A magyar katholikus tanítók tanügyi tanácsa.

A magyar kath. tanító legdrágább kincsét hitéhez való szilárd ragaszkodása képezi. Féltékenyen örzött hagyaték gyanánt vette azt át dicső öseitől és egyik legfőbb törekvését minden időn át odairányította, hogy a gondjaira bizott nemzedéket is e legbecsesebb kincsének hü megörzésére tanitsa.

Rómából származik a megbecsülhetlen ereklye.

Rómában nyerte azt nemzetünk, midön a kath. egyház kebelébe fekvétetett.

Rómának köszönjük azt a nagyértékű hagyatékot, amely művelődésünk, haladásunk, békénk és boldogulásunk alapja!

Krisztus urunk hitét, tanítását, evangeliumát nyertük az Örök Városban, a melynek falai között a jelen évben a keresztség közös Atya, minden kath. lélek főpásztora, az egész Anyaszentegyház feje és büszkesége XIII. Leo pápa trónraléptének 25 érfordulóját ünnepli.

Vetélkedő örömmel siet most a kath. világ Róma felé, hogy e fényes alkalomból szeretetét, ragaszkodását, háláját a sz. Áiya előtt nyilvánitsa. Lázas ügye-

kezettel törekszik az Örök Város falai közé, hogy fohászt röpitsen az Éghez a sz. Atya hosszú eleteért és könyörögjön az egyház jólétéért, embertársai boldogságáért.

A magyar kath. tanítók előtt nem szükséges a magyar nemzet és a pápaság közötti kilencszázados áldásos viszonyt ismertetni.

De kedves kötelességünk rámutatni azon tényre, hogy azon nagy feladatok megoldására nézve, amelyek a magyar kath. tanítóság előtt állnak, egyedül a csodálatos bölcsességgel megáldott aggastyán, kiben mi katholikusok Krisztus *Helytartóját* tiszteljük, adhat biztos irányitást. Nem is feledkezik meg soha a nevelés bajnokait magasztos tanácsaival szeretetteljesen támogatni.

Midőn a társadalom legfontosabb kérdéseivel foglalkozik ; midőn az emberi élet legnemesebb feladatait boncolgatja ; midőn az emberiség boldogságának feltételeit hangoztatja : mindig megemlékszik azokról, akik a nép nevelése körül fáradoznak.

Zarándokolunk tehát a sz. Atya elé, akiben a nevelők jóságos mesterét van szerencsénk tisztelhetni ! Tekintsünk szeliden fénymű szemeibe, hogy sugarai áthatva lelkünket, hivatásunkban buzgólkodni és odaadással munkálkodni tanuljunk !

A zarándoklat módozatai. A zarándoklatban minden kath. vallású, egyházi és világi tanár, tanító, tanítónő, óvónő részt vehet. Csatlakozhatik azonban minden kath. tanügybarát és résztvehetnek mindenkoruk, akik a sz. Atya előtt hódolatukat bemutatni kívánják.

Indulás 1902. évi szeptember hó 16-án d. u. 3 órakor a Budapest keleti p. u.-ról.

Csatlakozás a vonal mentén : Adony-Szabolcs d. u. 4.14, Sárbogárd d. u. 4.53, Uj-Dombovárról d. u. 6.31, Kaposvár este 7.07, Gyékényes este 8.37, Zágrábban este 11.04, Károlyvárosban éjjel 12.27.

Érkezés és átszállás Fiuméban. A gyorsvonat Fiuméban egész a rakodó-partig közeledik, ahová reggel 6.36 p.-kor érkezik.

A hajó ind. reggel 8 — órakor, Anconába érk. d. u. 6.— órakor.

Átszállás Anconában a különvonatra. Ancona ind. este 10.40 p.-kor.

Rómába érkezés szeptember hó 18-án reggel 7 óra 15 perczeről.

Megjegyzés. A budapesti-fiumei vonalon a fenti gyorsvonat csupán I. és II. kocsiosztályt visz, miért is *odamenet* a III. oszt. zarándokok is a II. kocsiosztályban utaznak.

A visszautazás az alábbi négy tervezet szerint történik.

a) *Utirány :* Rómából Ancona—Fiumén át Budapest, a következő részvételi dijakkal :

I osztály : 174 kor. 45 fill. — II. osztály : 144 kor. 65 fill. — III. osztály : 89 kor. 35 fill. Ebben az összegben benfoglaltatik : 1. az utazás dija Rómáig és vissza, az odautazás alkalmával a budapest—fiumei vonalra esedékes II. oszt. különbséget beleértye ; 2. odamenet étkezés Zágrábban ; 3. odamenet étkezés a hajón

(reggeli, ebéd és vacsora); 4. kocsi Anconában a hajótól az állomásig és viszont; 5. Rómában kocsi a pályaudvarról és viszont; 6. az öt napi tartózkodás alatt teljes ellátás (szállás, étkezés kiszolgálás); 7. Rómában kalauzolás.

b) *Utirány*: Rómából Loretto—Ancona—Fiumén át Budapest, a következő részvételi dijakkal:

I. osztály: 190 kor. 10 fill. — II. osztály: 157 kor. 45 fill. — III. osztály: 100 kor. 55 fill. amely összegben benfoglaltatik: 1. az utazás dija Rómáig és vissza, az odautazás alkalmával a budapest—fiumei vonalra esedékes II. oszt. különbséget beleértve; 2. odamenet étkezés Zágrábban; 3. odamenet étkezés a hajón (reggeli, ebéd, vacsora); 4. kocsi Anconában a hajótól az állomásig és viszont; 5. Rómából kocsi a pályaudvarról a városba és viszont; 6. az öt napi tartózkodás alatt teljes ellátás; (szállás, étkezés és kiszolgálás); 7. Rómában kalauzolás; 8. egy napi tartózkodás alatt Lorettóban teljes ellátás (szállás, étkezés és kiszolgálás.)

c) *Utirány*: Rómából Flórencz—Bologna—Pádua—Velencze—Fiume—Budapest, a következő részvételi dijakkal:

I. osztály: 231 kor. 05 fill. — II. osztály: 189 kor. 60 fill. — III. osztály: 124 kor. 55 fill., amely összegben benfoglaltatik: 1. az utazás dija Rómáig és vissza, az odautazás alkalmával a budapest—fiumei vonalra esedékes II. osztály különbséget beleértve; 2. odamenet étkezés Zágrábban; 3. odamenet étkezés a hajón (reggeli, ebéd, vacsora); 4. kocsi Anconában a hajótól az állomásig; 5. Rómában kocsi a pályaudvartól a városba és viszont; 6. az öt napi tartózkodás alatt teljes ellátás (szállás, étkezés és kiszolgálás); 7. Rómában kalauzolás; 8. Flórenczben egy napi; 9. Velenczében két napi tartózkodás alatt teljes ellátás (szállás, étkezés és kiszolgálás.)

d) *Utirány*: Rómából Flórencz—Bologna—Pádua—Velencze (vasúttal) — Udine—Cormons—Pragerhof—Budapest — (déli vasut), a következő részvételi dijakkal:

I. osztály: 279 kor. 10 fill. — II. osztály: 222 kor. 90 fill. — III. osztály: 147 kor. 85 fill., amely összegben benfoglaltatik: 1. az utazás dija Budapest Rómáig és vissza, az odautazás alkalmával a budapest—fiumei vonalra esedékes II. oszt. különbséget beleértve; 2. odamenet étkezés Zágrábban; 3. odamenet étkezés a hajón (reggeli, ebéd, vacsora); 4. kocsi Anconában a hajótól az állomásig; 5. Rómában kocsi a pályaudvartól a városba és viszont; 6. az öt napi tartózkodás alatt teljes ellátás (szállás, étkezés és kiszolgálás); 7. Rómában kalauzolás; 8. Flórencben egy napi; Velenczében két napi tartózkodás alatt teljes ellátás (szállás, étkezés és kiszolgálás.)

Zarándokok, akik Nápolyba is szándékoznak elmenni, erre Rómában jelenkezhetnek. A bizottság gondoskodni fog arról, hogy a kirándulók az utat a legmérsékeltebb dijak mellett tehessék meg Nápolyba, Sorentoba, Capri szigetére és Pompeibe.

A mennyiben — mit nem hiszünk — a jelentkezők száma a 450-et el nem érné, ugy az említett részvételi árak csekély változást szenvednek.

Jelentkezési feltételek. Az ezen zarándoklatban résztvenni szándékozók 1902. évi augusztus hó 31-ig jelentkezhetnek a rendező-bizottságánál Esztergomban, hova a jelentkezéssel egyidejűleg 30 korona előpénz küldendő be. Ez összeg — netáni visszalépés esetén — vissza nem térihető. A fennmaradó összeget *legkésőbb szeptember 6-ig* kell ugyanott befizetni. Ennek megtörténte után a zarándokjegy minden résztvevőnek megküldetik.

Minthogy a jegyek 45 napra érvényesek és az együtt utazás csak odame-
net kötelező, római tartózkodását mindenki meghosszabbithatja; utkézben az olasz
vasutak mentén utazását bárhol megszakíthatja. Ezen esetben jegyet az indulási
állomáson le kell békelyeztetnie, de csak addig az állomásig, ahol tartózkodni
szándékozik. Ezen eljárást minden meg kell ismételni, mert különben a jegy el-
veszti érvényét.

*A zarándok-útra vonatkozó mindenmivel felvilágosítással a legnagyobb
készseggel szolgál a rendező-bizottság Esztergomban.*

Tisztelettel jelezzük együttal azt is, hogy minden egyes zarándok az el-
indulás előtt egy a zarándokok névjegyzékét és az utazás részletesebb programmját
magában foglaló tájékoztató füzetet fog kapni.

Esztergomban, 1902. augusztus 2-án.

A Tanügyi Tanács nevében

kiváló tisztelettel

Dr. Steinberger Ferencz,
nagyváradi apát-kanonok, a Tanügyi Tanács elnöke.

Dr. Walter Gyula,
praelatus, apát-kanonok, a rendező-bizottság elnöke.

Ember Károly,
képezdei tanár, a „Népnevelő“ szerkesztője, mint társelnök.

Számod Ignácz,
óvónő-képző igazgató-tanár, mint rendező-bizottsági tag.

Bertalan Vincze,
kép. tanár, mint rendező-bizottsági tag.

Résztvenni szándékozók figyelmébe a legmelegebben ajánljuk a következő
munkákat: *Grósz Ferencz*: „A katholikus zarándok Rómában.“ Ára 1 korona 20
fillér. — *Velési*: *Római Zarándokkönyv*. Ára 24 fillér. — Megrendelhető a Rendező-
bizottság Irodájában Esztergomban.

A magyar- országi kath. legény- egyesületek II. nagygyű- lése.	2439 1902
---	--------------

F. évi aug. 26-ikán, 27-ikén és 28-ikán tartják a magyarországi kath. legény-
egyesületek II. Nagygyűlésüket Budapesten.

Programját alább kivonatilag oly felhívás mellett közlöm az egyházmegyei kath. legényegyesületek elnökeivel és a tiszt. lelkészkekkel papsággal, hogy azon minél számosabban igyekezznnek részt venni.

1902. aug. 26-án, kedden, esti 8 órakor bevezető ülés a közp. legényegyesület disztermében. Esti 8 órakor: Ismerkedési est a központi legényegyesület kerti helyiségeiben; társasvacsora. **Augusztus 27-én** (szerdán). Reggeli 9 órakor: Ünnepélyes Veni Sancte a központi egyesület szomszédságában, a budapest-erzsébetvárosi plébánia-templomban. Tartja Mélt. és Föt. Dr. Városy Gyula székesfehérvári püspök, diszelnök Úr. Délelött 10 órakor: Nagygyűlés a központ kelyiségeiben. Déli 1 órakor társasebéd az egyesület társalgójában Délután 4 órakor: A nagygyűlés folytatása. Esti 8 órakor: Ünnepi társasvacsora a központi egyesület disztermében. **Augusztus 28-án** (csütörtökön). Reggeli 9 órakor: Hálaadó szentmise az erzsébetvárosi plébánia-templomban. Délelött 10 órakor: A nagygyűlés folytatása és berekesztése.

2440

1902

Patzner István dr., szentszéki ülnök és Temesvár gyárvárosi plébános szerkesztésében és kiadásában megjelenő „Havi Közlöny“ az elméleti és gyakorlati lelkipásztorság köréből ez folyóiratot, mely immár 25-ik évfolyamát éri el s ez idő alatt a lelkészkek papság megbizható utmutatójának és lelkiismeretes tanácsadójának bizonyult, egyházmegyém tiszt. papságának figyelmébe ajánlom.

Irodalmi
művek ajánl.
tatnak.

Megrendelhető fentnevezett szerkesztő-kiadónál Temesvárott évi 10 koronáért.

Csukovits János, missiós társasági pap, a györegyházmegyei hatóság jóváhagyásával a következő füzeteket adta ki: 1. Néhány szó a keresztény házasulandókhöz és hitvestársakhoz 2. Isten nevét hiába ne vegyed. 3. A keresztény szív legszebb gyöngye. 4. Életelvek az igazán keresztény lélek számára. 5. A gyakoribb szentáldozásról. 6. Emléksorok a szent misióról. 7. A gyakoribb szent gyónásról. 8. Segítő könyvecske azok számára, kik jó szent gyónást, főleg jó életbeli gyónást szeretnének végezni.

Tekintettel gyakorlati tartalmukra, valamint csekély árukra a fentjelzett füzeteket minél szélesebb körben való terjesztésre ajánlom tiszteletendő lelkészkek papságomnak.

A 7 első füzetből 100 darab ára 3 kor. 50 fillér, a nyolcadikból 100 darabb ára 7 kor. 50 fillér. Megrendelhető Pilis-Csabán (Pest m.) a szerzőnél.

Datum Quinque-Ecclesiis 15-a Augusti, a. 1902.

† Samuel, m. p.
episcopus.

X.

2651
1902.

RHEMEN.

Officium parvum Sacri Cordis Jesu antiquitus exaratum, ac nuper in meliorem formam redactum, Rmus P. Eigenius Peultier, Campaniae Provinciae Societatis Jesu in Gallia regundae praepositus, supremae Apostolicae Sedis approbationi humillime subiecit, expositulans ut illud Fidelibus tum singulis, tum coniunctim, piis praesertim sodalitatibus, liceat recitare. Quibus precibus supplicia vota adiungens Emus et Rmus Dnus Cardinalis Benedictus Maria Langénieux, Archiepiscopus Rhenen. a Sanctissimo Domino Nostro Leone Papa XIII. parvi eiusdem officii approbationem enixe flagitavit.

Quare exhibut eismodi parvum officium Sacri Cordis Jesu quum ad Juris tramitem Emus et Rmus Dnus Cardinalis Andreas Steinhuber Relator, in ordinario Sacrorum Rituum Coetu, subsignata die ad Vaticanum coadunato, proposuerit: Emi et Rmi Patres Sacris tuendis Ritibus praepositi, re mature perpensa, auditoque R. P. D. Joanne Baptista Lugari S. Fidei Promotore, ita rescribendum consuerunt: „Pro gratia et ad Emum Ponentem cum Promotore Fidei.“ Die 5. februarii 1901.

Denique hisce omnibus Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII. ab infrascripto Cardinali Sacrorum Rituum Congregationi Praefecto relatis; Sanctissimus Dominus Noster, qui cultum Divini Cordis ubique promovendum augendumque multipliciter sategit, sententiam Sacri ipsius Concilii ratam habens, parvum Officium de Sacratissimo Jesu Corde, prout huic praeiacet decreto, Auctoritate sua libenter approbavit; illudque tam privatim quam publice recitandum Christifidelibus concessit. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Ex Secretaria Sacr. Rituum Congregationis die 8. Martii 1901.

L. †. S.

D. *Panici*, Archiep. Laodicens, S. R. C. Secret.

Approbatur
pro
recitatione
seu privata
seu publica
parvum
officium in
honor. SSmi
Cordis Jesu.

2652
1902.

DECRETUM.

Urbis et Orbis.

Quo cultus erga Sacratissimum Cor Iesu per catholicam Ecclesiam tam late diffusus adhuc maiora incrementa susciperet f. r. Pius IX per Decretum S. Congr.nis Declaratio circa Indulgenciarum d. d. Maii 1873, nec non SSmus Dnus Nr. Leo Pp XIII per literas concessas a Emi S. Rituum Congr.nis Praefecti sub die 21 Julii 1899 ad universos Episcopos Pio PP. IX. et transmissas, eum morem in pluribus ecclesiis iam obtinentem, ut per integrum mensum Junium varia pietatis obsequia divino Cordi praestarentur quam maxime commendarunt, eique Indulgencias adnexerunt.

Quoniam vero de eisdem Indulgentiis ab utroque Pontifice concessis pro memoria piis exercitiis mense Junio peragendis aliquod dubium obortum fuerit, ad illud removendum, immo ut fideles amplioribus etiam collatis gratiis spiritualibus ad cultum eiusdem SS. Cordis validius excitentur, Sacra Congregatio Indulgentiis sacrisque Reliquiis praeposita, utendo facultatibus a SSmo Dno N.ro specialiter tributis ea decernit quae sequuntur.

Omnes Christifideles, qui sive publice, sive privatim peculiaribus precibus devotique animi obsequiis in honorem SS. Cordis Jesu mense Junio corde saltem contrito vacaverint, Indulgientiam septem annorum totidemque quadragenarum semel singulis dicti mensis diebus lucentur.

Qui vero Christifideles privatim tantum singulis dicti mensis diebus praefata obsequia praestiterint simulque una die vel intra memoratum mensem vel ex octo prioribus mensis Julii vere poenitentes, confessi ac S. Synaxi refecti aliquam ecclesiam vel publicum oratorium visitaverint, ibique ad mentem Summi Pontificis pias preces effuderint, plenariam Indulgientiam consequentur.

Quam quidem plenariam Indulgientiam etiam ii fideles lucentur, qui saltem decem in mense vicibus eiusmodi exercitiis publice peractis interfuerint itemque supra memorata pia opera adimpleverint.

Quas omnes Indulgencias eadem S. Congreg. etiam animabus igne purgatorio detentis fore applicabiles declarat.

Praesenti in perpetuum valituro absque ulla Brevis expeditione. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae ex Secretaria eiusdem S. Congregationis die 30 Maii 1902.
S. Card, Cretoni, Praefectus. † Franciscus Sogaro, Archiep. Amiden., Secr.

2653
1902

LEO PP. XIII.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Oblatis Nobis precibus annuentes a dilecto filio Petro Di Nocera Superiori Generali Congregationis SS. Cordium, de Omnipotentis Dei misericordia ac BB Petri et Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, per praesentes ipsi Moderatori Generali pro tempore existenti dictae Congregationis aliisque illius in posterum successoribus facultatem concedimus in perpetuum valitoram erigendi, praevio Ordinariorum consensu, piis Uniones sub titulo SS. Cordium Iesu et Mariae tam in propriis quam in aliis ubique terrarum ecclesiis eisque tribuendi omnes et singulas indulgentias aliasque spirituales gratias ac privilegia eidem Piae Unioni olim largita et inserenda in novo Summario a Congregatione approbando Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita. Verumtamen praecipimus ut omnia de iure servanda in huiusmodi erectionibus rite serventur, ac potissimum Constitutio Clementis PP. VIII. Praedecessoris Nostri quae incipit „Quaecumque“ et alia Decreta eiusdem Congregationis Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositae. Decernentes praesentes litteras firmas, validas, efficaces existere ac fore suosque plenarios et integros effectus sortiri, atque obtinere, illisque ad quos spectat et in futurum spectabit in omnibus et per omnia plenissime suffragari, sive per quoscumque iudices ordinarios et delegatos iudicari ac definiri debere ac irritum et inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Volumus autem ut praesentium litterarum transumptis seu exemplis etiam impressis manu alicuius Notarii publici subscriptis et sigillo personae in ecclesiastica dignitate praemunitis eadem prorsus adhibeatur fides quae adhiberetur ipsis praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die XIII Martii MDCCCCII, Pontificatus Nostri anno vigesimoquinto.

Pro Revmo Card. *Macchi*

N. Marini, Substitutus.

2654
1902.

I. — *Indulgentiae Plenariae.*

1. Omnibus utriusque sexus Christifidelibus qua die in Piam Unionem ingrediuntur, dummodo vere poenitentes confessi ac S. Synaxi refecti ad mentem Summi Pontificis oraverint.

2. Omnibus Sodalibus Piae Unionis, sub iisdem conditionibus, qua die peragant pium exercitium Cultus Perpetui SS. Cordis, quod speciali modo Sodalibus faciendum proponitur.

Summarium indulgentiarum a RR. PP. concessarum Piis Unionibus SS. Cordium Jesu et Mariae erigendis a Moderatore Generali Congregationis Missionariorum a SS. Cordibus Jesu et Mariae.

Item sequentibus diebus festis :

3. Immaculatae Conceptionis
4. Nativitatis
5. Annuntiationis
6. Purificationis
7. Assumptionis
8. SSmi Cordis
9. S. Josephi Sp. B. V.;
10. SS. Apostolorum Petri et Pauli;
11. S. Joannis Ap. et Ev.;
12. Omnium Sanctorum;
13. die Commemorationis omnium fidelium defunctorum;
14. semel in mense, die cuiusque arbitrio eligenda;
15. feria VI Passionis;
16. una ex feriis VI Quadragesimae, uniuscuiusque arbitrio eligenda;
17. in sex Dominicis vel feriis VI, quae antecedunt festum SS. Cordis Jesu;
18. die festo S. Gregorii Magni (12 Martii);
19. die festo S. Pii V (5 Maii);	}	B. Mariae Virginis.

dummodo dictis diebus vere poenitentes, confessi ac S. Synaxi refecti ecclesiam Piae Unionis devote visitaverint, ibique pias ad Deum preces effuderint ad mentem Summi Pontificis.

20. Die festo SS. Cordis Jesu vel Dominica sequenti;
21. prima feria VI, vel prima Dominica uniuscuiusque mensis;
si praefatis diebus ut supra dispositi, ad mentem Summi Pontificis oraverint, et quolibet anni die recitaverint Pater, Ave et Credo cum iaculatoria prece: Dulcissimum Cor Jesu, da ut te semper magis ac magis diligam.

22. Tandem in mortis articulo, si Sodales, ut supra dispositi, vel saltem contriti, SSmum Jesu Nomen ore si potuerint, sin minus corde devote invocaverint.

II. — *Indulgentiae Partiales.*

A. Septem annorum totidemque quadragenarum :

1. In quatuor Dominicis quae praecedunt festum SS. Cordis Jesu, dummodo quotidie recitaverint Pater, Ave et Credo cum iaculatoria prece: Dulcissimum Cor etc., ut supra;

2. qualibet die novenarii praecedentis festum SS. Cordis Iesu;
dummodo visitaverint ecclesiam vel publicum sacellum ubi dictum festum celebratur, et ad mentem Summi Pontificis oraverint;

3. in quatuor Dominicis praecedentibus festum S. Cordis Mariae, si ecclesiam Piae Unionis visitaverint;

4. in omnibus festis B. Mariae Virginis et SS. Apostolorum in tota Eccle-

sia praescriptis ac supra non recensitis, nempe: Septem Dolorum B. M. V. (feria VI post Dominicam Passionis et Dominica III Septembris), Visitationis, Praesentationis, SSmi Nominis ac Rosarii eiusdem B. V., Dedicationis S. Mariae ad Nives (5 Augusti), B. M. V. de Monte Carmelo (16 Iulii); nec non S. Andreae Ap. (30 Nov.), S. Thomae Apost. (21 Dec.), S. Mathiae Ap. (24 Febr.), SS. Philippi et Iacobi App. (1 Maii) S. Barnabae Ap. (11 Iunii), S. Jacobi Maioris (25 Iulii), Commemorationis S. Pauli (30 Iunii), S. Bartholomaei Ap. (25 Aug.), S. Matthaei Ap. (21 Sept.), et SS. Simonis et Judae (28 Oct.);

dummodo dictis diebus ecclesiam Piae Unionis visitaverint;

5. in ceteris feriis VI Quadragesimae, si pariter ecclesiam Piae Unionis visitaverint.

B. Tercentum dierum:

Singulis vicibus quibus assistunt pio exercitio, quod fit in decursu mensis Augusti in ecclesia Piae Unionis in honorem S. Cordis Mariae.

C. Sexaginta dierum:

Quotiescumque pietatis aliquod sive caritatis opus exercuerint.

III. — *Indulgentiae Stationum Urbis.*

Sodalibus ecclesiam Piae Unionis devote visitantibus ibique ad mentem Summi Pontificis orantibus, diebus in Missali Romano designatis, nempe:

A. Plenaria (peracta confessione et S. Synaxi recepta) in Coena Domini; in festis Paschatis, Ascensionis et Nativitatis D. N. J. Ch.

B. Triginta annorum et totidem quadragenarum in festis Circumcisionis et Epiphaniae Domini:

In Dominicis Septuagesimae, Sexagesimae et Quinquagesimae; feria VI et sabbato Maioris Hebdomadae; singulis diebus octavae Paschatis et Dominica in Albis; in festo S. Marci Evangelistae et tribus Rogationum diebus; in festo Pentecostes et quotidie per octavam usque ad sabbatum inclusive; in festis S. Stephan Protomart., S. Joannis Ap. et Ev. ac SS. Innocentium.

C. Viginti annorum et totidem quadragenarum in Dominica Palmarum.

D. Quindecim annorum et totidem quadragenarum feria IV. Cinerum, in Dominica IV Quadragesimae et III Adventus, in vigilia, nocte et Missa aurorae Nativitatis Domini.

E. Decem annorum et totidem quadragenarum omnibus diebus Quadragesimae supra non recensitis; Dominicis I, II, et IV Adventus; in vigilia Pentecostes et in diebus quatuor Temporum Septembbris et Decembbris.

Omnis et singulae praefatae Indulgentiae, excepta tamen plenaria in mortis articulo lucranda, animabus quoque defunctorum in Purgatorio degentibus sunt applicabiles.

IV. — *Privilegium et Indultum.*

1. Missae omnes, quae in quocumque altari ecclesiae Piae Unionis canonice erectae in suffragium Sodalium defunctorum celebrantur, gaudent privilegio Altaris.

2. Confessarii Sodalibus legitime impeditis commutare possunt in aliud pium opus visitationem ecclesiae Piae Unionis, quae requiritur ad lucrandas indulgentias stationales, partiales, nec non plenarias sub num. 3 ad 17 recensitas.

Sacra Congregatio Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita, praesens Summarium Indulgentiarum praefatae Piae Unioni tributarum benigne adprobavit ac publicari permisit.

Datum Romae ex Secretaria eiusdem S. Congregationis die 14 Martii 1902.

Josephus M. Can. Coselli, Substitutus.

2655

1902.

Ordo visitationis canonicae et s. confirmationis. Deo opitulante exeunte mense Septembri atque initio mensis Octobris in districtibus Baranyavár et Dárda visitationem canonicam instituam simulque sacra mentum s. confirmationis sum distributurus et quidem ordine sequenti :

21.	Septembribus in Bar.-Monostor	27.	Septembribus Darázs
22.	" in Szent-István	28.	" Kis-Kőszeg
23.	" in Baranyavár (horsum venient Löcsenses)	29.	" Vörösmarh
24.	" in Baán (horsum venient etiam Kisfaludienses)	30.	" Herczeg-Szöllös
25.	" in Dályok	1.	Octob. Laskafalú
26.	" Izsép	2.	" Dárda
		3.	" Bellye

2656

1902.

Exercitia ss. pro sacerdotibus. Sacris exercitiis inde a. 25-a Augusti usque 29-am Augusti in aedibus Seminarii duce R. P. Ioanne Schlick S. J., professore religionis in gymnasio superiori Colocensi servatis interfuerunt :

Ambach Michael, parochus in Bellye, Aulik Dávid, cooperator in Vaiszló, Bödy Carolus, vicarius in Pécsvárad, Dréher Arnold, parochus in Bikal, Glük Stephanus coop. in Szebény, Gswind Alexander, coop. in Gödre, Gudler Paulus, parochus in Nagy-Nyárád, Halvax Josephus. parochus in Mágocs, Herger Josephus, parochus in Lengyel, Kaufmann Andreas, cooperator in Mozsgó, Klein Theodorus parochus in Monostor, Koch Julius, coop. in Himesház, Kovács Josephus, parochus in Tengőd, Magyar Nicolaus, parochus in Závod, Müller Carolus, coop. in H.-Szöllös, Radó Desiderius, parochus in Berkesd, Rajczy Joannes, parochus in Szalatnak, Romaisz

Franciscus vad. et par. in Nádasd, Röszler Franciscus, admin. in Mária-Kéménd, Sandrk Michäal, coop. in Harkanovci, Schäfer Josephus, coop. in Rácz-Petre, Sipos Stephanus, coop. in Fadd, Sirisaka Ignatius, paroch. in Bogdása, Schmeller Josephus par. in Köblény, Schmidt Adalbertus par. in Hosszú-Hetény, Szabó Geysa prof. relig. in gymn. Szegzárd, Tichy Alexander, coop. in Bakócza, Weisz Joannes, vad. et par. in Nagy-Mányok, Zserdin Josephus, coop. in Püspök-Bogád, Reiner Julius, abbas et parochus in Szulok e dioecesi Wesprimensi.

E clero gremiali: Wurster Josephus, canonicus, Semin. rector, Wajdits Julius, canonicus clem. nominatus, Körmenty Carolus, vicerector, Dr. Szilvek Ludovicus, professor theolog. Dr. Rézbányay Josephus, professor theolog., Dr. Hanuy Franciscus, professor theolog. Waldinger Stephanus, professor theolog., Komócsy Stephanus, subregens, Glatt Ignatius, director scholae mus., Sipos Emericus, parochus emeritus.

Hic et nunc excipiebant meditationes: Troll Franciscus, vic. gralis, Walter Antonius, prael., canonicus, Rézbányay Joannes, camer., director orph., Magenheim Josephus, abbas, parochus, Dr. Igaz Adalbertus, camer., secret. epplis., Dr. Melhard Dionysius, capell. aulicus., Liebbald Ludovicus, cooperator, Szabó Desiderius, cooperator.

2657

1902.

Alább közlöm azon kedves tanítóimnak névjegyzékét, kik f. évi. aug. 10-től 14-ig főt. *Schlick István* Jézustársasági áldozópap, főgimn. tanár lelki vezetése alatt néhány napra visszavonultak a lelki magányba, hogy a szent gyakorlatok ideje alatt isteni Mesterünk tanítását hallgassák, szívükbe véssék és ezt az életben megvalósitsák.

A lelkigya-korlatokban részt vett tanítók névsora.

Akár az egyes embert, akár a hivatást tekintem, csak áldásos gyümölcsöket teremhetnek a tanítói lelki sz. gyakorlatok. Épen ezért örömmel láttam, hogy kedves tanítóim közül számosabban vettek azokon részt, mint az előző évben. Az édes Jézus, kit szívükbe fogadván, tértek otthonukba, legyen és maradjon lelküknek állandó és kedves barátja!

Bató Antal, Herczeg-Szent-Márton. Bodonyi Márton, Baranya-Sellye. **C**zay György, Tapod-Szerdahely. Csernyánszki Lajos, Duna-Szekcső. **F**aller Mátyás, Baranya-Baán. Faubl Alajos, Kis-Nyárád. Fischer Adolf, Liget. Frey János, Maiss. Fülöp Antal, Mánfa. **G**ábel József, Felső-Mindszent. Gáspár Gyula, Báta. Gergelics József, Pécs. Glatt Ferencz, Magyar-Szék. **H**áigl Lipót, Versend. Hail Sebestyén, Nagy-Vejke. Hall Viktor, Pécsvárad. Horváth Mihály, Máza. Horváth Ferencz, Tolna. Ikotity Béla, Herczeg-Szöllős. Jakab Fülöp, Nádasd. **K**ata Lajos, Töttös. Kész József, Villány. Kiss Vilmos, Villány. Koleszáríts Mátyás, Lothárd. Koródi Miklós, tan. kép. int. tanár Pécs, Kovácssevics Mihály, Kassád. Körmenty József, Barcs. Kráammer Károly, Baranya-Mágocs. Kreiczer Antal, Szabar. Kulcsár István, Varga. **L**auer Károly, Pócsa.

Lieber József, Győd. Lutz János, O-Bánya. Makári István, Kökény. Mayer József, Baranya-Baán. Mihályfi József, Sátoralja-Ujhely. Milla Antal, Bodolya. Möhler János, Vörösmarth. Németh Gyula, Tolna-Kónyi. Oberritter Alajos, Korpád. Oberszt János, Bellye. Paulics Alajos, Pécs okl. tanító. Pech Jakab, Tolna-Szakadáth. Radics Béla, Diós-Berény. Rettinger István, Dúzs. Reizner István, Kis-Vejke. Ruzsinszky József, Bakócza. Schneider Márton, Jánosi. Skultéti Antal, Vaiszló. Somsics Sándor, Keszü. Swarda Gyula, Málom. Szailer Bálint, Baranya-Kövesd. Szailer Gábor, Villány. Százújj Ede, Petárda. Szucsics Kálmán, Bogdása. Trapp Bálint, Köblény. Vágner György, Daróczihalma. Vargha Lajos, Velin. Vitkovits István, Magyar-Peterd.

2658

1902

A kereszt, szobor, kép, a kereszt, szobor, kép és kálvária stácziók alapítványainak kezeléséről, valamint kálvária-státciók körül felmerülő kiadásokról, hogy a fentemlített tárgyak körül felmerülő kiadások csak az egyházmegyei hatóság engedélyével eszközölhetők, nem történik azonban említés benne, miként szerelendők fel az engedélyezés tárgyában felterjesztendő kérvények.

Tekintettel ezen körülményre, valamint arra, hogy a fentemlített kérvények rendesen hiányosan szereltetnek fel s az egyházmegyei hatóság által alig birálhatók felül kellő adatok nélkül, a kereszt-, szobor, kép és kálvária stácziók körül felmerülő kiadások engedélyezése tárgyában benyuttandó kérvények felszerelésére nézve az egyházmegyei vagyonkezelési szabályzat és utasítás 60. §-át a következő utasítással egészitem ki:

1. Felemlitendő a kérvényben, vajon a javításra szoruló tárgy bir-e fen tartási alappal, mikor, milyen egyházhatalmi szám alatt rendszeresített ezen alapítvány és mekkora?

2. Kimutatás csatolandó a kereszt, szobor, kép és kálváriastácziók fen tartási alapjának tökésített kamatairól, felsorolandó különösen: a) mekkora a tökésített kamatok összege b) mennyi kamat tökésítettem az előző évben c) esetleg már a folyó évben is mennyi engedélyeztetett?

3. Melléklendő az egyházmegyei alaptársi hivatal által a tökésített kamatokról minden éven kiállított annyi Értesítvény, a mennyin a tökésítettnek jelzett kamat kiteszi a kérvényezett összeget.

4. Terjeszszenek fel egyidejűleg akkora összegről szóló nyugtát a plébániapecsétjével ellátva, amekkora a kérelmezett összeg.

5. Végül melléklendő a költségtervezet.

Az első és második pontban kivánt adatokat minden nehézség nélkül szolgáltathatják a t. plébános urak és önálló lelkészek, mivel ezeket az előző évi plébánia számadásaiakban majd mind pontosan feltalálják.

Egyben tudomásukra adom, hogy a jövőben csak a fentjelzett módon fel

szerelt kérényeket veszek figyelembe; valamint azt is, hogy a szükséges összeget először csak engedélyezem s akkor utalványozom ki azt tényleg, amikor templom-gondnokok által is aláírt jelentést tesz a plébánia-hivatal, hogy az egyházmegyei hatóság által és sz. a. engedélyezett munka a költségvetés értelmében elkészült s elfogadható.

2659

1902.

Mathias Decskó, parochus Gráboczensis die 20-a Augusti a. c. sacro viatico Obitus Ma-refectus animam Creatori suo reddidit anno vitae sua 70. sacerdotii 4!. o. Ab a. thiae Decskó 1875. egit parochum Grábocensem. Lux perpetua luceat Ei!

2660

1902.

Beneficium vacans Grábocense, patronatui Fundi Studiorum obnoxium, Concursus concursui publico usque ad 15-am Octobris a. c. duraturo exponitur. Qui animo pro beneficio ducuntur isthoc beneficium obtinendi, in quantum ad beneficium capessendum sint parochiali Grábocz. hábiles, recursus suos Excellentissimo Domino Ministro Cultus et Eruditionis publicae inscriptos et tymbro legali provisos intra terminum paeclusi *Mihi* exhibeant.

2661

1902.

Sacratissima Caes. et Reg. Apostolica Maiestas altissima Sua resolutione Personalia. dd. 27-a Julii a. c. in Ischl

Rss. D. *Julium Wajdits*, can. hon. adusque Ecclesiae Cathedr. canonicum magistrum,

ARD. Josephum Kuzmits, emer. vad. et parochum Dolnji-Miholjacensem, canonicum honorarium Ecclesiae Meae Cathedr. clementissime nominare dignata est.

Rss. D. *Julius Wajdits*, clem. nomin. canonicus a munere directoris spiritualis cleri junioris relevatus et nominatus est parochus Ecclesiae Cathedr.

R. D. *Franciscus Virág*, adusque spiritualis in Sem. Puer., nominatus est director spiritualis cleri iunioris.

ARD. Stephanus Késmárky, académiae iurid. professor extraordin. interimalis, constitutus est prof. iuris extraord. definitive.

R. D. *Sigismundus Gyömörey* professor supplens penes institutum candid. pro ludimagisterio nominatus est ibidem professor ordinarius.

Spect. D. Nicolaus Koródy professor ord. penes istit. candidatorum pro ludimagisterio interimalis, nominatus est professor ord. ibidem definitive.

Julio Szommer, adusque cooperatori in Mohács, commissa est administratio interimalis beneficii parochialis Grábocz in spiritualibus et temporalibus.

Missi sunt cooperatores :

Julius Aschenbrenner e Babarcz ad Mohács ad S. Michaël.

Andreas Mózes e Kurd ad Babarcz.

Antonius Fcke e Magyar-Szék ad Kurd.

Josephus Fodor e Bakonya ad Magyar-Szék.

Antonius Mátay neomysta e Kurd ad Olasz.

2662

1902.

Felhivás a harmadik orsz. kath. nagygyűlésen és kath. körökben a harmadik országos szövetségének m. t. elnöksége által a harmadik orsz. kath. nagygyűlés érdekében kibocsátott lekes felhívást alább egész terjedelmében közzööm egyházmegyém tisztelendő papságával azon reményben, hogy nemcsak t papságom, hanem kedves híveim is tekintélyes számmal fognak részt venni a nagygyűlésen és kath. voltukról hitvallást tenni. Amiért is kivánatos, hogy a t. lelkészkek papság a kath. nagygyűlés célját és rendeltetését a hívekkel mihamarabb megismertesse és öket a részvételre ez uton buzditsa.

Harmadik Országos Katholikus Nagygyűlés Budapest, IV., Molnár-utcza 11, Kath. Kör. Felhivás, Magyarország Katholikusaihoz. Az elmúlt években megtartott Katholikus Nagygyűlések nemcsak a katholikus öntudat megerősítésére szolgáltak, de üdvös határozataikkal, melyekből immár nem egy meg is van valósítva, a kath. társadalmi tevékenységet is nagyban előmozdították.

Folytatni ezt a munkát, melyből egyház és haza fölvirágzását reméljük, kifejezetteden adni ujból hűségünknek, ragaszkodásunknak Anyaszentegyházunk és édes magyar hazánk iránt; tanácskozni a további teendőkről, melyek reánk várakoznak: a folyó évben is Katholikus Nagygyűlésre hivjuk össze Magyarország katholikusait.

A Harmadik Országos Katholikus Nagygyűlés október 15—18. napjain fog megtartatni, a nagyméltóságú Püspöki kar védnöksége mellett Budapesten, az ország fő- és székvárosában.

A Nagygyűlésnek rendes tagja lehet minden katholikus férfi, ki ezen szándékát f. évi szeptember hó 30-ig a Nagygyűlést előkészítő bizottság irodájában (Molnár-utcza 11., Katholikus Kör) bejelenti s tagsági dij fejében 4 koronát fizet. A rendes tagok részt vehetnek a szakosztályi üléseken, a nyilvános üléseken, a Nagygyűléssel kapcsolatos ünnepségeken, s a szakosztályi üléseken, szólási és szavazási joggal bírnak. A hölgyek pártoló-tagjai lehetnek Nagygyűlésünknek s tagsági dij fejében két koronát fizetnek. A pártoló tagok a nyilvános üléseken s a Nagygyűléssel kapcsolatos ünnepélyeken vehetnek részt.

Kedvezményes utazásról, élelmezésről, lakásról gondoskodva leend, s a szegényebbeknek a tagsági dij elengedtetik.

A Nagygyűléssel egyidejűleg fog megtartatni ez évben is az Eucharisztikus Kongresszus s ugyanekkor lesz a Katholikus Egyesületek Országos Szövetségének évi közgyűlése is.

A részletes programmot idejekorán fogjuk megküldeni a jelentkezőnek.

A jelentkezéseket, hogy mindenkel idejekorán készen legyünk, kérjük legkésőbb szeptember hó 30-ig okvetlenül beküldeni.

Magyarország katholikusai!

Egyházunkért és hazánkért egyformán dobogó szívünk lelkesedésével hívjuk meg Magyarország katholikusait a mi Nagygyűlésünkére. Aki csak teheti, szegény és gazdag egyaránt, papok és világiak, jöjjönek el mind, hogy a hitnek és haza-szeretetnek mindenjáunkat átható érzelmeiben egyesülve, ismételjük meg szent fogadalmainkat: katholikus vagyunk, katholikus maradunk, magyarok vagyunk, magyarok leszünk — szívünk utolsó dobbanásáig!

Budapest, 1902. Szent István királyunk ünnepén. A Magyarországi Kath. Egyesületek Orsz. Szövetsége nevében: Ifj. Zichy János gróf, elnök. Gróf Apponyi Géza, Dr. Boromisza Tibor prelátus, Báró Gerliczy Ferencz, Kánter Károly, lovag Matyasovszky Lajos, Dr. Zlinszky János alelnökök. Gyürky Ödön, titkár.

2663

1902.

A Magyarországi lat. és gör. szert. róm. kath. tanítók segélyalapja vagyonáról a kezelő egr. főkáptalan által benyújtott, felsőbb helyen pedig felülvizsgált és helyesnek talált 1901. évi számadás kivonata.

A magyarorsz. kath. tanítók segélyalapjának vagyonáról és árvaház alapjáról

Vagyonállás 1900. év végén.

	korona	fill.	1901. évi	számadási kivonat.
1. 4%-kal kam. magyar járadékkötvényekben (névérték szerint)	120.000	—	—	
2. Egy db. 4½%-kos regale-kárt. kötvény (névérték szerint) 100 frt. vagyis	200	—	—	
3. 4²/₁₀%-kos egys. oszt. államkölcönkötvényekben (névérték szerint) 1100 forint vagyis	2.200	—	—	
4. 6 db. bazilika sorsjegy á 17 kor.	102	—	—	
5. Magán kötelezetvényen	100	—	—	
6. Takarékpénztárnál 4½%- kamatra tökésítve	28.000	—	—	
7. Készpénzmaradvány	9.101	34	—	
<hr/>				Összesen: 159.703 34

I. Fejezet. 1901. évi bevétel.

1. §. A mult évi készpénzmaradvány	korona	fill.
	9.101	34

2. §. Az egyházmegyék gyűjtéseiből befolyt:

a) Az esztergomi érseki megyéből	629	39
b) Az egr. érseki megyéből	624	90

c) A besztercebányai püspöki megyéből	112	—
d) Az esperesi gör. szert. kath. püspöki megyéből	440	96
e) Az erdélyi püspöki megyéből	218	—
f) A györi püspöki megyéből	127	60
g) A cassai püspöki megyéből	138	—
h) A nagyváradi gör. szert. kath. püspöki megyéből	28	—
i) A nyitrai püspöki megyéből	200	—
k) A pécsi püspöki megyéből	415	—
l) A rozsnyói püspöki megyéből	134	42
m) A szepesi püspöki megyéből	192	41
n) A szombathelyi püspöki megyéből	300	—
o) A váczi püspöki megyéből	21	—
p) A veszprémi püspöki megyéből	165	—
q) A pannonhalmi főapátság egyházi területe részéről ; ,	48	—
2. §. összege	3794	68
	korona	fill
<i>3. §. Tőkék (értékpapirok és takarékpénztári betétek) kamataiból</i>	<u>6178</u>	85
3. §. összege	6178	85

A bevételek összesítése :

1. §. összege	9101	34
2. §. összege	3794	68
3. §. összege	6178	85
Összes bevétel	19074	87

II. Fejezet, 1901. évi Kiadás.

1. §. Az 1900. évben felosztás alá eső (alapsz. 6. és 7. §§.) összeg számlájára :

a) A közp. bizottság által megszavazott ösztöndíjak címén kiadott	3615	74
b) Segély- és gyámpénzekre, valamint szegény sorsú tagok gyámolitására	4606	48
c) Az orsz. kath. tanítói árvaházat illető hányad címén az árvaház külön kezelt alapjába áttétetett	921	29
1. §. összege	9143	51

2. §. Tőkésítésre :

Vásároltattott és a tőkék közé soroztatott 3000 korona névértékű 4% -os járadék kötvény, vásárlási ár	2842	83
2. §. összege	2842	83

<i>3. §. Különfélékre (nyomdai, postai stb. stb. költségek)</i>	23	84
3. §. összege	23	84

A kiadások összesítése:

1. §. összege	9143	51
2. §. összege	2842	83
3. §. összege	23	84

Összcs kiadás 12010 18

Mérleg.

Összes bevétel	19074	87
Összes kiadás	12010	18

1902. évre átvendő készpénzmaradvány 7064 69

A segélyalap vagyonállása 1901. év végén:

1. 4 ⁰ %-kal kam. magyar járadékkölcsönkötvényekben (névérték szerint)	123,000	—
2. Egy db. 4 ^{1/2} % -kos regale-kárt. kötvény (névérték szerint) 100 frt., vagyis	200	=
3. 4 ^{2/10} % -os egys. osztr. államkölcsön kötvényekben (névérték szerint) 1100 forint, vagyis	2.200	—
4. Hat db. Bazilika sorsjegy á 17 kor.	102	—
5. Magán kötelezetvénnyen	100	—
6. Takarékpénztárakban 4 ^{1/8} % kamatra tökésítve	28.000	—
7. Készpénzmaradvány	7.064	69

Összesen 160.666 69

B) A létesítendő országos Katholikus tanítói árvaház alapjáról a kezelő egri főkáptalan által benyújtott felsőbb helyen pedig felülvizsgált és helyesnek talált 1901. évi számadás kivonata.

Vagyonállás 1900. év végén.

	korona	fill
1. Egy db. 1870-i magy. kir. nyeremény kölcsön jegy (névérték szerint) 100 forint, vagyis	200	—
2. 4 % -kal kamatozó magyar járadék kötvényekben (névérték szerint)	50000	—
3. 4%-kos földtehermentesítési kötvényekben (névérték szerint) 4100 frt vagyis	8200	—
4. Takarékpénztárban 4 ^{1/2} % kamatra tökésítve	11200	—
5. Készpénzmaradvány	454	74

Összesen 70054 74

I. Fejezet. 1901. évi Bevétel.

	korona	fill
1. §. A mult évi készpénzmaradvány.	454	74
1. §. összege	454	74

2. § Az egyházmegyék gyűjtéseiből:

Az esztergomi érseki megyéből:

Az Esztergom-járási róm. kath. tanítók népnevelő egyesületének adománya	200	—
	2. §. összege	200

3. §. A segélyalap 1901. évben felosztás alá eső jövedelmeiből az árvaház pénztárába áttétetett:

A szabályszerü $\frac{1}{10}$ rész czimén	921	29	
	3. §. összege	921	29
4. §. Tökék kamataiból	2837	76	
	4. §. összege	2837	76

A bevételek össz sitése.

1. §. összege	454	74	
2. §. összege	200	—	
3. §. összege	921	29	
3. §. összege	2837	76	
	Összes bevétel	4413	79

II. Fejezet. 1901. évi Kiadás.

1. §. Tökésítésre:

Vásároltatott 2200 forint, vagyis 4400 korona névértékű 4% -os földteher-	k o r o n a	fill	
mentesítési kötvény, vásárlási ár	4164	36	
	1. §. összege	4164	36

2. §. Különfélékre:

Ez évben semmi sem adatott ki	—	—
	2. §. összege	—

A kiadások össze ítése:

1. §. összege	4164	36	
2. §. összege	—	—	
	Összes kiadás	4164	36

Mérleg:

Összes bevétel	4413	79	
Összes kiadás	4164	36	
	1902. évre átvendő készpénzmaradvány	249	43

Az árvaház alapjánah állása 1901. év végén.

1. Egy db. 1870-i magy. kir. nyeremény kölcsönjegy (névérték szerint)	200.	—
2. 4%-kal kam. magyar járadék kölcsönkötvényekben (névérték szerint)	50000	—
3. 4%-kos földteherment. kötvényekben (névérték szerint)	6300	frt. vagyis 12600
4. Takarékpéztáraknál 4½%-kos kamatra tőkésítve	11200	—
5. Készpénzmaradvány	249	43

Összesen : 74249 43

2665

1902

A vallás- és közoktatásügyi nm. m. kir. ministeriumnak f. évi szept. 2-ikán 3098. eln. szám alatt kelt átiratát tudomásvétel- és megfelelő, *sürgős* eljárás céljából alább egész terjedelmében közlöm egyházmegyém t. papságával :

A vallás és közoktatásügyi m. kir. ministertől : 3098. eln. szám. Méltóságos Püspök Ur !

A magyar regale kölcsön kötvényeinek sürgős beváltása rendeltetik el.

A 4½%-os magyar regale kártalanitási kölcsönnek még forgalomban levő összes (szelvénies és névre szóló) kötvényei az 1902. évi V. t. cz. alapján f. évi szeptember hó 1-ére leendő visszafizetésre a Budapesti Közlöny f. évi 119. számában közzétett hirdetménnyel felmondatván, a m. kir. pénzügymintiszter úr a f. évi augusztus hó 15-én, 66, 429 szám alatt kelt átiratában az iránt keresett meg, hogy a vezetésemre bizott ministerium föfelügyelete alá tartozó egyházi javadalmak, törzstökék és alapítványok birtokában még levő ily kötvények beváltása, illetőleg ellenértékének mikénti felhasználása tekintetében a szükséges intézkedéseket megtegyem.

A Budapesti Közlöny f. é. 164. számában közzétett hirdetményre és az ebben közölt beváltási feltételekre való hivatkozással és különösen arra való tekintettel, hogy a convertálás alá nem bocsátott és most törvényszerű beváltás alá kerülő kötvények kamatozása f. évi szeptember hó 1-e után megszűnik: van szerebensém Méltóságodat tisztelettel felkérni, méltóztassék a vezetése alatt álló egyházmegyéhez tartozó hitközségeket és mindenazon egyházi és tanügyi hatóságokat, — hol alapítványi vagy egyébb rendeltetéssel bíró törzstökék kezeltetnek, — felhívni, hogy amennyiben a kezelése alatt lévő tőkék között még convertálás alá nem bocsátott regale kártalanitási kötvények vannak és amennyiben ezek a Budapesti Közlöny f. é. 164. számában közzétett hirdetmény alapján beváltás végett eddig még be nem mutattak volna, — ezen most felmondott kötvényeket ezek átvételére és beváltására egyidejűleg utasított m. kir. központi állampénztárhoz közvetlenül vagy az illetékes adóhivatal közvetítésével sürgösen mutassák be, oly értelmű átirat kíséretében, melyben jeleztetik, mily nemü magyar állami kötvények lesznek vásárlandók és kötényezendők.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem öszinte nyilvánítását. Budapest, 1902 szeptember hó 2-án. A minister meghagyásából: Molnár ministeri tanácsos elnöki titkár. Méltóságos és Főtisztelendő Hetey Sámuel pécsi. r. kath. püspök urnak, Pécs.

2666

1902.

A m. kir.
közigazgatási
biróság dönt-
vénye vallási
hagyományok
illetékmen-
tessége tár-
gyában.

Felhívom a t. Papság figyelmét azon, alább egész terjedelmében közölt döntésre, melyet a m. kir. közigazgatási biróság a vallási célra szánt hagyományok illetékmentességére nézve hozott.

1947/1901. P. szám. Ö Felsége a király nevében a magyar királyi közigazgatási biróság a Lollok Lénárd, a budapesti lipótvárosi Bazilika képviselője jogilletékügyét, melyben a központi dij- és illetékszabási hivatalnál terhére 1899. évi a s k. 10395. téteszám alatt előirt 373 frt (746 korona) jogilleték törlése iránt beadott fellebezését a fő- és székvárosi magyar királyi pénzügyigazgatóság 1901. évi február hó 8. napján 14044. szám alatt kelt végzésével elintézte-s az illetéket 572 koronára leszállította, ügyfél által ezen végzés ellen beadott panasz folytán 1901. évi szeptember hó 19. napján tartott nyilvános ülésében tárgyalás alá vevén, a következőleg ítélt:

A magyar királyi közigazgatási biróság a panasznak helyt ad ; panaszost a ejezetben emlitett jogilletéknek a megfizetésére szóló kötelezettsége alól felmenti s annak törlését elrendeli, mert :

Budapesten, 1898. évi junius hó 6-ik napján elhalt Ries Czecilia 1883. évi junius hó 16-ik napján tett végrendeletében a 2000 frtot a budapesti lipótvárosi Bazilikában felállitandó egy, szent Czecziliát ábrázoló oltárképre, ezenkívül egy Madonnát ábrázoló szentképet ugyanazon Bazillikának belső felszereléséhez oltárképül hagyományozta s a szóban forgó jogilletéket a központi dij- és illetékszabási hivatal ettől a hagyománytól szabta ki és követeli ; minthogy azonban az 1868. évi XXIII. t.-czikk 21. §-ának világos rendelése szerint a közoktatási célokra rendelt hagyományok illetékmentesek ; minthogy továbbá templomokban a hívők vallásos és erkölcsi oktatásban részesülvén, ez és a hitelet fejlesztése által a templomok a közoktatás, a művelődés és az erkölcsi nevelés fontos tényezőiül is tekintendők : a szóban forgó, a lipótvárosi Bazilika belső felszerelési, tehát építési céljára rendelt hagyományokat illetékmenteseknek kellett felismerni.

A biróság e határozat két példányát a fő- és székvárosi m. kir. pénzügyigazgatóságnak 1901. évi julius hó 18. napján 69.495. szám alatt kelt jelentése mellékleteivel együtt foganatosítás végett azzal a meghagyással adja ki, hogy az egyik példányt panaszlónak az 1896. XXVI. t.-czikk 138. §-a és 21.979/M. E. 1996. számú végrehajtási rendelet 24. pontja értelmében kézbesithesse.

Kelt Budapesten, a magy. kir. közigazgatási bíróságnak 1901. évi szeptember hó 20-ik napján tartott üléséből. (L. S.) *Dr. Székely József* s. k., tanácselnök. *Hammer Károly* s. k. előadó.

2666

1902.

Méltóságos és Főtisztelendő Hetey Sámuel római katholikus püspök Úrnak Pécs. A magyar királyi vallás és közoktatásügyi Ministertől. 51372/1902. szám. Méltóságos és Főtisztelendő Püspök Úr! A Lackenbacher-féle alapitványból kitüzött pályadíjra vonatkozó hirdetést azzal a felkéréssel van szerencsém Méltóságodnak megküldeni, hogy azt egyházmegyéje áldozó papságával közölni méltóztassék. Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapesten, 1902. évi július hó 24-én. A miniszter meghagyásából: Papp Szilágyi, minist. oszt. tanácsos.

Pályázat a
Lackenba-
cher-féle
bibliai kérdés
megoldására
kitüzött juta-
lomra.

Pályázat!

A Lackenbacher-féle alapitványból a következő bibliai kérdés legjobb megoldásáért 800 korona tüzetik ki jutalmul:

„Epistolarum ad Ephesios et Colossenses doctrina de persona Salvatoris et de opere eius salvifico systematice proponatur.“

Csatolandó a használt irodalmi segédeszközök pontos jegyzéke és egy betürendes tárgymutató.

A pályázat feltételei a következők:

1. Nem tarthat számot a jutalomra az a munka, mely nem felel meg a „Providentissimus Deus“ encyclicának és nem mozdítja elő a tudományos kutatást. Hasonlóképen nem jutalmazható az a munka, amelyikből nem tűnik ki, hogy a szerző járatos azokban a nyelvekben, a melyeknek ismerése a bibliai tanulmányok eredményes műveléséhez elengedhetetlen s melyeknek megtanulását a Lackenbacher-féle alapító levél előmozdítani kívánja.

2. A pályamunka nyelve a latin, vagy a német; teljesen egyenlő értékű munkák közül azonban a latin nyelven írott előnyben részesül.

3. Pályázhatnak a négy részes egyetemi kar, névszerint a bécsi, prágai német és cseh, és a budapesti egyetem hittudományi karainak rendes hallgatói, továbbá az osztrák-magyar monarchia minden római katholikus papja, kivéve az egyetemi tanárokat.

4. A pályamunkákat a bécsi cs. kir. egyetem theologiai facultásának decanatusánál legkésőbb 1904. évi május hó 15-éig kell beadni.

5. A pályamunkáknak sem kivül, sem belül nem szabad elárulniuk a szerző nevét, mert különben a pályázatból kizáratnak. Hanem a munkák jelégével

látandók el és lepecsételt borítékkal szerelendők fel, mely kívül a jelgét, belül a szerző nevét és lakását tartalmazza.

6. A megjutalmazott pályamunka a bíráló bizottság által ajánlott, vagy megkivánt változtatásokkal, kiegészítésekkel és javításokkal kinyomatandó (átalány 400 korona.)

(Megjegyzés : Ezért kivánatos, hogy a pályamunkák ne legyenek bekötve és a papirnak csak egyik oldalára irva nyújtassanak be.)

Bécsben, 1902. évi július hó 16-án.

Az alsó-ausztriai csász. királyi
Helytartóságtól.

2667

1902.

Iradalmi mű-
vek ajánlat- tanitónök- és óvónök részére. Összeállította Nagy Béla Tolnavármegye tanfelügyelő-
nak. ségi tollnoka. Ára 50 fillér. Kapható Árva J. kiadónál Szegzárdon.

Földrajzi előismeretek, Szegzárd és Tolnavármegye Földrajza a tolnavármegyei elemi népiskolák III. osztálya számára. Összeállította Nagy Béla Tolnavármegye kir. tanfelügyelőségi tollnoka. Ára 24 fillér. Kapható Árva I. kiadónál Szegzárdon.

A magyar nyelv tanítása más ajku népiskolában. Irta Gramma Döme Ára? Kapható a szerzőnél.

Datum in Püspök-Szent-László, die 1-a Septembris, a. 1902.

† Samuel, m. p.
episcopus.

XI.
CORONA S. JOSEPHI CALASANCI

3084

1902.

LEO PP. XIII.

Ad perpetuam rei memoriam. Cum dilectus filius Noster Iosephus Calasancius S. R. E. Diaconus Cardinalis Vives y Tuto, nomine etiam hodierni Praepositi Generalis Ordinis Minorum Capulatorm atque universi Ordinis ipsius, enixas Nobis preces humiliter adhibuerit, ut fidelibus pie recitantibus Coronam Spiritus Sancti a SS. Rituum Congregatione aprobatam, nonnullas indulgentias largiri de N.-ra benignitate velimus: Nos ut tam frugifera exercitatio uberiori cum animarum fructu fiat, atque erga Paraclitum, plebis christiana obsequium amplificetur, votis huiusmodi annuendum existimavimus. Quare Omnipotentis Dei misericordia ac BB. Petri et Pauli Ap.lorum eius auctoritate confisi, omnibus ac singulis utriusque sexus christifidelibus ubique terrarum existentibus pie ac saltem contrito corde quovis anni die recitantibus privatum sive publice dictam Coronam Spiritus Sancti quocumque idiomate, dummodo versio fidelis sit iuxta exemplar quod lingua latina exaratum in tabulario Secretariae Nostrae Brevium asservari iussimus in forma Ecclesie solita de poenali numero septem annos totidemque quadragenias expungimus. Iis vero qui dictam Coronam habitualiter recitent ac die festo Pentecostes vel uno ad cuiusque libitum eligendo intra eiusdem festi octiduum die admissorum confessione expiati ac coelestibus epulis reflecti quamlibet Ecclesiam vel publicum oratorium ubique terrarum situm visitent ibique pro Christianorum Principum concordia, haeresum extirpatione, peccatorum conversione, S. Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effundant, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in D.no concedimus. Tandem largimur fidelibus ipsis liceat si malint plenaria ac partialibus hisce indulgentiis vita functorum labes paenasque expiare. Non obstantibus in contrarium facientibus quibuscumque. Praesentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem ut praesentium litterarum authenticum exemplar transmittatur ad Secretariam Cong.nis Indulgentiis Sacrisque Reliquis praepositae, atque earundem litterarum

Conceduntur
indulgentiae
recitantibus
novam Coro-
nam Spiritus
Sancti.

transumptis seu exemplis etiam impressis manu alicuius Notarii publici subscriptis, et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae praemunitis, eadem prorsus adhibetur fides quae adhiberetur ipsis praesentibus si forent exhibitae vel ostensae. Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die XXIV Martii MCMII, Pontificatus Nostri Anno Vigesimoquinto. — L. †. S. ALOIS. Card. MACCHI. — Praesentium litterarum authenticum exemplar transmissum fuit ad hanc Secretariam S. Congr. Indulgentiis sacrisque Reliquis praepositae. In quorum fidem etc. — Datum Romae ex eadem Se. crio die 8 Aprilis 1902. — L. †. S. FRANCISCUS SOGARO, Archiep. Amiden., Secrius.

CORONA SPIRITUS SANCTI

In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti Amen.

Brevis Actus Contritionis.

Doleo, mi Deus, me contra te peccasse, quia tam bonus es; gratia Tua adiuvante non amplius peccabo.

Hymnus.

Veni, Creator Spiritus,
Mentes tuorum visita,
Imple superna gratia
Quae tu creasti pectora.

Qui diceris Paraclitus,
Altissimi donum Dei,
Fons vivus, ignis, charitas,
Et spiritualis unctione.

Tu septiformis munere
Digitus Paternae dexterae,
Tu rite promissum Patris,
Sermone ditans guttura.

Deo Patri sit gloria,
Et Filio, qui a mortuis
Surrexit, ac Paraclito
In saeculorum saecula. Amen.

¶. Emitte Spiritum tuum et creabuntur.

¶. Et renovabis faciem terrae.

Accende lumen sensibus,
Infunde amorem cordibus,
Infirma nostri corporis
Virtute firmans perpeti.

Hostem repellas longius
Pacemque dones protinus
Ductore sit te praevio,
Vitemus omne noxiun.

Per te sciamus da Patrem,
Noscamus atque Filium:
Teque utriusque Spiritum
Credamus omni tempore.

Oremus.

Deus, qui corda fidelium Sancti Spiritus illustratione docuisti: da nobis in eodem Spiritu recta sapere: et de eius semper consolatione gaudere. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

I. — **Mysterium primum.**

De Spirito Sancto ex Maria Virgine Jesus conceptus est.

Meditatio. — „Spiritus Sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi: Ideoque et quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei. (Luc. I. 35.)

Exercitatio. — Precare vehementer Divini Spiritus auxilium et Mariae intercessionem ad imitandas virtutes Iesu Christi, qui est exemplar virtutum, ut conformis fias imagini Filii Dei.

Semel Pater et Ave et septies Gloria Patri, etc.

II. — **Mysterium secundum.**

Spiritus Domini requievit super Iesum.

Meditatio. — „Baptizatus autem Iesus, confestim ascendit de aqua, et ecce aperti sunt ei coeli; et vidit Spiritum Dei descendente sicut columbam, et venientem super se.“ (Matth. III. 16)

Exercitatio. — In summo pretio habe inestimabilem gratiam sanctificantem per Spiritum Sanctum in Baptismo cordi tuo infusam. Tene promissa, ad quae servanda tunc te obstrinxisti. Continua exercitatione auge fidem, spem, charitatem. Semper vive ut decet filios Dei verae Dei Ecclesiae membra, ut post hanc vitam accipias coeli haereditatem.

Semel Pater et Ave et septies Gloria Patri, etc.

III. — **Mysterium tertium.**

A Spiritu ductus est Iesus in desertum.

Meditatio. — „Jesus autem plenus Spirito Sancto regressus est a Iordane: et agebatur a Spiritu in desertum diebus quadraginta, et tentabatur a Diabolo.“ (Luc. IV, 1, 2).

Exercitatio. — Semper esto gratus pro septiformi munere Spiritus Sancti in Confirmatione tibi dato, pro Spiritu sapientiae et intellectus, consilii et fortitudinis, scientiae et pietatis, timoris Domini. Fideliter obsequere Divino Duci ut in omnibus periculis huius vitae et temptationibus viriliter agas, sicut decet perfectum Christianum et fortem Iesu Christi athletam.

Semel Pater et Ave et septies Gloria Patri, etc.

IV. — Mysterium quartum.

Spiritus Sanctus in Ecclesia.

Meditatio. — „Factus est repente de coelo sonus tanquam advenientis spiritus vehementis; ubi erant sedentes: et repleti sunt omnes Spiritu Sancto loquentes magnalia Dei.“ (Act. II, 2, 4, 11).

Exercitatio. — Gratias age Deo quod te fecit Ecclesiae suae filium, quam Divinus Spiritus Pentecostes die in mundum missus semper vivificat et regit. Audi et sequere Summum Pontificem, qui per Spiritum Sanctum infallibiliter docet, atque Ecclesiam quae est columna et firmamentum veritatis. Dogmata eius tuere, eius partes tene, eius ura defende.

Semel Pater, et Ave et septies Gloria Patri etc.

V. — Mysterium quintum.

Spiritus Sanctus in anima Iusti.

Meditatio. — „An nescitis quoniam membra vestra templum sunt Spiritus Sancti qui in vobis est?“ (I. Cor. VI. 19).

„Spiritum nolite extinguere“, (I. Tess. V, 19)

„Et nolite constristare Spiritum Sanctum Dei in quo signati estis in diem redemptionis.“ (Eph. IV. 30).

Exercitatio. — Semper recordare de Spirito Sancto qui est in te, et puritati animae et corporis omnem da operam. Fideliter obedi divinis eius inspirationibus, ut facias fructus Spiritus; charitatem, gaudium, pacem, benignitatem, bonitatem, longanimitatem, mansuetudinem, fidem, modestiam, continentiam, castitatem.

Semel Pater et Ave et septies Gloria Patri, etc.

In fine dicas Simb. Ap. Credo in Deum ut professionem fidei, et Pater Ave, Gloria semel ad intentionem Summi Pontificis.

Concordat cum suo Originali.

In quorum fidem etc.

Ex Secretaria Sacrор. Rituum Congregationis die 19 Aprilis 1902. — L. †
S. † D. PANICI Archiep. Laodicen., S. R. C. Secret.

3085

1902.

LEO PAPA XIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Preces ad Dominam Nostram Lapur-densem
(Lourdes) et indulgentia 300 dierum iisdem annexa.

Oblatis Nobis ab Antistite Tarbiensi precibus benigne annuentes, de Omnipotentis Dei misericordia ac BB. Petri et Pauli App. eius auctoritate confisi per praesentes, omnibus et singulis fidelibus ex utroque sexu, qui corde saltem contrito et

devote orationem quoties recitent quocumque idiomate, dummodo versio fidelis sit, exaratam in honorem Nostrae Dominae Lapurdensis, cuius exemplar latine inscriptum atque legitima auctoritate probatum verbis incipit: „Sancta Maria Mater Dei . . .“ ac desinit in verba „in hac vita Iesum Christum et in aeternitate amen“ in Tabulario Secretariae Nostrae Brevium asservari iussimus in forma Ecclesiae consueta, toties tercentos de poenarium numero dies expungimus ac largimur iisdem liceat si malint partiali hac indulgentia labes poenasque Functorum vita expiare. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Praesentibus perpetuis valitatis temporibus. Volumus vero ut praesentium litterarum authenticum exemplar tradatur ad Congregationem Indulgentiis Sacrisquae Reliquiis praepositam, ut harum transumptis seu exemplis etiam impressis manu alicuius notarii publici subscriptis et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis eadem prorsus fides adhibeatur quae ipsis praesentibus si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die XXII. Juni MDCCCCII.
Pontificatus Nostri anno Vigesimo quinto.

Pro D.-no Card. MACCHI

N. Marini, Sub.

Praesentium exemplar litterarum delatum fuit die 28. Iunii 1902. ad hanc Secretariam S. Cong. Indulgentiis Sacrisque Reliquis praepositae. In quorum fidem, etc.

Datum Romae ex eadem Sec. ria die 28 Junii 1902.

L. † S.

Ios. M. Can. Coselli, Substitutus.

ORATIO.

Sancta Maria Mater Dei, quae apud Lourdes oppidum visibilem te ostendere dignata es, ut hominum fidem renovares, eosque adduceres ad divinum Filium tuum Iesum Christum Dominum nostrum; Tu quae ad secreta misericordiae tuae manifestanda humilem puellam elegisti; quo clarius materna animi tui sensa effulgerent, nostrisque cordibus sperandorum bonorum adderes fiduciam; Tu quae effata es: „*Immaculata Conceptio ego sum*“ ut innocentiae pretium infinitum, idemque divinae amicitiae, pignus ostenderes; Tu quae, instauratis duodeviginti apparitionibus, actis verbisque orandi et poenitendi necessitatem perpetuo commendasti, quibus praesidiis unice placabilem Deum conciliare possumus, eiusque iusta supplicia detorquere; Tu cuius suavissimae invitationes, toto orbe personantes, ad tuum Specum prodigiosum turbas innumerabiles filiorum tuorum acciverunt; ecce o pia Domina nostra Lourdensis, ad pedes tuos procumbimus, et absque dubitatione bona cuncta et coelestia munera consequi confidimus te intercedente, cuius preces apud Deum nunquam irritae dilabi possunt.

Qui te diligunt, o Iesu Christi Mater et Mater hominum divina, id prae ceteris donis enixe petunt, uti scilicet Deo fideliter in terris serviant, quo mereantur

in coelis eum amare in aeternum. Audi nos, quae sumus, supplicantes hac die; ab inimicis salutis nostrae defende nos, imo etiam a nostra humana infirmitate; et una cum venia peccatorum elapsae vitae, nobis impetra usque ad exitum non peccandi propositum perseverans.

Te deprecamur etiam ut in tuam tutelam parentes nostros recipias, coniunctos, amicos, beneficos; speciali autem cura eos qui a debitis religionis officiis misere desciverunt. Utinam resipiscant, et tuis fidelibus servis adnumerentur!

Nostram denique patriam suppliciter tibi commendamus, uti ei bene facias. Multa quidem sunt quorum venia genti nostrae est imploranda. At vero, etsi in plurimis offendimus, nunquam tamen optimi quique nostrorum asserere destiterunt Te unam et Matrem Reginam nostram esse et fore: Tuque patriae nostrae signa praeclera charitatis rependisti; nec eam, uti confidimus, unquam desereres, postquam illam praecipuo favore tantisque beneficiis cumulasti.

Dum corda nostra, nostrasque preces ante pedes tuos effundimus, o Domina nostra Lourdensis, o Immaculata Virgo, oblivisci nos nullo pacto possumus Sancti Patris nostri summique Pontificis, tum eiusdem ipsius, tum etiam Ecclesiae catholicae, quam Filius tuus divinus ei demandavit regendam in via salutis aeternae. Uti nos, ipse quoque in te spem omnem posuit. Ipsum protege, bona Virgo, fausta ei cuncta concede, in tot aerumnis positum robora et consolare, viresque adde regno summi Dei amplificando. — O Mater misericordiae esto nobis „Causa laetitiae“, ostende nobis et dona in hac vita Iesum Christum et in aeternitate. Amen.

3086

1902.

Illme ac Rme Domine!

Facultas condendi
nova monasteria sine sit videre eorum domus ubique institui, curandum tamen est ut res ordinate et ad Romani Pontificis venia, denegatur per praesentes litteras in memoriam Ordinariorum locorum a se dependentium re-Episcopis. Quamvis probe sciat haec S. Congregatio de Propaganda Fide, ingentem provenire missionibus utilitatem ex ministerio Regularium; ita ut maxime in votis praestitutae disciplinae normam peragantur. Quamobrem duxit Sacra Congregatio per praesentes litteras in memoriam Ordinariorum locorum a se dependentium revocare sententiam, quam ut communem hodie et cui favet passim rerum iudicatarum auctoritas, tradit Constitutio SSmi D. N. Leonis XIII., quae incipit „Romanos Pontifices“ nempe: non licere Regularibus, tam intra quam extra Italiam, nova monasteria aut conventus sive collegia fundare, sola Episcopi venia, sed indultam quoque a Sede Apostolica facultatem requiri. Cui legi cum aut semper aut ubique obtemperatum non fuisse videatur, ideo eius observantiam voluit S. Congregatio per praesentes urgere. Diligenter ergo in posterum abstineant Ordinarii omnes Sacrae Congregationi subiecti a licentia danda religiosis Institutis domum aperiendi in territorio propriae iurisdictionis, absque venia prius a praefata S. Congregatione obtenta. Quod vero attinet ad domus religiosas hucusque in iisdem territoriis, S. Con-

gregatione inconsulta, forte erectas, etsi haec, Ordinariis flagitantibus, singulisque ponderatis casibus, propensa omnino sit ad legitimas habendas huiusmodi fundationes: tamen mandat ut de praedictis, si quae existant domibus, distinctus ab Ordinariis exhibeatur elenchus, ac simul po iisdem canonica ratihabitio per supplicem libellum petatur.

Interim Deum precor ut Te diu sospitet.

Datum Romae ex Aedibus S. C. de Propaganda Fide die 7 Decembris 1901.

Amplitudinis Tuae

Addictissimus Servus

M. Card. Ledochowski, Praef.

Aloisius Veccia, Secret.

3087

1902.

Elrendelem, hogy az új templomok és kápolnák, valamint a szabadban felállított keresztek, szobrok és képek részére azon területek, a melyeken felállíttatnak, ha ezek magánosok vagy községek tulajdonát képezik, előzőleg telekkönyvileg biztosítassanak ajándékozási szerződés után a templom, kápolna, kereszt, szobor vagy kép célpontjai az illető hitközség nevére.

Mig a szükséges területnek telekkönyvileg történt biztosítását a plébánia-hivatal nem igazolta, addig sem a beterjesztett fentartási alapot el nem fogadom, sem felavatásra engedélyt nem adok.

Amily örömmel tölt el ugyanis, mikor a hívek buzgósgából templom, kápolna, megváltásunk sz. jelvénye, a szent kereszt vagy pedig valamely szentnek szobra vagy képe felállittatik, épen oly kevéssé akár alkalmat szolgáltatni arra, hogy ezen megáldott tárgyak eredeti helyükön eltávolíttassanak, mikor a terület, melyen azok állanak, birtokost cserél, vagy a képviselő testületet, mely azt készségesen átengedte, olyan szellemű testület váltja fel, a mely azokat ott megtürni nem hajlandó.

3088

1902.

A mint az egyhm. vagyonkezelési szabályzat és utasítás 29. §-a nem tesz különbséget a között, hogy valamely szobor vagy kép szabadban vagy templomban állíttatik fel, hanem általában kimondja: „kereszteket, szobrokat, kápolnákat egy-házi felavatásban részesíteni, **mielőtt** fentartási alapról kellökép gondoskodva, illetve az erre vonatkozó alapítvány elfogadva lenne, szigoruan tiltva van“, akként elrendelem, hogy különbség nélkül minden, nyilvános tiszteletre szánt szobor és kép, melynek egyházi megáldása kérelmezhető, fentartási alapítvánnyal birjon, mely szabályszerűen kiállított alapítólevelek kíséretében terjesztendő az egyh. hatóság elé elfogadás és jóváhagyás célpontjáról. Az egyházhatósági jóváhagyás számára hivatkozzanak a t. lelkész urak akkor, mikor a megáldásért folyamodnak, nehogy ennek elmulasztása miatt ügyük elintézése kcsedelmet szennvedjen.

A templomban felállított szobrok és képek ugyanis, bár nem oly mértékben, mint a szabadban elhelyezettek, színtén romlásnak vannak kitéve s idő folytán javításra szorulnak.

Már most, ha a jámbor beszerző elhalálozik, vagy a hívek buzgósága megfogyatkozik, akkor fentartási alap hiján a megszentelt és egyházi használatra szánt tárgy vagy botrány tárgyává válik, vagy pedig a templompénztárra hárul annak kijavittatása. Már pedig nem szolgáltathatók sem az előbbire, sem az utóbbira alkalmat.

A kerületi espereseket pedig utasítom, hogy kereszteket, szobrokat és képeket csak akkor áldjanak meg, amikor már meggyőződtek, hogy azok fentartási alapja egyházhataloságilag elfogadhatott és jóváhagyatott.

3089

1902.

Personalia.

Rss. D. *Krensz Ignatius* canonicus Ecclesiae Cathedr. Alba-Regalensis, a Sua Caesarea et Regia Apostolica Maiestate benignissime nominatus abbas titularis Abbatiae S. Michaëlis Archangeli de Báta die 16-a Sept. a. c. in capella Episcopii benedictionem Abbatis obtinuit.

Rss. D. *Wajdits Julius* canonicus magister Ecclesiae Cathedr. benigne nominatus, item

Rss. D. *Kuzmics Josephus*, canonicus ad honores Ecclesiae Cathedr. benigne nominatus et parochus Dolnji-Miholjacensis, emissa professione fidei et iuramento fidelitatis die 18-a Septembbris per Ven. Capitulum Eccl. Cathedr. sollemniter installati sunt.

Evetovics Antonius, administrator interimalis beneficii parochialis Veliskovensis, nominatus et institutus est parochus ibidem.

Missi sunt cooperatores:

Kiss Ludovicus ex Ozora ad Kurd.

Fekete Antonius ex Kurd ad Ozora.

Fájth Eugenius, theol. absolutus in instit. sublim. educat. ad S. Aug. Viennae, item

Perczel Desiderius, theol. absolutus in Collegium Pazmanianum Viennae missi sunt studiorum continuandorum causa.

3090

1902.

Examen prosynodale.

Examen prosynodale diebus 23-a et 24-a Sept. a. c. asservatum subierunt approbatique sunt ad sexennium sacerdotes dioecesani:

Auberbach Ladislaus, admin. interimalis Görcsönyensis, *Evetovics Antonius* admin. interimalis Veliskovensis, *Fetter Julius*, cooperator Szakcsensis, *Földes Desiderius*, cooperator Villányensis, *Horváth Joannes*, cooperator Baánensis, *Takács Michaël*, cooperator Czikóensis. Insuper *Földes Desiderius* cum laude approbatus et praemio Kraliano dignus renunciatus est, cui hoc etiam adjudicavi et extradari curavi.

3091

1902.

A magyarországi latin- és görög szertartású r. k. tanítók segélyalapjából a pécsi egyházmegye következő tanítói részesültek *egyenkint 40* korona segélyben:

övv. Baumann Jánosné gyulajovánczai, Báter József nagy-tormási, övv. Kocsis Mihályné sikkási, Kardos Ferencz mucsai, Kiss Béla István öcsényi, Marschall György berkesdi, Somogyi János bonyhádi tanítók, illetve tanítónők.

A r. k. tanítók segélyalapjából
segélyben részesült ehm. tanítók.

A megszavazott segély előírt bélyeggel ellátott nyugtára Esztergomban az elnökségnél felvehető.

Mindazon segélyösszegek melyek f. évi decz. hó 31-ig fel nem vétetnek, az alap javára visszatartatnak.

Miről oly felhívással értesitem tiszteletendő lelkészkek papságomat, hogy a segélyben részesülteket erről haladéktalanul értesitsék.

3092

1902.

1789-ben született és 1818. év körül Baranya megyében Keil (Kail, Kellérin, Kanlin) Tereziával házasságra lépett Hauwasser József esketési akvi adatai kerestetnek. Felhívom azért az egyházmegyei t. plébános urakat, különösen Pécssett és Baranya-Baar valamint Somberek vidékén, hogy ezen adatoknak az esketések akvben utána nézzenek és a megtaláló f. évi nov. 10-ig dr. Zöld Sándor ügyvédnek (Pécssett, Perczel-u 24. sz.) küldje meg utánvétel.

Akvi adatok kerestetnek.

3093

1902.

Előfizetési felhívás a „Magyarország Tiszti Cím- és Névtára” című kézikönyv 1903. évi (XXII.) évfolyamára.

A „Magyarország Tiszti Cím- és Névtára” című kézikönyv tartalma most is, úgy mint az előző években, a legnagyobb részletességgel terjed ki az állami szervezet ismertetésére: a felséges uralkodóházra, a legmagasabb udvartartásra, az országgyűlésre, a miniszteriumokra és az ezek alá tartozó hatóságokra és hivatalokra s itt nemcsak a hivatalok személyzetéről nyújt kellő tájékoztatást, hanem világos képet adja annak is, hogy a hivatalok mely felsőbb hatóság alá tartoznak; megjelöli a hivatalok számát, székhelyét: feltünteti a felsőbb hatóságoknak ügybeosztását, hatáskörét. Magában foglalja továbbá e kézikönyv a legujabb változások figyelembevételevel az egész országnak közigazgatási beosztását, községi és körjegyzőségek szerint, az e. f. biróságoknál pedig a bánya-, sajtó- és pénzügyi biróságok, a közjegyzői és ügyvédi kamarák megjelölését, a telekkönyvi hatóság, a közjegyzői, adó- és letéthivatal pontos megnevezését. De ezeken kívül szintén részletesen közli a társa-

„Magyarország Tiszti Cím- és Névtára” ajánlatok.

dalmi életben jelentékenyebb szerepkörrel bíró magán intézeteket és társulatokat is. Az illető neveknél könnyen érthető rövidítésekkel kitünteti a rendjeleket, a legmagasabb kitüntetéseket, a nemesi előneveket, a társadalomban viselt föbb állásokat s tudományos képesítéseket stb. A valóságos belső titkos tanácsosoknak, kamarásoknak, palotahölgyeknek, az összes rendjelek tulajdonosainak, a magyar kir. udvari tanácsosoknak és a kir. tanácsosoknak névsorát külön összeállításban is közli. Helyet foglalnak benne még a cs. és kir. közös miniszteriumok és az azok alá tartozó hivatalok, valamint Bosznia és Herczegovina hatóságai is, függelékben pedig az osztrák állam hatósági szervezetének vázlatos ismertetését is tartalmazza. A nevek könyvű feltalálásához pedig pontos betűsoros névmutató nyújt segédkezet.

A Magyarország tiszti Czim- és Névtárának új folyama már az 1903. évi január hó elején meg fog jelenni, az 1902. év folyamán előfordult összes változások keresztülvezetésével. Az erős vászonkötésben megjelenő és a mintegy 1300 oldalra terjedő kézikönyvnek előfizetési ára 10 koronában, bolti ára 12 koronában állapittatott meg.

Felkéretnek tehát az előfizetők, hogy megrendelésüket mielőbb megtenni sziveskedjenek, mert a mű megjelenése után a kézikönyv már csak 12 korona bolti áron szerezhető meg.

Az előfizetések legczélszerűbben minden kisérő irat nélkül postautalványon eszközölhetők.

Végül megjegyezzük, hogy az 1903. évi Tiszti Czim- és Névtár a hivatal 1903. évi stat. kiadvány-sorozatába nem vétetik fel és a stat. kiadványokkal együtt nem rendelhető meg.

Budapest, 1902. augusztus hó.

A m. kir. központi statisztikai hivatal.

3094

1902.

A földmivelésügyi nm.
m. kir. ministerium
kiadványai
ajánlatatnak.

„*Magyar mezőgazdasági közigazgatás.*“ Tankönyv a községi közigazgatási Tanfolyamok és kézikönyv a közigazgatási tisztviselők, valamint a mezőgazdasággal foglalkozó közönség számára cz. kiadványát a m. kir. nmélt. földmivelésügyi ministerium *lelkészeknek, tanítóknak* és jegyzőknek 1 koronának a m. kir. földmivelésügyi ministerium címére utalványon leendő beküldése ellenében megküldi.

„*Magyarország Földmivelésügye 1897—1902*“ cz. kiadványt községi jegyzők, *lelkészek és tanítók ingyen* megkaphatják, ha ez iránt egyszerű levélben vagy akár levelezőlapon a m. kir. nagyméltóságú földmivelésügyi ministerium könyvtárhoz fordulnak.

Mindkét kiadvány beszerzését a tiszti lelkész kedő papságnak és kath. tanítóimnak különös figyelmébe ajánlom.

3095

1902.

1. „A kath. ker. embernek legszükségesebb tudnivalói a vallástanból“, címmel, Irodalmi Bubreh Béla pécsi hitoktató kátékivonatot adott ki minden kath. ember, de különösen az iparos tanonczok és ismétlő iskolások számára. művek ajánlatnak. Bubreh Béla Kátékivonat és Rövid kis- ismétlő iskolások oktatásánál, a ker. szülők pedig gyermekeik vallásos házi nevelésénél hasznát vehetik e füzetek.

Ugy ezen kátékivonat, de méginkább a „Rivid kis-katekizmus“ melyet ugyancsak Bubreh Béla pécsi hitoktató állított össze az elemi káték alapján, az elemi iskola 3 alsóbb osztályában igen jó tájékoztató különösen kezdő hitoktató részére a tananyag megállapításánál. Továbbá hasznát vehetik a lelkészek jegyesek oktatásánál és igen alkalmas vezérkönyv a kath. hitre áttérők oktatásánál.

Felsorolt tulajdonainál fogva, különösen pedig mivel minden kiváló gondot fordít a kiadó a gyakorlati hitélekre, Bubreh Béla pécsi hitoktatónak fent-emlitett két kiadványát a tiszt. lelkész kedő papságnak figyelmébe ajánlom; a kátékivonat olcsóságánál fogva a hívek közt való terjesztésre is igen alkalmas.

A kátékivonat ára darabonként 9 fillér. Megrendelhető a kiadónál: Bubreh Béla hitoktatónál, Pécs.

50 drb, vagy ennél nagyobb számú megrendelésnél a füzetek portómentesen szállítattanak. A kisebb számú megrendelésekknél a megrendelési dijhoz a postadíj is csatolandó.

A Rövid kis-katekizmus ára füzve 16 fillér, kötve 20 fillér Tömeges megrendelésnél minden példánynál 2 fillér árleengedés és a postadíjat a kiadó fizeti. Megrendelhető ugyancsak a kiadónál: Bubreh Béla hitoktatónál Pécs.

2. „Jubilate Deo!“ Imádságos és énekeskönyv a római katholikus tanuló- ifjúság használatára egyhmi hatósági jóváhagyással kiadták és szerkesztették Tóth Antal kegyesrendi pap és Niedermayer Antal csanádegyházmegyei pap, tanítóképző tanár, egyházkarnagy.

Megrendelhető a szerzőnél Szegeden. Ára vászonkötésben 2 kor. 40 fillér.

3. Megjelent a „Jézus legszentebb Szive nagy képes naptára az 1903-ik évre.“ Jézus legsz. Rendkívül izlésesen van kiállítva ezen általánosan elterjedt és közkedveltségű nap-szive Naptára tárak jövő évre szóló harmadik évfolyama. Uj borítékba van öltözöttve, melyet Szabó József festő- és rajzoló-művész rajzolt. Terjedelemre nézve ismét, miként az előbbi évfolyamokéi is, 10 nagy iv, vagyis 160 oldal. Tartalma fölötté tanulságos és változatos. Olvashatunk benne épületes cikkeket Jézus legszentebb szive tiszteletéről, sok érdekfeszítő, eredeti elbeszélést, az ország és világ mult évi legfontosabb

éseményeit, hasznos tudnivalókat az élet számára, fölvidítő élczeket. Hetvennégynégy képe egytől egyig nagyon sikerült és diszes. Gyönyörű mümelléklete a szent családot ábrázolja a názáreti szent házban foglalkozásai közepette. Ezt a színes műmellékletet Oer lovag, az Európaszerte hirneves egyházi műfestő készítette.

Csakis a szombathelyi egyházmegyei nyomdához czimzett megrendelések esetén az árak postán küldve bérmentve a következők: 1 drb. 60 fill., 10 drb. 4 kor., 20 drb. 6 kor. 80 fill., 30 drb. 11 kor., 40 drb. 13 kor. 60 fill. és így tovább. Egyszeri átvételnél: 100 drb. 32 kor., 500 drb. 150 kor., 1000 drb. 300 kor. Egyes szám bolti ára 60 tillér. Kapható az ország minden könyvkereskedésében, nagyban az Egyházmegyei könyvnyomdában Szombathelyen.

Datum Quinque-Ecclesiis die 26-a Octobris, a. 1902.

† Samuel, m. p.
episcopus.

XII.

3157

1902.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszterium f. é. 38.966. sz. a. a joghatósága alá tartozó községi és állami elemi népiskolákban a hat évfolyamu népoktatás biztosítása tárgyában körrendeletet bocsájtott ki, s ezt az egyházmegyei hatóságnak is megküldötte, hogy áz egyházmegye területén a kivánatosnak mutatkozó intézkedések megtehetők legyenek, s karoltve a magas kormánnyal a hat évfolyamu minden nap, és a három évfolyamu ismétlő elemi népoktatás fejlesztése végett ugy az 1899-iki április 21-én 28.352. sz. alatt kelt ministeri körrendeletben, mint az 1876. évi VI. t.-cz. 30. §-ában foglaltakhoz képest az egyházmegye népiskoláiban az 1868. XXXVIII. t.-cz. 11. §-ában megszabott kötelezetted tantárgyak, valamint az 1879. évi XVIII. t.-czikkben elrendelt magyar nyelvoktatás is, hat évfolyamra felosztva tanittassanak, s a mennyiben szükségesnek látszik, az egyházmegye minden népiskolájában a hároméves ismétlő tanfolyam lehetőleg gazdasági irányban és mielőbb szerveztessék.

A hivatkozott körrendeletek alapján egyhm. tanfelügyelőmnek már a folyó év elején az egyházmegye kerületi tanfelügyelői-, iskolaszéki elnökei-, valamint iskolaszékeihez és tanítóihoz intézett felhívásának sikere különösen a magyar nyelv tanítását illetőleg egyházmegyém idegen ajku népiskoláiban kielégit ugyan, mégis a hozzáam beérkezett jelentések és tantervekből arról gyözödtem meg, hogy az egyházmegye több iskolájában az V. és VI. osztály nincs beállítva, s hol az egyik, hol a másik, söt mind a kettő, vagy ennél több osztály is hiányzik. Az elemi minden nap és az ismétlő tanfolyamok viszonyos kapcsolata és összefüggése, roppant kihatással van a népiskolának céljára, miért is ismételten figyelmükbe ajánlom az illetékes

Az elemi minden nap és az ismétlő tanfolyamok hiányainak orvoslására vonatkozó intézkedések.

hatósági közegeknek, különösen a kerületi tanfelügyelő uraknak, hogy elemi népiskoláink mindegyikében a népiskolai kötelezettség tantárgyak hat évfolyamra felosztva tanittassanak. A biztoság és fokozatos fejlesztés céljából elrendelem, hogy mindenazon iskolákban, melyeknél a két felső osztály nincs még szervezve, ez isk. évben az V., a jövő 1903/4. iskolai évben pedig a VI. osztály is mulhatatlanul beálltassék, hogy így az egyházmegye népiskolái a törvény minden kivánalmát nemcsak kielégitsék, hanem főpásztori jogos várakozásomnak mindenben megfeleljenek. Magától értetődik, hogy az a szerves összefüggés, mely az elemi minden nap népiskolákat az ismétlő iskolához kapcsolja, főleg abban alakuljon ki, hogy a gyakorlati élet, különösen földmivelő népünk érdekeit tartva szem előtt, ismétlő iskoláink gazdasági irányban vezetessenek, s ott a hol ilyeneknek beállítása a törvény értelmében elő van irva, de még nem történt volna meg, mielőbb megtörténjék, hat évfolyamu elemi népiskoláinkhoz szervesen kapcsoltatván a három évfolyamu gazdasági ismétlő iskola. Ennek kapcsán felkérem a nagyonisztelendő kerületi tanfelügyelő urakat, hogy kerületük iskoláit személyesen meglátogassák és az egyes iskolák beállított, vagy beállitandó osztályainak számáról, valamint a gazdasági iskolák szervezéséről, sulyt fektetvén arra, hogy az ismétlő iskola vezetői a *helyi tantervet* elkészítsek, és tekintettel legyenek a csoportositásoknál az egyes gazdasági ágakra, a végzendő tananyagot pedig ugy állapitsak meg, mint azt az illető község viszonyai követelik, — hivatalomhoz kimerítő jelentést tegyenek. Igy fog érvényesülni a szerves egységebe olvadt elemi népiskolák amaz idealis célja, hogy magyar népünknek nemcsak szellemi, de anyagi jóléte is előmozdítassék.

De ezen idealis cél csak ugy érhető el igazán, ha a népiskola kellő gondozásban részesül, és minden törvényes eszköz felhasználásával azon leszünk, hogy a gyermeket azt szorgalmasan látogassák, a szülők érdeklödését felébresszük, és ők is belássák az iskolalátogatás szükségességét, minél fogva elnéptelenedett iskoláink, főleg pedig a felsőbb osztályok ismét benépesüljenek, és ezzel egyházmegyém több iskolájában sajnosan tapasztalható ilyetén hiányokon, alaposan segíve legyen. Hogy e hiányok nálunk is észlelhetők, annak egyik fő oka abban rejlik, mert az iskola-kötelezettséget szorgalmazó törvény lanyhán hajtatók végre, mert a tantervben előírt tananyag rendszertelenül vagy csak ugy dolgoztatik fel, hogy az alsóbb osztályokban, különösen pedig az elsőben a gyermeket nem részesülnek olyan oktatásban, mely alapjául szolgálhatna a további haladásnak, sőt mint statisztikai adatok bizonyítják, az olyan gyermeket száma, kik a hatodik életévet már régen tulhaladták, az említett hiányok következtében még mindig az első osztályban vannak, miáltal természetesen a minden nap iskolájárás kötelezettsége rájuk nézve megszünvén, soha sem kerülnek fel a felsőbb, legkivált pedig az V. és VI. osztályokba. Nem kevesebb hátrányaival van a minden nap iskoláztatásra és e szerint népiskoláink felsőbb osztá-

lyainak elnéptelenedésére az 1868 XXXVIII. t.-cz. 53. §-ának tulhajtott értelmézése, a mennyiben a népiskolai hatóságok az ebben nyújtott kedvezményeket tulzott mértékben igénybe venni engedik, és kiterjesztik a szorgalmi idő oly jelentékeny részére, hogy teljes lehetetlenség a két vagy három hónapra összezsugorodott szorgalmi idő alatt az alsóbb osztályokban annyit és oly alaposan végezni, a mennyi a felsőbb osztályokban a további haladást biztosithatná. Azt nem is emlitem, hogy ezen kedvezmények főleg a felsőbb osztályokba járó növendékekre vonatkozván, ezen viszszaelések minden az általános hátramaradásnak, minden az V. és VI. osztályok elnéptelenedésének egyik veszedelmes okozóiul tekintendök.

Mindezen hiányok, ne mondjam visszaélések, ellensulyozása okából elrennelem, hogy

a) Az illetékes iskolai hatóságok szigoruan ellenörizzék a gyermekek iskolába járását, és az igazolatlan mulasztások megtorlása iránti törvényes intézkedéseket megtenni lelkiismeretbeli kötelességüknek ismerjék;

b) A tervszerű eljárás a siker biztosításának feltétele lévén, egyhm. tanfelügyelőm már mult alkalommal elrendelte, hogy a népiskolai tárgyak mindegyikéből előre megállapított, és az illetékes hatósági közegek által jóváhagyott terv szerint havi tanmenet készíttessék, mit, hogy félre ne értessem, most azzal egészíték ki, hogy a hónapról-hónapra való részletes tanterv készítését csak ideiglenesen az első évben, mintegy bevezetésül óhajtottam életbe léptetni, hogy így a második évben már kész s csak a szorgalmi idő keretébe beilleszthető anyag álljon egyházmegyém tanítóinak rendelkezésére, egy állandó természetű részletes tanterv készítéséhez. Midön ezeket egyházmegyém tanítóságának ismételten figyelmébe ajánlanám és a részleles tantervek elkészítését a fentebbi értelemben szívükre kötném, egyben felhívom öket, hogy a tantervvel szoros összefüggésben levő és töle ugyszólvan elválaszthatlan órarendről is gondoskodjanak, melynek szabályszerűsége és kifogástalan volta befolyásolja a tanítónak működését, és nagyban elősegíti az iskolában elérendő sikereit. E végből minden év július havának első felében a jelzett szempontok szoros betartásának kötelezettsége mellett a következő iskolai évre készült tanterveket és órarendeket hivatalomhoz bekívánom, és kérem a kerületi tanfelügyelő urakat, hogy e tekintetben is kezemre járni sziveskedjenek, hogy az általuk betérjesztett tantervek- és órarendekre nézve észrevételeimet megtehessem; vagy pedig az esetleges hiányok pótlása céljából azokat még idejekorán, még az iskolai év megkezdése előtt egyhm. tanfelügyelőségem utján nekik vissza szolgáltathassam azon biztos reményben, hogy az imigen jóváhagyott tantervek és órarendek szigorú betartását e fontos ügy iránti lelkesedések egész melegével, sürgetni és pontosan ellenőrizni fogják.

c) Az 1868. XXXVIII. t.-cikk 53. §-ának félremagyarázásából keletkezett abbeli törvénytelen állapotok ellensulyozása és sikeres megszüntetése végett, hogy

t. i. a felnött minden nap iskolás gyermek rendesen nem látogatták az iskolát, vagy mi szintén előfordult, hogy a felsőbb osztályok ennek következtében egészen elnéptelenedtek: mi sem ajánlatosabb, mint az idéztem törvényben foglalt intézkedések olyatén foganatosítása, hogy a rendelkezésünkre álló szorgalmi időnek téli szakában a tanítás sulyának intensívebb érvényesítése főleg a 10 éven felüli, tehát az V. és VI. osztályok tanulóival szemben alkalmaztassék; mig ugyanaz a nyári szakban a 10 éven aluli gyermekkre, tehát az alsóbb osztályok növendékeire irányoztassék. Miután az V. és VI. osztályú tanulók a törvény idézett szakaszában biztosított kedvezmény kihasználása mellett is a törvény 54. §-ában foglaltakkal megegyezőleg legalább nyolc, illetőleg hat hónapi szakadatlan iskolába járásra köteleztetnek, ezeknek intensív oktatása és az iskolába való berendelése oly időben történjék, midőn a mezei munkák szünetelnek, és az iskolábajárás elé akadályok már nem gördülnek, tehát legczél szerűbben minden év október havának 15-étől egészen április hó 15-ikéig terjedő időszakban, mely idő alatt a tanítás intensívebb mértékben a 10 éven felüli minden nap iskolásokra irányul, de e mellett a 10 éven aluli minden nap iskolások tanítása sem hanyagoltatik el, mert haladnak ezek is, de lassabban azért, hogy a felnöttekre, kik már a tavasz kinyiltával elhagyják az iskolát, több idő fordítathassék s a szükséges tudnivalókat megtanulhassák; a kisebbek ellenben, kikre a törvény 53. §-ának kedvezménye nem vonatkozik, tovább járnak iskolába, s a tanító a rendelkezésére álló többi időt immár ezekre köteles fordítani, s tevékenységének sulyát a törvényben körvonalazott igények szerint, ezek minden oldalu kiképeztetésére irányítani olyformán, hogy a szorgalmi idő alatt iskolába járt minden nap iskolások, ugy a kisebbek mint a felnöttek a népiskola mind a hat osztályát szorgalmasan látogassák és sikerrel el is végezzék. Hogy pedig a fentebbiek szabatos kereszttülvitelére segédkezet nyújtsak s a magas kormány által kifogásolt törvénytelen állapotok lehetőleg gyors megszüntetését a magam részéről is elősegítsem és ezzel az illető tanító urak helyzetén könnyítsek, tájékozásul, és esetleges miheztartásul közlöm mind a két t. i. a nyári és a téli időszakban vezérfonalul szolgálandó órarendet is, természetesen osztatlan iskolák számára, mint a melyek egyházmegyém népiskoláinak igen nagy százalékát képezik és a melyekben bár több nehézségekkel jár a tanítás mint az osztott iskolákban, — illetén beosztáson alapuló órarendek normalis viszonyok között nagy sikerrel alkalmazhatók, s oly eredmény érhető el, mint az osztott iskolákban, melyek a vázolt törvénytelen állapotok szempontjából kevésbé esnek annyira kifogás alá mint osztatlan iskoláink.

TÍZÁRÉNTID.

Használandó szeptemberben október 15-ikéig, és április 15-ikéig, és május és júnusban.
A püspöki tantervben előirt csoporthasználat szerint. A dült nyomás a közvetlen, a többi a csendes foglalkozást jelenti.

Ora	Hétfő		Kedd		Szerda		Csütörtök		Péntek		Szombat	
	1. félévra	2. félévra										
I.	Szamolás	szamirás	Irvaolv.		Számolás	számírás	Irvaolv.		Számolás	számírás	Irvaolv.	
II.	figyel	számfelad.	másol		figyel	számfelad.	másol		figyel	számfelad.	másol	
III.												
IV.	Számolási		másol									
V.	feladvány		másol									
VI.			másol									
7 - 8												
9 - 10	I.	számfelad.	Irvaolv.	rajzol	Hittan	Irvaolv.	Hittan	Irvaolv.	bettürlás	számírás	Számolás	
	II.	Számolás	másol	rajzol		Számolás	másol	másol		Olvásás	Számolás	
	III.	figyel	másol			figyel	másol	másol		figyel	figyel	
	IV.											
9 - 10	V.	Számolási	másol		Hittan	emléz	számolási	másol				
	VI.	feladvány	másol				feladvány	másol				
10 - 11	I.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	II.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	előkészül	Olvásás
	III.	Nyelvt.	nyelvtani		Hittan	Olvás.	fogalmaz	Hittan	Olvás.	fogalmaz		
	IV.		feladvány									
10 - 11	V.	Nyelvt.		figyel			figyel					
	VI.	figyel										
11 - 12	I.	bettürlás	Irvaolv.									
	II.	előkészül	Olvasás									
	III.	Olvasás										
12 - 13	IV.											
12 - 13	V.	fogalmaz										
12 - 13	VI.	fogalmaz										
13 - 14	I.	rajzol										
	II.	rajzol										
	III.	Földrajz										
13 - 14	IV.											
13 - 14	V.	Enek										
13 - 14	VI.	figyel										

Pénteken 4–5-ig testgyakorlás.

TÉLI ÓRAIREND.

Használandó október 15-ikéntől november, december, január, február, március hónapokban április 15-igéig.
A püspöki tantervben előírt csoportosítás szerint. A dült nyomás a közvetlen, a többi a esendes foglalkozást jelenti.

Óra Osztály	Hétfö		Kedd		Szérda		Csütörtök		Péntek		Szombat	
	1. félóra	2. félóra	1. félóra	2. félóra	1. félóra	2. félóra	1. félóra	2. félóra	1. félóra	2. félóra	1. félóra	2. félóra
6—9	I. számírás	Számolás	rajzol	számírás	Irvaolv.	betüírás	Gazdasági, és kertészeti gyakorlatok, különben szünet.	Gazdasági, és kertészeti gyakorlatok, különben szünet.	Irvaolv.	számírás	számírás	Számolás
	II. számfelad.	figyel	Beszed-értelem-gyakorlat	számolási felad.	másol	fogalmaz	Nyelvtan	Nyelvtan	másol	fogalmaz	másol	számfelad.
	III. számfelad.		fogalmaz	Számolás	másol	fogalmaz			másol	fogalmaz	másol	számfelad.
	IV. számfelad.		fogalmaz	számolási feladvány	másol	fogalmaz			másol	fogalmaz	másol	számfelad.
	V. Számolás		Történelem	Történelem	másol	Történelem			másol	Történelem	másol	számfelad.
	VI. Előkészül		Figyel	Számolás	másol	Hittan	Hittan	Hittan	másol	Hittan	másol	Számolás
9—10	I. számfelad.	ir	Olvasás	Emléz	Dettüírás fogalmazás	figyel	Előkészül	Előkészül	Emléz	Hittan	Rajzol	Irvaolv.
	II. számfelad.			Hittan	Hittan	figyel	Hittan	Hittan	Hittan	Hittan	Rajzol	másol
	III. Számolás		Előkészül	Előkészül	Előkészül	figyel	Előkészül	Előkészül	Előkészül	Előkészül	Rajzol	másol
	IV. Előkészül											másol
	V. Nyelv											
	VI. Előkészül											
10—11	I.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	II.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	III.	Olvasás	fogalmaz.	Emléz	Olvasás	ir	fogalmaz	Emléz	Olvasás	Olvasás	fogalmazás	Olvasás
	IV.											
	V.											
	VI.											
11—12	I.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	II.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	III.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	IV.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	V.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	VI.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12—13	I.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	II.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	III.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	IV.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	V.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	VI.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13—14	I.	Irvaolv.	betüírás	Irvaolv.	betüírás	fogalmaz	Gazdasági, és kertészeti gyakorlatok, különben szünet.	Gazdasági, és kertészeti gyakorlatok, különben szünet.	Irvaolv.	beszed-értelemtan	fogalmaz	Ir
	II.	másol	fogalmaz	másol	másol	fogalmaz	Nyelvtan	Nyelvtan	másol	fogalmaz	fogalmaz	Olvasás
	III.	másol	nyelvtani feladv.	másol	másol	figyel			másol	figyel	figyel	
	IV.	másol		másol	másol				másol			
	V.	másol		másol	másol				másol			
	VI.	másol		másol	másol				másol			
14—15	I.	rajzol	rajzol	rajzol	rajzol	rajzol	Földrajz	Földrajz	rajzol	rajzol	rajzol	V
	II.	rajzol	rajzol	rajzol	rajzol	rajzol			rajzol	rajzol	rajzol	
	III.	rajzol	rajzol	rajzol	rajzol	rajzol			rajzol	rajzol	rajzol	
	IV.	Földrajz										
	V.											
	VI.											
15—16	I.	Előkészül	Földrajz	Előkészül	Előkészül	figyel	Földrajz	Földrajz	rajzol	rajzol	rajzol	Enek
	II.											
	III.											
	IV.											
	V.											
	VI.											

Penteken 4–5-ig testgyakorlás.

Magától értetődik, hogy ezen órarendek életbeléptetése az illető iskolák tantervében feltüntetendő leszen, egyh. tanfelügyelőm multkori rendeletének a vizsgálatokra vonatkozó azon módosításával, hogy az V. és VI. osztályú tanulók is, mielőtt elbocsájtatnának, nyilvános vizsgálatot tenni tartozzanak, épen ugy mint a kisebbek, kik az iskolai év végén oszolnak szét.

Egyházmegyém nem magyar ajku hívei között, az iskolákban a magyar nyelv sikeres tanítása oly örvendetes haladást mutat, hogy tanítóimnak e téren tapasztalt buzgóságát szives készséggel itt nyilvánosan is elismerem és köszönöm. Teszem pedig ezt a feltünő siker felettes öszinte örömtől indítatva azért, hogy tanítóim pásztor leveleiben és bérmautaim alkalmával előszóval kifejezésre juttatott atyai szándékomb szerint járjanak el továbbra is, és így a magyarosítás nagy nemzeti feladatának megoldásában velem együtt működjene.

Az eddig mondottak és a népoktatás keretében méltó helyet foglalnak el a „Keresztény ifjúsági egyesületek” — melyeknek szervezésével az iskolából kikerült ifjúság további nevelését és gondozását biztosíthatjuk. Nemcsak kiváló pedagogusok, hanem mások is, kiket pedig e téren laikusoknak mondanak a szakemberek, államférfiak és nemzetgazdászok, ifjúságunk testi és lelki életének irányitását az iskola falain kívül is *igen fontos szükségletnek tartják*, mert minden bajnak és erkölcsi hanyatlásnak legföbb okát a vezetés hiányának és népünk elhagyatottságának szomorú következményeiben látják. A keresztény ifjúsági egyesületek messze kiható befolyását vallási, erkölcsi, társadalmi, magyar nemzeti fejlődésünkre senki sem tagadhatja. Az anyaszentegyház kebelén sarjadóztak és nöttek ezek terebélyes fává, áldást árasztva az egész emberiségre. Egyházmegyémben is megelégedéssel tapasztalhatjuk a keresztény ifjúsági egyesületek terjedését, hasznát és nemesítő hatását. Az iskolaigazgatók és tanítók hasznos szolgálatokat tehetnek a tanügynek, népünk anyagi és erkölcsi érdekeinek, ha illetén ifjúsági egyesületeket alakítanak, azokat lelkesen felkarolják, gondosan ápolják s ifjúságunkat az élet csábjai és megpróbáltatásai közepette sem hagyják magukra, hithű és katholikus gondolkozású gyermekivé nevelik egyházunknak és hazánknak, kikre minden időben számíthatunk! Itt önkénytelenül is eszembe jutnak a „Mária Congregatió”-k, melyek hála az Istennek oly szépen terjednek, s minden nemű ifjúságunk valláserkölcsi és társadalmi irányításában oly kiváló szerepük van! Ott a hol apáczák működnek az iskolában, csaknem mindenütt léteznek a „Mária-Congregatió”-k, -- nem volna-e cél- és idő-szerű ilyeneknek alakítása másutt is, főleg a fiuknál, s ezzel is megkönnyíteni, előkészíteni vagy akár egyelőre pótolni az ilyen egyesületeket? ! A kétségtelen eredmények, melyek a Mária-Congregatiók sikereit mutatják, ugy hiszem másutt is meglennének, ha az iskolai igazgatók és tanítók kezet fogva latba vették befolyásukat az ifjúságra, és a legnemesebb cél iránti szeretetből nem riadnának vissza a nehézségektől, melyek minden jó ügynek, ugy ennek is utjába gördülnek. Egyébként a födolog nem zárkózni el ezen fontos kérdés elől, hanem mérlegelni az eszme kivi-

A magyar-
nyelv sikeres
tanításáért
főpásztori
elismerés és
köszönet.

Keresztény
ifjúsági
egyesületek
alakítása
elrendeltetik.

telének módoszatait, hogy mielőbb testet öltsön, a mi minden iskolaigazgatónak és tanítónak feladata a serdülő ifjusággal foglalkozni, azt a keresztény ifjusági egyesületek által nemcsak a jára oktatni és nevelni, hanem a jólban meg is erősíteni! Tájékozásul és szoros miheztartásul, miután a vallás-erkölcsi alapot nélkülöző illetéken egyesületek romboló hatását tagadni nem lehet, mi több azok káros következményeit sajnosan tapasztaljuk is, — elrendelem a keresztény ifjusági egyesületek megalakítását, és felhívom kath. népiskoláim igazgatóit és működő tanítóit, *hogy ebbeli munkásságukban a magyarországi katholikus egyesületek országos szövetségének a kath. ifjusági egyesületek számára kidolgozott „alapszabály“-ait vegyék kiindulási pontul*, melyek hasznos szolgálatokat tehetnek még akkor is, ha azokat a helyi körülményeknél fogva csak részben vagy megfelelő változtatásokkal lehetne életbe léptetni. Hogy pedig a keresztény ifjusági egyesületek nagy horderejű és sürgős beállítását elősegítsem, jelen körlevelem kapcsán a plebánosoknak, mint iskolaigazgatóknak egy-egy példány „alapszabályt“ ezennel rendelkezésükre bocsájtok, kérve kérvén őket, hogy a keresztény ifjusági egyesületeket, mint az igazi vallásosság és hazafiság melegágyait karolják fel, mint a melyek egyszersmind legfontosabb eszközei lehetnek lelkipásztori gondjaikra bizott ifjuság vallás-erkölcsi tökélyesedésének. Gondolják meg, hogy a keresztény ifjusági egyesületekben ápolt két legmagasztosabb erény, a vallásosság és hazafiság ama legerősebb kapocs, mely bennünket magyar katholikusokat egyesíteni és lelkesíteni képes! Mi magyarok vagyunk és mert szeretjük hazánkat, azért kell lelkesedve megragadnunk minden kinálkozó alkalmat, hogy őseink hagyományos vallásosságával létesített társadalmi rendnek és a keresztény magyar állameszmének a keresztény ifjusági egyesületek megteremtésével az egész vonalon védelmére keljünk, vagy mitől Isten óvjon, ha keresztény hazafias jellemből kivetkötünk volna, azt ujból visszaszerezni és szent István koronáján ragyogó kereszt árnyékában szent egyházunk és édes magyar hazánk javára kamatotztatni iparkodjunk! Ezen és hasonló gondolatok lelkesítő hatása alatt tette magáévá a magas püspöki kar a keresztény ifjusági egyesületek egyöntetű és egyetemes életbeléptetésének szép és napjainkban annyira gyakorlati eszméjét, ez indított engem is arra, hogy a keresztény ifjusági egyesületeknek egyházmegyém területén leendő szervezését és beállítását jelen körrendeletem erejével népiskoláim igazgatói- és tanítóinak kötelességévé tegyem. E végből megengedem, hogy a kath. népiskolák tantermei akkor mikor tanítás nincs, és a körülmények sem akadályozzák, a keresztény ifjusági egyesületek részére felhasználhatók legyenek, és utasítom a kerületi esperes-tansfelügyelőket, hogy a keresztény ifjusági egyesületek körül érdemeket szerzett emberbarátok, különösen tanítók működéséről iskolai évi jelentéseik fonalán méltóképen megemlékezzenek, nekem ezáltal kedvező alkalmat szolgáltatva arra, hogy egyházmegyém eme buzgó napszámossait a keresztény ifjusági egyesületek zászlóvívőit és fáradhatlan munkásait különösen is megismerjem.

Mindezeknek jóakaratu megszivlelése, és a mi a fő, a gyakorlatba való

átültetése, remélnem engedik, hogy iskoláztatásunk hiányai elenyésznek s egyházmegyém népnevelési ügye felvirágzik.

Tisztelendő papságom és tanítóimnak az imént rajzolt magasztos szempon-tokból megindittandó készséges munkássága szolgáljon Isten nagyobb dicsőségére, a hazának és egyházmegyém tanügyének tartós javára!

Pécsett, 1902. okt. hó 31-én.

† Sámuel, m. k.
püspök.

XIII.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

LEONIS

DIVINA PROVIDENTIA

PAPAE XIII

LITTERAE APOSTOLICAE

QVIBVS CONSILIVM INSTITVITVR STVDIIS SACRÆ SCRIPTVRAE PROVEHENDIS.

LEO PP. XIII

AD PERPETVAM REI MEMORIAM

3565

1902.

Vigilantiae studiique memores, quo depositum fidei Nos quidem longe ante
alios sartum tectumque praestare pro officio debemus, litteras encyclicas *Providen-*
tissimus Deus anno MDCCCXCIII dedimus, quibus complura de studiis Scripturae
sacrae data opera complectebamur. Postulabat enim excellens rei magnitudo atque
utilitas, ut istarum disciplinarum rationibus optime, quoad esset in potestate Nostra,
consuleremus, praesertim cum horum temporum eruditio progrediens quaestionibus
quotidie novis, aliquandoque etiam temerariis, aditum ianuamque patefaciat. Itaque
universitatem catholicorum, maxime qui sacri essent ordinis, commonefecimus quae
cuiusque pro facultate sua partes in hac caussa forent; accurateque persecuti
sumus qua ratione et via haec ipsa studia provehi congruenter temporibus oport-
teret. Neque in irritum huiusmodi documenta Nostra cecidere. Iucunda memoratu
sunt quae subinde sacrorum Antistites aliique praestantes doctrina viri magno
numero obsequii sui testimonia deferre ad Nos maturaverint; cum et earum rerum,
quas perscripseramus, opportunitatem gravitatemque efferrent, et diligenter se man-
data effecturos confirmarent. Nec minus grata ea recordamur, quae in hoc genere
catholici homines re deinceps praestitere, excitata passim horum studiorum alacritate.
— Verumtamen insidere vel potius ingravescere caussas videmus easdem, quamob-
rem eas Nos Litteras dandas censuimus. Necesse est igitur illa ipsa iam impensius

Leonis PP.
XIII. litterae
enc., quibus
Consilium
instituitur
studii S.
Scripturae
provehendis.

urgeri praescripta : id quod Venerabilium Fratrum Episcoporum diligentiae etiam atque etiam volumus commendatum.

Sed quo facilius uberiusque res e sententia eveniat, novum quoddam auctoritatis Nostrae subsidium nunc addere decrevimus. Etenim cum divinos hodie explicare tuerique Libros, ut oportet, in tanta scientiae varietate tamque multiplici errorum forma, maius quiddam sit, quam ut id catholici interpretes recte efficere usquequaque possint singuli, expedit communia ipsorum adiuvari studia ac temperari auspicio ductuque Sedis Apostolicae. Id autem commode videmur posse consequi si, quo providentiae genere in aliis promovendis disciplinis usi sumus, eodem in hac, de qua sermo nunc est, utamur. His de caussis placet, certum quoddam Consilium sive, uti loquuntur, *Comissionem* gravium virorum institui : qui eam sibi habeant provinciam, omni ope curare et efficere, ut divina eloquia et exquisitiorem illam, quam tempora postulant, tractationem passionis apud nostros inveniant, et incolumia sint non modo a quovis errorum afflatu, sed etiam ab omni opinionum temeritate. Huius Consilii praecipuam sedem esse addecet Romae, sub ipsis oculis Pontificis maximi : quae Urbs magistra et custos est christiana sapientiae, ex eadem in universum christiana reipublicae corpus sana et incorrupta huius quoque tam necessariae doctrinae praeceptio influat. Viri autem ex quibus id Consilium coalescat, ut suo muneri, gravi in primis et honestissimo, cumulate satisfaciant, haec proprie habebunt suae navitati proposita.

Primum omnium probe perspecto qui sint in his disciplinis hodie ingeniorum cursus, nihil ducant instituto suo alienum, quod recentiorum industria repererit novi : quin imo excubent animo, si quid dies afferat utile in exegesim Biblicalam, ut id sine mora assumant communemque in usum scribendo convertant. Quamobrem ii multum operae in excolenda philologia doctrinisque finitimus, earumque persequendis progressionibus collocent. Cum enim inde fere consueverit Scripturarum oppugnatio existere, inde etiam nobis quaerenda sunt arma, ne veritatis impar sit cum errore concertatio. — Similiter danda est opera ut minori in pretio ne sit apud nos, quam apud externos, linguarum veterum orientalium scientia, aut codicum maxime primigeniorum peritia : magna enim in his studiis est utriusque opportunitas facultatis.

Deinde quod spectat ad Scripturarum auctoritatem integre asserendam, in eo quidem acrem curam diligentiamque adhibeant. Idque praesertim laborandum ipsis est, ut nequando inter catholicos invalescat illa sentiendi agendique ratio, sane non probanda, qua scilicet plus nimio tribuitur heterodoxorum sententiis, perinde quasi germana scripturae intelligentia ab externae eruditionis apparatu sit in primis quaerenda. Neque enim cuiquam catholico illa possunt esse dubia, quae fusius alias ipsi revocavimus : Deum non privato doctorum iudicio permisisse Scripturas, sed magisterio Ecclesiae interpretandas tradidisse ; „in rebus fidei et morum, ad aedificationem doctrinae christianaे pertinentium, eum pro vero sensu sacrae Scripturae habendum esse, quem tenet ac tenet sancta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de

vero sensu et interpretatione Scripturarum sanctorum; atque ideo nemini licere contra hunc sensum aut etiam contra unanimem consensum Patrum ipsam Scripturam sacram interpretari¹⁾; eam esse divinorum naturam Librorum, ut ad religiosam illam, qua involvuntur, obscuritatem illustrandam subinde non valeant hermeneuticae leges, verum dux et magistra divinitus data opus sit, Ecclesia; demum legitimum divinae Scripturae sensum extra Ecclesiam neutquam reperiri, neque ab eis tradi posse qui magisterium ipsius auctoritatemque repudiaverint. — Ergo viris qui de consilio fuerint, curandum sedulo, ut horum diligentior quotidie sit custodia principiorum: adducanturque persuadendo, si qui forte heterodoxos admirantur praeter modum, ut magistrum studiosius observent audiantque Ecclesiam. Quamquam usu quidem venit catholico interpreti, ut aliquid ex alienis auctoribus, maxime in re critica, capiat adiumenti: sed cautione opus ac delectu est. Artis criticae disciplinam, quippe percipiendae penitus hagiographorum sententiae peritulem, Nobis vehementer probantibus, nostri excolant. Hanc ipsam facultatem, exhibita loco ope heterodoxorum, Nobis non repugnantibus, iidem exacuant. Videant tamen ne ex hac consuetudine intemperantiam iudicii imbibant: siquidem in hanc saepe recidit artificium illud criticae, ut aiunt, sublimioris; cuius periculosam temeritatem plus semel Ipsi denuntiavimus.

Tertio loco, in eam studiorum horum partem quae proprie est de expoundendis Scripturis, cum latissime fidelium utilitati pateat, singulares quasdam curas Consilium insumat. Ac de iis quidem testimoniis, quorum sensus aut per sacros auctores aut per Eclesiam authentice declaratus sit, vix attinet dicere. convincendum esse, eam interpretationem solam ad sanae hermeneuticae leges posse probari. Sunt autem non pauca, de quibus cum nulla extiterit adhuc certa et definita expositio Ecclesiae, liceat privatis doctoribus eam, quam quisque probarit, sequi tuerique sententiam: quibus tamen in locis cognitum est analogiam fidei catholicamque doctrinam servari tamquam normam oportere. Iamvero in hoc genere magnopere providendum est, ut ne acrior disputandi contentio transgrediatur mutuae caritatis terminos; neve inter disputandum ipsae revelatae veritates divinaeque traditiones vocari in disceptationem videantur. Nisi enim salva consensione animorum collocatisque in tuto principiis, non licebit ex variis multorum studiis magnos expectare huius disciplinae progressus. — Quare hoc etiam in mandatis Consilio sit, praecipuas inter doctores catholicos rite et pro dignitate moderari quaestiones; ad easque finiendas qua lumen iudicii sui, qua pondus auctoritatis afferre Atque hinc illud etiam consequetur commodi, ut maturitas offeratur Apostolicae Sedi declarandi quid a catholicis inviolate tenendum, quid investigationi altiori reservandum, quid singulorum iudicio relinquendum sit.

¹⁾ Conc. Vatic. sess. III. Cap. II. De revel.

Quod igitur christianaे veritati conservandae bene vertat, studiis Scripturae sanctae promovendis ad eas leges, quae supra statutae sunt, Consilium sive Commissionem in hac alma Urbe per has litteras instituimus. Id autem Consilium constare volumus ex aliquot S. R. E. Cardinalibus auctoritate Nostra diligendis: iisque in communionem studiorum laborumque mens est adiungere cum Consultorum officio ac nomine, ut in sacris urbanis Consiliis mos est, claros nonnullos, alias ex alia gente, viros quorum a doctrina sacra, praesertim biblica, sit commendatio. Consilii autem erit et statis conventibus habendis, et scriptis vel in dies certos vel pro re nata vulgandis, et si rogatum sententiam fuerit, respondendo consulentibus, denique omnibus modis, horum studiorum quae dicta sunt, tuitioni et incremento prodesse. Quaecumque vero res consultae communiter fuerint, de iis rebus referri ad Summum Pontificem volumus; per illum autem ex Consultoribus referri, cui Pontifex ut sit ab actis Consilii mandaverit. — Atque ut communibus iuvandis laboribus supellex opportuna suppetat, iam nunc certam Bibliothecae Nostrae Vaticanae ei rei addicimus partem; ibique digerendam mox curabimus codicum voluminumque de re Biblica collectam ex omni aetate copiam, quae Consilii viris in promtu sit. In quorum instructum ornatumque praesidiorum valde optandum est locupletiores catholici Nobis suppetias veniant vel utilibus mittendis libris; atque ita peropportuno genere officii Deo, Scripturarum Auctori, itemque Ecclesiae navare operam velint.

Ceterum confidimus fore, ut his coeptis Nostris, utpote quae christianaē fidei incolumitatem sempiternamque animarum salutem recta spectent, divina benignitas abunde faveat; eiusque munere, Apostolicae Sedis in hac re praescriptionibus catholici, qui sacris Litteris sunt dediti, cum absoluto numeris omnibus obsequio respondeant.

Quae vero in hac caussa statuere ac decernere visum est, ea omnia et singula uti statuta et decreta sunt, ita rata et firma esse ac manere volumus et iubemus; contrariis non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die XXX. Octobris anno MDCCCCII, Pontificatus Nostri vicesimo quinto.

A. Card. Macchi.

3566

Min. rend. a

hat év-

folyamu min-

dennapi és a zésemre a nm.

háromévfo-

lyamu ismétlő

iskolai okta-

tás tárgyá-

ban.

1902.

Vonatkozással f. évi XII. körlevelemben 3157. sz. a. kibocsátott rendelkezésben a zésemre a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. Ministeriumnak ott hivatolt körrendezésben a deletét az alábbiakban egész terjedelmében ismertetem az egyházmegyei tisztelemdöntésben. Papsággal:

„A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi Ministertől. — Valamennyi kir. Tanfelügyelőségnek. — 38966/1902, számu Körrendelet. — Nem hangsulyozhatom

eléggé, milyen nagy fontosságot tulajdonítok a népoktatás terén annak, hogy az elemi népiskolákban a törvény által kötelezettedtantárgyak hat évfolyamra felosztva tanittassanak.

Meg kell ezt követelnem valamennyi népiskolától jellegkülönbösgégnélkülon azon okból, mert a népoktatás csak az esetben oldhatja meg a hozzá fűzött állami és társadalmi feladatakat, ha a tanköteles gyermek a népiskola minden a hat osztályát sikeresen elvégzezte.

Ezt már az 1899. évi április hó 21-én 28352. szám alatt kelt körrendeletben is hangsulyoztam s követeltem, hogy a népoktatási törvény 11, illetve 55-ik szakaszában megszabott kötelezettedtantárgyak minden népiskolában jellegkülönbösgégnélkülon hat évfolyamra felosztva tanittassanak, tehát minden népiskolánál meg legyen az 5 és 6 osztály is, mert ezen évfolyamokban szilárdul meg a gyermek az alapvető ismeretekben (írás, olvasás, számolás) és ezen évfolyamokban tanul olyan ismereteket, a melyekre a közéletben nagy szüksége lesz (hazai történelem, polgári jogok és kötelességek, általános földrajz, természettudományok).

Ugyanazon körrendeletben azt is megköveteltem, hogy minden elemi népiskolánál szervezve legyen annak törvényes kiegészítő felső tagozata, az ismétlő iskola.

Az állami elemi népiskolák gondnokságai számára kiadott új utasítás 79. §-ában elrendeltem, hogy az állami elemi népiskolák kivétel nélkülon hat évfolyamu minden nap és három évfolyamu ismétlő iskolai tagozattal szerveztessenek, már csak azért is, mert az állami népiskoláknak az is egyik feladata, hogy a más jellegű iskoláknak minden tekintetben követendő például szolgáljanak.

Ugyanezen szakaszban kimondottam, hogy az 5 és 6-ik osztálynak vagy az ismétlő iskolázásnak elhanyagolásáért a tanító, illetve a tanítótestület a felelős.

Az állami elemi népiskolák mult tanévi benépesedési adatait átvizsgálván, azt találtam, hogy az állami elemi népiskolák tulnyomó részénél életbe van ugyan léptetve a hat éves minden nap és a három éves ismétlő iskolai tanfolyam, azonban az egyes évfolyamok népességének arányossága éppen nem kielégítő.

Az aránytalan szétoszlás megszüntetése érdekében minden el kell követni.

Tudom, hogy számos állami elemi népiskola ujabban szerveztetvén, most van fejlődésben, ezeknél tehát idő kell a törvényes kifejlődésre, de a baj föökát mégis abban kell keresnem, hogy a tankötelezettség nincs oly szigoruan végrehajtva, mint azt törvényeink követelik. Az iskolák egy része nem fordít elég gondot arra, hogy a hozzá utalt osztály vagy osztályok növendékeinek tulnyomó része (legalább kilenczven százaléka) minden tanévben sikeresen elvégzezz az előírt tananyagot.

Az alsó osztályok népességének összetorlódását s a felsőbb osztályok néptelenségét leginkább arra kell és lehet visszavezetni, hogy az alsó osztályokat sok tanuló nem végzi el kellő sikerkrel.

Hogy a teljes hat évfolyamu elemi népoktatás a más jellegű népiskoláknál

még sokkal több kívánni valót hagy fenn, ezt sajnosan állapítottam meg a folyó évi január hó 4-én 94432. szám alatt kelt körrendeletben. Erre támponot adott nekem azon körülmény, hogy több tankerületben az 5 és 6 évfolyammal biró elemi népiskolák száma apadt.

A legnyomatékosabban felhivom tehát a kir. tanfelügyelőséget, hogy első sorban az állami elemi népiskoláknál teljes szigorral követelje meg a teljes hat évfolyamu elemi oktatásnak olyatén kifejlesztését, hogy a növendékek az egyes osztályokban, még pedig kellő alapismerettel arányosan szétoszolva legyenek s hogy a gazdasági ismétlő iskola minden állami népiskolánál kivétel nélkül a szervezetnek megfelelően életbe legyen léptetve.

Felelősség mellett arra kötelezem a kir. tanfelügyelőséget, hogy minden egyes állami népiskolát az 1902/3. tanév végéig a fennebbi szempontból a helyszínen vegyen szigorú vizsgálat alá s a hol a minden nap hat évfolyam arányos benépesítése, valamint a gazdasági ismétlő iskola életbeléptetése az 1899. évi 28352. számu körrendelet ellenére egy vagy más tekintetben hiányt mutat s ezt az érdekkettek elfogadhatóan indokolni nem képesek. a mulasztó közeg ellen, legyen az bármely hatóság vagy bárki, kellő erélyivel a szükséges intézkedések megteendők.

Az állami iskolák ilyetén rendbehozatala után szigorú figyelemmel vizsgálja meg a kir. tanfelügyelőség a más jellegű népiskolák beosztását s minden esetben, ha szükséges a községi iskoláknál közvetlenül, a felekezetieknél az illetékes egyházi főhatóságok utján erélyesen intézkedjék, hogy a népoktatási törvények most tárgyalt egyik legfontosabb rendelkezése, t. i. a hat évfolyam minden nap és a három évfolyamu ismétlő oktatás hazánk minden iskolájában sikeresen keresztül legyen vive.

Azon felekezeti népiskolákat, a melyeknél a tanító fizetése az 1893. évi XXVI. törvénycikk alapján ki van egészítve, avagy a tanító korpótléka államsegélyből van engedélyezve, a kir. tanfelügyelőség fokozatosabb szigorral vizsgálja s a tapasztalt hiányokról hozzám is jelentést tegyen.

Általában elvárom a tanfelügyelői kartól, hogy minden erejét a hazafias irányú népoktatás belterjes fejlesztésére fogja irányitani. — Budapesten, 1902. évi szeptember 3-án Wlassics Gyula s. k. "

3567

1902.

A gazdasági
ismétlő
iskola új
szervezete.

66569/1902. szám. — A magyar királyi vallás- és közoktatásiügyi minisztertől — Valamennyi főtisztelendő egyházi Főhatóságnak.

A gazdasági ismétlő-iskolák új szervezete és tantervénék kibocsátására vonatkozó körrendeleteim egy példányát van szerencsém a szervezet és tanterv két példányával együtt a főtisztelendő egyházi Főhatóságnak tisztelettel oly felkérés mellett megküldeni, hogy a szervezetnek és tantervnek a főtisztelendő egyházi Főható-

ság fenhatósága alatt álló gazdasági ismétlő iskolákban leendő életbe léptetése iránt saját hatáskörében is lehetőleg intézkedni méltóztassék.

Budapest, 1902. szept. hó 24-én.

Wlassics Gyula, s. k.

66569|1902. szám. — A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minisztertől. — Valamennyi kir. Tanfelügyelőségnak és tanfelügyelőségi kirendeltségnek.

A népoktatás terén állandóan arra törekszem, hogy a népoktatást a gyakorlati életre kihatóvá tegyem. Ezen indokból adtam ki 1896. évben 60,764. sz. a. a gazdasági ismétlő-iskolák szervezetét és tantervét, a mely intézmény a kir. Tanfelügyelőség és a törvényhatósági közigazgatási bizottság vállvetett buzgó munkássága folytán a szervezet életbe léptetése óta lefolyt hat év alatt örvendetes fejlödést ért el, mert a gazdasági ismétlő-iskola életrevalóságát és szükségességét az élet és az eddigi siker teljesen igazolta. Ezen nagyfontosságú intézmény kulturális és közigazdasági hatásának fokozása, megszilárdítása és mentül szélesebb körben való kiterjesztése céljából szükségesnek találtam, hogy a hat év alatt szerzett tapasztalatok alapján a gazdasági ismétlő-iskolák részére az 1868. XXXVIII. t.-cz. 56 §-a alapján új szervezetet alkossak és ezzel kapcsolatban oly részletes tantervet állapitsak meg, a mely a gazdasági ismétlő-iskolák célját, a célra vezető eszközöket és módokat illetőleg fenforgó ingadozásokat megszüntesse, az egész intézményt oly részletesen megállapított szervezettel, tantervvel és rendtartással lássa el, a mely azok egyöntetű és céllirányos működését teljesen biztositsa.

Szükség volt ezen új szervezetre és tantervre még azért is, mert azon felbuzdulás, melylyel a községek dicséretes áldozatkészséget tańusítva az intézmény létesítéséhez fogtak, egy, az 1896. évi szervezetből kifejlödött szélesebb körű gazdasági ismétlő-iskolának, a külön szaktanítás gazdasági ismétlő-iskolának adott létet, melynek szervezetét és ügyrendjét részletesen és szakszerűen meg kellett állapitani.

Ezen új szervezet és tantervnek megfelelő számú példányát a kir. Tanfelügyelőségnak azzal küldöm meg, hogy a gazdasági ismétlő-iskola ezen új szervezetének és tantervének életbe léptetése iránt a saját hatáskörében a szükséges intézkedéseket sürgősen és szorgosan tegye meg. A már meglevő gazdasági ismétlő-iskolák gondnokságait, iskolaszékeit, szaktanítóit az utasítás tüzetes áttanulmányozására és az intézkedéseknek 1903. évi január 1-étől leendő életbe léptetésére szigorúan utasitsa. Az utasításból a már meglevő gazdasági ismétlő-iskolák részére szükséges példányok számát a kir. Tanfelügyelőség a m. kir. tudomány-egyetemi nyomdának jelentse be. Az egyetemi nyomdából nyerendő példányokat, melyeknek egyenkint (60) hatvan fillérben megállapított ára az illető iskola-fentartótól lesz beszedendő és az egyetemi nyomdának beküldendő, a kir. Tanfelügyelőség az iskola-fentartóknak nyomban küldje szét. Első sorban gondja legyen a kir. Tanfelügyelőségnak arra, hogy az iskolafentartó községek a szervezetet és tantervet a m. kir.

egyetemi nyomdából kivétel nélkül megszerezzék és annak célzatait kellő közzététel útján megismerjék.

Gondja legyen a kir. Tanfelügyelőségnak arra, hogy a községek kellően felvilágosítassanak, milyen nagy feladatot kell a gazdasági ismétlő-iskolákkal megoldani hazánkban, ahol a túlnyomóan gazdálkodással foglalkozó lakosságra nézve életkérdés, hogy a népiskolákban a jövő életfoglalkozásukhoz szükséges gazdasági ismereteket főleg gyakorlati úton elsajátitsák. Éppen erre való tekintetből a népoktatási törvény 55. §-ában elrendeli, hogy az elemi népiskolákban a mezőgazdasági ismeretek tanittassanak, s hogy ily módon a népiskola a népnek nemcsak szellemi és erkölcsi, hanem anyagi jöllétérből is gondoskodjék.

Az új szervezet életbeléptetése és végrehajtása céljából felelősségg mellett kötelezem a kir. Tanfelügyelőséget, hogy minden községet, a melyekben a szervezet I. fejezetében foglaltak értelmében a gazdasági ismétlő-iskola szervezésének szüksége fenforog, gondosan állapitsa meg és a községeket a közigazgatási bizottsághoz a szervezés módoszataira nézve a II. Fejezetben foglaltak értelmében teendő részletes javaslata kíséretében jelentse be; a közigazgatási bizottság által elrendelt szervezéseknek foganatosítását, lebonyolítását az ismétlő-iskolák szervezésének valamennyi szakaszában tartsa számon, a befejezett szervezésekkel ide évenkint részletes jelentést tegyen.

A szervezet főbb irányelveit és legfontosabb intézkedéseit a következőkben foglalom össze.

A gazdasági ismétlő-iskola szervezése mellett különös gondot kell arra fordítani, hogy a gyakorlati tanítás céljaira szolgáló terület elegendő kiterjedésű és a község középpontjához mentül közelebb fekvő legyen. Minthogy a nagyobb gyakorlati területek gazdasági felszerelése a községekre nagy terhet ró, de a költséges felszerelés a mellett, hogy az intézmény szervezését megnehezíti, egyuttal a gyakorlati gazdasági oktatás iránt való bizalom gerjesztésére sem alkalmas, hasson oda a kir. Tanfelügyelőség, hogy a mely községen a gazdasági gyakorló-terület felszerelése fedezet hiányában nehézségekbe ütközik, a felszerelés a gyakorlati gazdasági oktatás legalkerülhetetlenebb szükségleteire és egyelőre csak arra szoritkozzék, hogy a gazdálkodás a helyi viszonyok és gazdálkodási szükségletek arányában megkezdhető s avval kapcsolatosan a tanítás is meginditható legyen. Azután fokozatosan a gazdasági területből nyerhető haszon felhasználásával intézkedjék, vagy a szükséghez képest tegyen ide jelentést.

Különös gondossággal járjon el a kir. Tanfelügyelőség minden oly esetben, midőn bár a gazdasági ismétlő-iskola szervezésére a község köteleztetett, de anyagi erői hiányában nem képes azt teljesen foganatosítani és az állam segélyezését kell igénybe venni. Az egész gazdasági szakoktatás eredményessé tételenek fontos biztosítéka az is, hogy a gazdasági oktatás irányára jól választassék meg: tehát, hogy p. o. a kiválóan gyümölcstermő vidéken az oktatás gyümölcsészeti, a szőlővidéken borá-

szati, a mezőgazdasággal foglalkozó lakosság körében mezőgazdasági irányú legyen; azért a kir. Tanfelügyelőség a községi képviselőtestületnek ily irányú, a szervezet 3. §-a értelmében hozandó határozatait felülbirálat végett mindenkor terjeszsze be a közigazgatási bizottsághoz.

Ugyanily szempontból a kir. Tanfelügyelőség mindenkor gondosan birálja el a szaktanítás gazdasági ismétlő-iskolák számára a szervezet 63. §-a értelmében készítendő helyi tantervet, s általában, mivel a szervezettel egyidejűleg kiadott tantervnek tekintet nélkül egyes intézetek különleges gazdasági irányára a gazdasági oktatás minden ágazatát fel kellett ölelnie, hogy a különböző viszonyokra való tekintettel is kimerítő legyen, különösen ügyeljen arra is, hogy a tanterv első részében levő „Általános szempontoknak“ azon utasítása, mely szerint a tantárgyak csoportosítását s azt, hogy egyes gazdasági ágakban mi, s milyen mértékben vétessék, az illető község viszonyai szabják meg, minden gazdasági ismétlő-iskolában helyes ítélettel és körültekintéssel hajtsák végre.

A tantervnek azon becslása, mely szerint minden tanfolyamnál a fiuk és leányok által közösen és külön csak a fiuk és leányok által tanulandó tantárgyakat megjelöli, minden esetben, még ott is keresztül viendő, a hol a leányismétlő tankötelesek szaktanítására külön tanítónő alkalmazva nincs is, mert ilyen módon a leányoknak jövöbeli hivatásuknak megfelelő különleges ismeretek megszerzésére mód nyujtatk.

Gondja legyen a kir. Tanfelügyelőségnek, hogy a gazdasági ismétlő-iskolákban a kézügyességi oktatás mentől szélesebb alapokon meghonosodjék, mert ezen oktatás kézzelfogható eredményeinél fogva felette alkalmas az egész intézmény iránt az érdeklődést a nép körébe bevinni, de másrészről az okszerüen vezetett kézügyességi oktatásnak gazdasági szempontból is nagy jelentőséget tulajdonítok. A gazdasági iskolai érvárá vizsgálatokkal kapcsolatosan szervezendő iskolai kiállítások rendezésében, valamint a szervezet azon részeinek pontos megtartásában, a melyek (48, 66. §§.) a gazdasági szaktanítóknak különös kötelességeit szabják meg, a község lakosai gazdasági érdekeinek előmozdítását és a felnőttek oktatását, ifjúsági egyesületek és gazdakörök szervezését illetőleg ne csak ellenőrizze a kir. Tanfelügyelőség a szaktanítókat, hanem azok ily irányú tevékenységét saját hatáskörében támogassa, sőt a tanítók buzdítására társadalmi uton jutalmakat kieszközölni is igyekezzék.

Ugy a kir. Tanfelügyelőségnek, valamint a vármegyei közigazgatási bizottságnak kötelességévé teszem, hogy a szervezetnek a gazdasági ismétlő-iskolai jövedelmek szabályszerű felhasználására, a számadások és pénztári kezelés ellenőrzésére vonatkozó rendelkezéseit pontosan megtartsa.

Végül figyelmeztetem a királyi Tanfelügyelőséget, hogy a gazdasági ismétlő-iskolára utalt tanköteleseknek a szervezet V. Fejezetében megszabott módon és időig való pontos beiskolázására különösen ügyeljen fel, e végből a 13—15 éves ismétlő tankötelesek rendes iskolázásának keresztlívitele és az igazolatlan mulasztá-

sok birságolása körül hanyagságot, vagy mulasztást elkövető községi előljáróságok ellen a legszigorabb intézkedések foganatosítása végett a törvényhatósági közigazgatási bizottságnak tegyen esetről-esetre jelentést.

Ezen rendeleteimmel e gazdasági ismétlő-iskoláknak az 1896. évi november 16-án 60,764. sz. a. kelt rendeleteimmel kiadott szervezetét és tantervét az 1903. évi január 1-től kezdődőleg a szervezetre és tantervre vonatkozó minden egyéb későbbi rendelettel együtt hatályon kívül helyezem.

Nem kétem, hogy a kir. Tanfelügyelőség a gazdasági ismétlő-iskolák működésétől néünk szellemi és anyagi jólétének előmozdítása érdekében várható előnyöknek tudatában, minden erővel rajta lesz, hogy ezen intézmény szervezése, életbeléptetése és felvirágzatása érdekében szükséges teendők és kötelességek a köztudatba hova tovább a legénkebb erővel átmenjenek és az ebből támadó serény tevékenység a kir. Tanfelügyelőség vezetése, kötelességszerű felügyelete és ellenőrzése mellett meghozza a közhjára áldásos gyümölcseit.

Budapest, 1902. évi szeptember hó 24-én.

Wlassics Gyula, s. k.

66569|1903. szám. *A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi ministeriől.*
— *Valamennyi megyei és városi közigazgatási bizottságnak.*

A népoktatás terén állandóan arra törekszem, hogy a népoktatást a gyakorlati életre kihatóvá tegyem. Ezen indokból adtam ki 1896. évben 70.764. sz. a. a gazdasági ismétlő-iskolák szervezetét és tantervét, a mely intézmény a Bizottság és a kir. tanfelügyelőség vállvetett buzgó munkássága folytán a szervezet életbeléptetése óta lefolyt hat év alatt örvendetes fejlőést ért el, mert a gazdasági ismétlő-iskola életrevalóságát és szükségességét az élet és az eddigi sikер teljesen igazolta. Ezen nagyfontosságú intézmény kulturális és közgazdasági hatásának fokozása, megszilárdítása és mentül szélesebb körben való kiterjesztése czéljából szükségesnek találtam, hogy a lefolyt hat év alatt szerzett tapasztalatok alapján a gazdasági ismétlő-iskolák részére az 1868. XXXVIII. t -cz. 56. §-a alapján új szervezetet alkossak és ezzel kapcsolatban oly részletes tantervet állapitsak meg, a mely a gazdasági ismétlő-iskolák czélját, a czélra vezető eszközöket és módokat illetőleg fennforgó ingadozásokat megszüntesse, az egész intézményt oly részletesen megállapított szervezettel, tantervvel és rendtartással lássa el, a mely azok egyöntetű és czélirányos működését teljesen biztositsa.

Szükség volt ezen új szervezetre és tantervre még azért is, mert azon felbuzdulás, melylyel a községek dicséretes áldozatkézséget tanusítva az intézmény létesítéséhez fogtak, egy, az 1896. évi szervezetből kifejlődött szélesebb körű gazdasági ismétlőiskolának adott létet, melynek szervezetét és ügyrendjét részletesen és szakszerüen meg kellett állapitani.

Ezen új szervezet és tantervnek egy példányát a Bizottságnak azzal kündööm meg, hogy a gazdasági ismétlő-iskola ezen új szervezetének és tantervének

életbeléptetése iránt a saját hatáskörében a szükséges intézkedéseket sürgősen és szorgosan tegye meg.

Első sorban gondja legyen a Bizottságnak arra, hogy az iskolafentartó községek a szervezetet és tantervet a m. kir. egyetemi nyomdából kivétel nélkül megszerezzék és annak czélzatait kellő közzététel utján megismerjék.

Gondja legyen a Bizottságnak arra, hogy a községek kellően felvilágosítassanak, milyen nagy feladatot kell a gazdasági ismétlő iskolákkal megoldani hazánkban, a hol a túlnyomóan gazdálkodással foglalkozó lakosságra nézve életkérdes, hogy a népiskolában a jövő életfoglalkozásukhoz szükséges gazdasági ismereteket főleg gyakorlati utoń elsajátitsák. Éppen erre való tekintetből a népoktatási törvény 55. §-ban elrendeli, hogy az elemi népiskolákban a mezőgazdasági ismeretek tanítassanak s hogy ily módon a népiskola a népnek nemcsak szellemi és erkölcsi, hanem anyagi jöllétérből is gondoskodjék.

Az új szervezet életbeléptetése és végrehajtása czéljából felelösségg mellett kötelezem a Bizottságot, hogy a kir. tanfelügyelötől veendő részletes javaslat alapján minden községet, a melyek az új szervezet I. fejezetében foglaltak értelmében gazdasági ismétlő-iskola szervezésére kötelezvén, a gazdasági ismétlő-iskola szervezésére záros határidő alatt kötelezze, a kötelezet községekben az intézet tényleges szervezését és életbeléptetését az 1876. VI. t.-cz. 30. §-a alapján a járási közegek utján is szigorúan ellenőrizze, és amennyiben egyik, vagy másik községen a szervezésben figyelembe vehető akadályai merülnének fel, ezekről esetről-esetre tegyen ide jelentést.

A szervezet főbb irányelveit és legfontosabb intézkedéseit a következőkben foglalom össze.

A gazdasági ismétlő-iskola szervezése mellett különös gondot kell arra fordítani, hogy a gyakorlati tanítás czéljaira szolgáló terület elegendő kiterjedésű és a község középpontjához mentül kezelebb fekvő legyen. Minthogy a nagyobb gyakorlati területek gazdasági felszerelése a községekre nagy terhet ró, de a költséges felszerelés, a mellett, hogy az intézmény szervezését megnehezíti, egyuttal a gyakorlati gazdasági oktatás iránt való bizalom gerjesztésére sem alkalmas, hasson oda a Bizottság, hogy a mely községen a gazdasági gyakorló-terület felszerelése fedezet hiányában nehézségekbe ütközik, a felszerelés a gyakorlati gazdasági oktatás legalkerülhetetlenebb szükségleteire és egyelőre csak arra szoritkozzék, hogy a gazdálkodás a helyi viszonyok és gazdálkodási szükségletek arányában megkezdhető, s avval kapcsolatosan a tanítás is megindítható legyen. Azután fokozatosan a gazdasági területből nyerhető haszon felhasználásával és a község anyagi erejéhez mértén kell a felszerelést kiegészíteni és teljessé tenni. Általában nem szabad szem elől téveszteni és erre főleg a nagyobb terüettel rendelkező szaktanítás gazdasági-ismétlő-iskolák tanítóit kell figyelmeztetni, hogy a gazdasági oktatás hatását és hitelet mi sem rontja le annyira, mint a mintaszerű felszerelésre való törekvések foly-

tán támasztott tulzott követelések és a községekre ezekből származó súlyos anyagi terhek; ellenben a szakszerű munkálkodásból eredő gazdasági haszon felhasználásával előállított bármely felszerelés, mint a szakavatott munkálkodás eredménye, állandó tényezője az oktatás és az intézmény iránti bizalom és hitel megszilárdulásának.

Különös gondossággal járjon el a Bizottság minden oly esetben, midőn bár a gazdasági ismétlö-iskola szervezésére a község kötelezettetett, de anyagi erői hiányában nem képes azt teljesen foganatosítani és az állam segélyezését kell igénybe venni.

Az egész gazdasági szakoktatás eredményessé tételének fontos biztosítéka az is, hogy a gazdasági oktatás irányá jól választassék meg: tehát, hogy p. o. a kiválóan gyümölcstermő vidéken az oktatás gyümöcsészeti, a szőlővidéken borászati, a mezögazdasággal foglalkozó lakosság körében mezögazdasági irányú legyen, azért a Bizottság a községi képviselőtestületnek ily irányú, a szervezet 3. §-a értelmében hozandó határozatait fölülbirálat végett mindenkor kívánja be.

Gondja legyen a Bizottságnak, hogy a gazdasági ismétlö-iskolákban a kézügyességi oktatás mentül szélesebb alapokon meghonosodjék, mert ezen oktatás kézzel fogható eredményeinél fogva felette alkalmas az egész intézmény iránt az érdeklödést a nép körébe bevinni, de másrészről az okszerűen vezetett kézügyeségi oktatásnak közgazdasági szempontból is nagy jelentőséget tulajdonítok.

A gazdasági iskolai évvárho vizsgálatokkal kapcsolatosan szervezendő iskolai kiállítások rendezésében, valamint a szervezet azon részeinek pontos megtartásában, a melyek (48. 65. §§.) a gazdasági szaktanítóknak különös kötelességeit szabják meg, a község lakosai gazdasági érdekeinek előmozdítását és a felnőttek oktatását, ifjúsági egyesületek és gazdakörök szervezését illetőleg ne csak ellenörizze a Bizottság a szaktanítókat, hanem azok ily irányú tevékenységét saját hatáskörében támogassa, sőt a tanítók buzdítására társadalmi uton jutalmakat kieszközölni is igyekezzék.

Úgy a bizottságnak, valamint a kir. tanfelügyelőségnak kötelességévé teszem, hogy a szervezetnek a gazdasági ismétlö-iskolai jövedelmek szabályszerű felhasználására a számadások és pénztári kezelés ellenőrzésére vonatkozó rendelkezéseit pontosan megtartsa.

Végül figyelmeztetem a Bizottságot, hogy a gazdasági ismétlö-iskolára utalt tanköteleseknek a szervezet V. Fejezetében megszabott módon és időig való pontos beiskolázására különösen ügyeljen fel, a végböl a 13—15 éves ismétlö tankötelesek rendes iskolázásának keresztlívitele és az igazolatlan mulasztások birságolása körül hanyagságot, vagy mulasztást elkövető elöljáróságok ellen a kir. Tanfelügyelötől veendő jelentések alapján az 1876. VI. t.-cz. 30. §-ban megszabott kötelességéhez képest haladéktalanul a legszigorubb intézkedéseket foganatositsa.

Ezen rendelettemmel a gazdasági ismétlö-iskoláknak az 1896. évi nov. 16-án 60,746. szám alatt kelt rendelettemmel kiadott szervezetét és tantervét az 1903.

évi január 1-től kezdődőleg, a szervezetre és tantervre vonatkozó minden egyéb későbbi rendelettel együtt hatályon kívül helyezem.

Nem kétem, hogy a Bizottság a gazdasági ismétlő-iskolák működésétől néünk szellemi és anyagi jólétének előmozdítása érdekében várható előnyöknek tudatában, minden erővel rajta lesz, hogy ezen intézmény szervezése, életbeléptetése és felvirágztatása érdekében szükséges teendők és kötelességek a köztudatban hovatovább a legénkebb erővel átmenjenek és az ebből támadó serény tevékenység a Bizottság vezetése, kötelességszerű felügyelete és ellenörzése mellett meghozza a közjára áldásos gyümölcseit.

Budapest, 1992. szept. hó 24-én.

Wlassics Gyula s k.

3568

1902.

A földminivelésügyi nm. m. kir. minister urnamek átiratát az „Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélyzöpénztár” ügyének felkarolása és terjesztése érdekében alább egész terjedelmében közzöm a tiszt. lelkész kedő papsággal azon reményben, hogy a tanítói karral karoltve fog rá alkalmat és módot találni, miszerint a munkások és cselédek sorsának javítását célzó ezen üdvös intézményt a hivékkal megismertesse, a bizalmat iránta felkeltse, és az abba való belépésre öket *állandón* buzditsa.

„Országos
gazdasági
munkás- és
cselédsegély-
zöpénztár”
ajánlatik.

Magyar királyi Földmivelésügyi Minister. 9699. eln. szám. — Méltóságos és Főtisztelendő Heteyi Hetey Sámuel urnamek, a magyar országgyűlés főrendiházának tagja, pécsi római katholikus püspök, Pécs.

Méltóságos és Főtisztelendő Püspök Ur!

A földmivelőnél, a gazdasági munkások és cselédek sorsának javítását tüzte ki célul a törvényhozás akkor, midön az Országos Gazdasági Munkás és Cselédsegélyzöpénztárról szóló 1900: XVI. és 1902. XIV. törvénycikkeket megalkotta. E törvények által elérni óhajtott célt azonban, mivel az intézmény az önkéntes biztosítás rendszerén alapszik, csak akkor közelíthetjük meg, ha a földmivelőnél ezt az intézményt megisméri s bizalommal felkeresi. A megismertetés és népszerűsítés társadalmi munkájában mindenki, a kinek módjában áll a néppel érintkezni, haza-fias és emberbaráti szolgálatot végezhet, de főképen fényes eredményeket érhet el a lelkész kedő papság és a tanítói kar, a melynek állandó és szakadatlan érintkezése révén, legjobban módjában áll a földmivelő népet kitanitani s az intézmény jótéteményének igénybevételére buzdítani.

A lelkész kedő papság s a tanítói kar egyes tagjainak eddigi működése már is feljogosít arra a reményre, hogy ha valamennyi lelkész s tanító felhivatnék a segélypénztár ügyére, rövid időn belül hatalmas lendületet vehet ennek a humánus intézménynek fejlődése.

Tudván azt, hogy Méltóságod mindenkor volt azok között, a kik a haza-fias és emberbaráti alkotások lelkes pártfogói, s tudván azt, hogy Méltóságod bölcsen méltányolni méltóztatik a segélypénztár gazdasági és társadalom politikai szempontból egyaránt igen jelentékeny horderejét, teljes tisztelettel azzal a kérelemmel van szerencsém tehát Méltóságodhoz fordulni, méltóztassék a földmivelő nép érdekkében lelkész kedő papcságának s a tanítói karnak ez intézményt szives jóindulatába ajánlani s öket felhivni, hogy ismertessék meg híveikkel ezen intézményt s állandóan buzditsák azokat arra, hogy a tagok sorába belépjenek.

A midön a segélypénztár ismertetésére vonatkozó népies füzetek egy-egy példányát Méltóságodnak megküldeni szerencsém van, tisztelettel van szerencsém nagybecsü tudomására hozni, miszerint hogy ha a lelkész kedő papcság és a tanítói kar bármely tagja egy levelező lapon az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélyzö pénztár igazgatóságához (Budapest, V. Alkotmány-utcza 16) fordul, ilyen füzeteket magyar, német, tót, román, szerb vagy ruthén nyelven bármily mennyiségben ingyen és dijalanul kaphat.

Fogadja Méltóságod tiszteletem öszinte nyilvánítását.

Budapesten, 1902. évi október hó 10-én.

Darányi.

3569

1902.

Urgentur
Oboli Petri.

Praesentibus provoco Venerabiles Curatores animarum, ut qui pia oblata titulo „Obolorum Petri“ seu „Kath. Czélok“ pro anno currenti promovere adusque neglexerint, eadem usque 15-am mensis currentis ad Cancellariam Meam Episcopalem mittant.

3570

1902.

Personales
mutationes.

Szommer Julius, administrator interimalis beneficii parochialis Grábócz, ab Excellentissimo Domino Ministro Cultus et Institutionis publicae praesentatus pro beneficio eodem, investituram canonicam obtinuit.

Dióssy Josephus, cooperator adusque in Tótkeszi, constitutus est administrator curatiae Harcz in spiritualibus et temporalibus.

M i s s i s u n t c o o p e r a t o r e s :

Csizmadia Aloysius, dr., administrator adusque curatiae Harcz, erga preces proprias ad Duna-Szekcső,

Frey Joannes, dr., e Duna-Szekcső ad Baranya-Baán,

Horváth Joannes e Baranya-Baán ad Tótkeszi,

Fehér Franciscus, adusque catecheta penes scholas elementares civitatis Quinque-Ecclesiensis, ad Bükösd.

Wajdits Carolus, adusque cooperator in Bükösd, constitutus est Catecheta penes scholas elementares civitatis Quinque-Eccles.

3572 A m. kir. vallás és közoktatásügyi minister 1902. évi május 14-én 24511.
1902. sz. a. kelt és Torontál vármegye kir. tanfelügyelőjéhez intézett leiratának másolata.

G . . . L . . . és t . . . magukat nazarénusoknak nevező r. kath. illetve
gör. keleti vallású h . . . lakosoknak kérvényét az iránt, hogy gyermekeik r. kath., Bevett vagy
illetve a görögkeleti istentisztelet látogatása alól felmentessenek, folyamodók értesi- törvényesen
tése végett azzal küldöm meg Czimnek, hogy a törvényes alapot nélkülöző kérelmet elismert fele- kezetek hit-
teljesíthetőnek nem találtam, nának tanu-
lása és tem-
plomának
látogatása
alól a bevett
vagy törvé-
nyesen elis-
mert vallás-
felekezetek-
hez nem tar-
tozó szülök
tanköteles
gyermekei fel
nem
menthetők.

Mert az 1894. XXXII. 7. §., illetve 1895. XLIII. t -cz. 26—29. §-nak ren-
delkezései értelmében kell, hogy minden tanköteles kort elért gyermek, még ha
szülőik a bevett, vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek egyikéhez sem tartoz-
nának, valamely bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez tartozzék s abban neveltessék.

Minthogy pedig az úgynevezett nazarénus vallás sem a bevett, sem a törvényesen elismert vallásfelekezetek közé nem tartozik; minthogy továbbá a templomba járás az elől felhívott törvényes rendelkezésekkel megszabott vallási hovártartozás szerint nyerendő vallásnevelésnek egyik alkatnemét képezi s mivel a vallás- oktatás (hit és erkölcsstan) az 1868. XXXVIII. t. cz. értelmében s az abban megszabott tantárgyak szerint is az általános tankötelezettség érvényre emelése czéljából szervezett általános népoktatásnak kiegészítő részét képezi, s mivel végül a tankötelezettség megszegése akkor is megvalósul, ha annak részleges megszegéséről van szó, azaz például, ha a gyermekeket otthon tiltanák a templomba járástól, nyilvánvaló, hogy azok a szülők, akik gyermekeiket az általános tankötelezettség, illetve törvényes rendelkezéseknek megfelelő vallásoktatás kiegészítő részét képező templombajárástól elvonják, az 1868. XXXVIII. t.-cz. 4. §-ába ütközö cselekményt követnek el, gyermekeik pedig a tankötelezettség megszegésének folyományaként a hit- és erkölcsstanról órdemjegyet sem nyerhetnek.

Budapest, 1902. évi május hó 14-én.

3571

1902.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1902. évi 57,196. számu Min. rend. a körrendelete a tanítói nyugdíj-ügyekben benyújtott kérvények és azok mellékleteinek tanítók nyugdíjkérvénye- békéjélléke tárgyában. — Valamennyi kir. tanfelügyelőségnek.

Az országos tanítói nyugdíj- és gyámalap körébe tartozó tanítók nyugdíj-ügyi beadványainak és azok mellékleteinek békéjéllékek kötelezettsége, avagy mentessége tárgyában a pénzügyminiszter úrral történt megállapodásom folytán a következőket adom a kir. Tanfelügyelőség tudomására:

Békéjéllékként csak azok a kérvények élveznek, a melyek:

1. az árváknak az országos tanítói nyugdij- és gyámalapból fentartott árvaházakban való elhelyezésére irányulnak ;
2. amelyek a tévesen megállapított szolgálati idő helyesbitésére vonatkoznak ;
3. amelyek a tévesen megállapított nyugdij-igény helyesbitését célozzák ;
4. végül amelyek az iskola-fentartók vagy a tanítók által fizetendő járulékoknak téves előirás folytán való helyesbitésére vonatkoznak.

Ellenben békelyegilleték-kötelesek az érdekeltek által :

1. Az országos tanítói nyugdijintézetbe leendő felvétel ;
2. a nyugdijigénynek a javadalomban beállt változás folytán szükségessé vált ujabb megállapítása (nyugdijigény rendezése) ;
3. a tanítónak és hozzáartozónak végellátása ;
4. a nyugdij-járulékok elengedése ;
5. a nyugdijintézeti járulékoknak, továbbá a már folyósított nyugdijaknak, özvegyi segély- és gyámpénzeknek egyik pénztártól a másikhoz való átutalása, végül
6. a fizetési halasztás vagy részletfizetés engedélyezése tárgyában benyújtott kérvények.

A békelyegilleték-kötelesek között 1. és 2. helyen említett ügyekben a bejelentés abban az esetben, ha ugy a felvétel, mint a javadalomban beállt változás felől a kir. Tanfelügyelőség hivatalos levelezés alakjából tesz jelentést.

Megjegyzem, hogy e rendelkezésem nem menti fel a tanítókat azon kötelezettség alól, hogy felvételüköt a kir. Tanfelügyelőségnél maguk kérjék, sőt ellenkezőleg ezentul is kötelesek felvétel végett a kir. Tanfelügyelőségnél jelentkezni s okmányaikat hozzá leendő felterjesztés végett személyesen, vagy az iskola-fentartó utján a kir. Tanfelügyelőségnél benyújtani.

Ebből kifolyólag továbbra is érvényben marad az 1892. évi 37,290 sz. körrendeletem azon intézkedése, mely szerint a felvételüket késedelmesen kérő tanítók nyugdij-jogosultságának kezdete csak azon év január 1-től kezdve számítható, amely évben okmányaikat a felvétel eszközölhetése végett a kir. Tanfelügyelőségnak beszolgáltatták.

Figyelmeztesse továbbá a vezetése alatt álló tankerületben működő tanítókat és óvókat, hogy a békelyegmenteseknek jelzett beadványok ezt a kedvezményt csak addig élvezik, mig a kérelem első fokulag eldöntve nincs, ha azonban a kérdés fölött már elsőfokú határozat hozatott, az ez ellen irányuló felszólamlás minden békelyegilleték alá esik.

Értesitem végül, hogy a békelyegmentesen benyújtható beadványok mellékletei szintén békelyegmentességen részesülnek, ez a mentesség azonban csak magára a mellékleti békelyegre vonatkozik, nem terjed azonban ki a mellékelt iratok okirati békelyegére, amennyiben tehát a mellékletként becsatolt irat a fennálló szabályok értelmében okirati békelyegilleték alá esik, ez a békelyegilleték akkor is lerovandó, ha az irat békelyegmentes beadványhoz, vagy hivatalos levelezés mellé van csatolva.

Felhívom a kir. Tanfelügyelőséget, hogy e rendeletemet az érdekeltekkel egész terjedelmében közölje.

3573

1902.

A m. kir. pénzügyminiszter 1902. évi 42.732. számu általános rendelete.

A dohányárusok üzleti helyiségeinek nyitvatartását szabályozó és a dohánygyártmányok eladására vonatkozó szabályok 15. §-ában foglalt, valamint e tárgyban időközönkint kiadott összes rendelkezésnek *hatályon kívül való helyezésével*, — az 1891. évi XIII. t.-cz. 5. §-ában nyert felhatalmazás alapján — következőket rendelem:

A dohányárus *köteles* árúhelyiségét általában reggeli 7 órától, a fő- és székvárosban 9 óráig, városokban esti 8 óráig, egyéb helyeken esti 7 óráig nyitva tartani s ezen idő alatt úgy a hozzá anyagbeszerzés végett utalt árusokat, valamint a náluk megjelenő fogyasztó közönséget a kivánt anyaggal pontosan, gyorsan és készségesen kielégíteni.

Vasárnap és szent István napján a *kizárolagos* dohányárusok reggeli 9 órától déli 12 óráig, a nem kizárolagos dohányárusok pedig addig *kötelesek* üzlethelyiségeiket nyitva tartani s az eladást *ott közvetíteni*, ameddig föüzletük nyitvatartására — az ipari munkának vasárnap és szent István-napi szüneteléséről 1891. évi XIII. t.-cz. 3. §-a alapján — engedélylyel birnak.

Megengedem továbbá, hogy:

1. A katholikus vallást követő dohányárusok husvét, pünkösd, karácsony első napján és úrnapján;

2. az ág. hitv. ev., az ev. ref. és az unitárius vallást követő dohányárusok husvét, pünkösd, karácsony első napján, nagypénteken és áldozó-csütörtök napján;

3. az izraelita vallást követő dohányárusok Roshasonok (ujév) két napján és a Jom-Kipur (engesztelő) napján;

4. görög kel. román és szerb egyházak vallását követő dohányárusok a husvét, karácsony és pünkösd első napján üzlethelyiségeiket teljesen zárva tarthassák.

3574

1902.

„*Zászlónk*“ Ifjúsági lap, kiadja a *Budapesti Mária kongregáció*. Szerkesz- Irodalmi műtőseg és kiadóhivatal: Budapest, Kongregaczióház (VIII. Damjanich utca 50 sz.) vek ajánltat- Megjelenik minden hónap 15-ikén július és augusztus hónapok kivételével. Előfize- tési ár egész évre 2 K. E lapot különösen a serdültebb ifjúság nevelésével foglal- kozók figyelmébe ajánlom, hogy azt a kath. családokkal, intézetekkel, a tanuló ifjusággal megismertetni s lehetőleg terjeszteni igyekezzenek. A lap eszménye: lélek- ben tiszta, testben erős, hithű, jellemes keresztény nemzedék nevelése. Egyetlen lap

A dohányárusok üzleti helyiségeinek nyitvatartása és a dohánygyártmányok eladásának szabályozása.

tehát, mely a serdültebb — 14—20 év közötti — ifjuság körében határozottan ezen eszmény szolgálatára szánta magát.

Lelki vezér „*Lelki Vezér*“ című oktató — ima- és énekeskönyvet, melynek ötödik kiadása most jelent meg, egyházmegyei tisztelendő papságomnak és tanítóimnak különös figyelmébe ajánlom, mint az iskolás gyermekek jutalmazására is alkalmas imakönyvet. Kapható a szerkesztő-kiadónál: *Streicher József* plébánosnál *Pakson* (Tolna m.) Ára 24 fillér.

Szüz Mária „*Szüz Mária édes Hazánk védasszonya*“ cz. naptár megjelent. Szerkesztette Naptár. P. Kiss Arisztid sz. Ferencz-rendi áldozópap. Megrendelhető ifj. *Wajdits József* kiadónál Nagy-Kanizsán és P. Kiss Arisztid sz. Fer. r. áldozárnál Budapesten (IV ker. Ferencziek.) Egy példány ára 30 kr. 10 péld. 2 frt. 40 kr. 25 péld. 5 frt 75. kr. 100 péld. 20 frt.

110 Elbeszélés Páduai sz Antal életéből“. Ára 1 kor. 20 fillér. Kapható lés Pád. szt. Szombathelyen az egyh. könyvnyomdában.

Antal életé- Ugyancsak nevezett nyomdában jelent meg „175 elbeszélés Jézus szentséges ből. szive ájtatosságának hasznos voltáról“ czimü épületes és tanulságos könyv 450 oldal Jézus szt. terjedelemben. Ára 2 korona.

Szive ája- tosságának Quinque-Ecclesiis, die 5-a Decembris, anni 1902.
haszna.

Samuel, m. p.
episcopus.

XIV.

3889

1902.

Pro pignore singularis et profundissimae venerationis, sinceri amoris filialis honorisque imi occasione festi Nativitatis anni vertentis grato animo sinceroque corde vota Mea, Cleri Populique fidelis gratulatoria ad pedes Beatissimi Patris, Leonis XIII., promovere sustinui, qui eadem benignissime accipere benedictionemque Suam Apostolicam dioecesi mittre dignatus est, prout litterae aestimatissimae Eminentissimi ac Rssmi D. Mariani Card. Rampolla del Tindaro Status Secretarii infra reverentissime allatae testantur :

Rmo Domino Dno Samueli Heteyey Eppo Quinque-Ecclesiarum.

Illme ac Rme Domine ! Quae tu fausta Beatissimo Patri es apprēcatus ob redditum Natalis diei Domini Nostri Jesu Christi, Summus Pontifex libentissime accepit, demandavit mihi Sanctitas Sua, ut tibi Suo nomine gratum testarer animum, et apostolicam benedictionem tibi ac dioecesi tuae a Se impertitam nuntiarem. Quod dum exsequor gratias ago de humanissimis litteris ad me datis ac tibi vicissim felicia quaeque ab Infante Deo exopto, meque profiteor Romae, die 23. decembris 1902. Addictissimum M. Card. Rampolla.

3890

1902.

Beatissime Pater !

Ludovicus M. Fink O. S. B. Episcopus Lavenworthien. in Statu Kansas Amer. Septentr. e Statibus Unitis, ad pedes S. V. quam humillime provolutus, exponit ac petit ut sequitur :

I. Brevi tempore ante Pascha anni praeteriti in ephemeride Americana pro Rev.do Clero edita quaestio discussa est, utrum sacra Olea ad Sacerdotes missionarios, salva conscientia, per *Express* transmitti possint? *The Express* et societas mercatoria, quae res varias transmittendas recipit, verbi gratia : esculenta ac poculenta, pecuniam, aves, canes, feles, vitulos, sues, aliaque animalia resque diversas.

Personae illas res tractantes generaliter sunt haeretici vel ethnici, inter quos hic et nunc vix catholicus invenitur.

II. Transmissio per *Express* S. Oleorum multis Sacerdotibus valde arridet, quia minori decuniae summa fit quam eorum itinere ad urbem Cathedralis Ecclesiae, minorem temporis iacturam Sacerdotes patiuntur, et meliori modo ad sacras functiones Hebdomadae Sanctae et Paschatis sese praeparare valent.

III. Multis Episcopis et Sacerdotibus talis S. Oleorum transmissio scandalosa permixtio rei sacrae cum rebus profanis, et contra religiosam pietatem; aliis autem perfecte legitimus modus ac nullam indecentiam pree se ferens esse videtur. Addere licet, quod Episcopi tali modo transmissionis adversi, tamquam viri morosi, nimis rigorosi, ac fautores viarum aevi medii habentur. Res cum ita sint, a S. Sede Apostolica petitur solutio huius questionis.

I. Licet-ne sacra Olea ab Episcopo consecrata per *Express* ad Sacerdotes transmittere, ut supra expositum est?

II. Licet-ne illa sacra Olea ad Sacerdotes mittere per viros laicos, quo Sacerdotum convenientiae valde consulatur?

Feria IV. die 1 Maii 1901.

I. Congregatione Generali habita ab E.mis ac R.mis DD. Cardinalibus Generalibus Inquisitoribus, propositis suprascriptis dubiis praehabitoque RR. DD. Consultorum S. O. voto, iidem E.mi respondendum censuerunt:

Ad. I.: *Non licere.*

Ad II.: *Deficientibus clericis, modo constet de laicorum, qui ad id depitantur, fidelitate.*

Insequenti vero feria VI, die 3 eiusdem mensis et anni, in solita relatione a R. P. D: Commissario Gen. S. Officii facta Ss.mo D. N. Leoni Div. Prov. Pp. XIII, idem SS.mus D nus responsionem E.morum Patrum adprobavit.

I. Can. MANCINI, S. R. et U. *Inquisit. Notarius.*

3891

1902.

Distributio-
nis S. Ole-
orum modus
novus.

Nexu decisionis supraallatae S. R. et U. Inquisitionis Congregationis projectum directoris sacristiae Ecclesiae Cathedralis in causa distributionis SS. Oleorum feria V. in coena Domini in Ecclesia Cathedrali eo fine communico V. Clero Dioecesano, ut singuli districtus vicearchidiaconales idem cognoscere et desuper opinionem suam depromere valeant, quod usque 15-am Februarii anni 1903. tenentur ARD. VADiaconi ad officium Dioecesanum promovere. Tenor projecti supramemorati est sequens:

E singulis districtibus unicus deputatus veniat pro ss. liquoribus Quinque-Ecclesias, qui in vasibus tribus ad hoc a directore Sacristae comparandis et aptis deferet eadem ad parochiam a Ven. Clero districtuali praevie designatam et ab

omnibus maxime accessibilem. Unde singuli Curatores animarum pro parochia propria item in vasibus aptis, praevie *bene mundatis* Olea ss. deferri curabunt.

Ratione hac : 1) expensae singularum Ecclesiarum erunt minores, omnes enim concurrunt ad expensas itineris unius deputati.

2) in Ecclesia Cathedrali evitabitur tumultus et clamor a numero haud exiguo deputatorum causatus, venient enim tantum 21. vel cum deputatis Ecclesiarum districtus Quinque-Ecclesiensis, quae immediate percipient ulterius quoque ss. liquores 30, modo autem veniunt 120—130.

3) omnes districtus eandem et sufficientem percepturi sunt quantitatem ss. Oleorum, quia vasa comparanda eiusdem mensurae erunt.

4) distributio erit in Ecclesia Cathedrali multo facilior, agetur enim de impletione vasorum 63, quae ad recipienda ss. Olea apta sunt, non vero de implendis 534 vasibus haud raro immundis, imo hic et nunc olea ss. antiqua in se continentibus,

5) quapropter deputati prius se itineri accingere et ad parochiam praeve designatam pervenire valent.

6) honori SS. Oleis debito magis provisum atque magis cautum erit, ne ss. liquores in via effundantur, — quod haud raro evenire debuit, vascula enim non fuerunt bene clausa.

Praetium exiguum 3 vasorum pro singulis districtibus comparandorum, quae thecis aereis vel ligneis ad hoc aptis provisa erunt, solvent cassae eadem, quae adusque ferebant expensa deputatorum.

3892

1902.

A pécsi oltáregylet igazgatójának f. évi decz. 15-éről felterjesztett jelenté-
séből örömmel vettet tudomást egyházmegyém oltáregyesületének 1902. évi igazán
áldásos működéséről, annyi val inkább, mivel ebben az eucharisztikus édes Jézus
iránt való imádattal teljes, tevékeny szeretet megnyilatkozását szemlélem.

A pécsi oltár-
egyesület
ajánlatik.

Jól eső érzéssel tekintek vissza arra az öntudatos lelkesült munkásságra, a melyet az egyesület érdemes vezetősége és buzgó tagjai a legönzetlenebb törekvésben a legszentebb czélért ez évben is kifejtettek. S az egyesület Istenről megáldott működésének eredményei között különös öremmel tölt el ama körülmény, hogy maga az ifju egyesület évről-évre gyarapszik, izmosodik szellemben, anyagi erejében, tagjaiban és jótéteményeiben egyaránt.

Az eucharisztikus Jézus iránt való bensőséges imádás és az egyesület izmosodásának bizonyítékát látom azon tervben, mely szerint az egyesület Krisztus Urunk földi helytartójának, Szentséges Atyánknak, XIII. Leo pápának, 25 éves pápai jubileuma alkalmából egyházmegyém lelkes kath. hölgyközönségének közreműködéssével nagyobb szabású munkakiállitást készül rendezni s a felajánlandó egyházi szerekkel az euharisztikus Jézusnak szegényebb falusi hajlékait óhajtja diszteni.

Midőn tehát a fentiek alapján a pécsi oltáregyesületet egyházmegyém tiszte-
lendő papságának különös figyelmébe ajánlom, ugyanakkor az oltáregyesületi igaz-
tónak egyidejűleg felterjesztett kérelmére minden esperesi kerület számára idecsa-
tolva küldöm a pécsi oltáregyesület gyűjtő-ivét, hogy azon kiki tehetségéhez képes
jegyezze fel azon intentiák számát, melylyel az egyházmegyebeli szegény templomok
felsegélyezésére alakult ezen egyesületet czélja elérésében támogatja.

Az ives Virág Ferencz, papnevelő-intézeti Jelkiigazgató czimére
bérmentve küldendök vissza.

3893

1902.

Personalia.

Sacratissima Caesarea et Apostolica Regia Maiestas clementissima Sua reso-
lutione dd. 17-a Novembris a. c. R. D. *Josephum Streicher*, parochum in Paks abbatem
titularem de Kána sive de Káva, — R. D. *Augustinum Fekete*, parochum in Tolna
vero praepositum S. Joannis Baptiste de Zsámbék benignissime nominare dig-
nata est.

3894

1902.

Irodalmi mű-
vek ajánlat-
nak.

Jeney György sz. Benedekrendi áldozópap „Ünnepi, vasárnap és alkalmi
egyházi sz. beszédek“ cz. alatt rendezte sajtó alá egyházi beszédeit. Ára 6 korona.
Megrendelhető dr. Szinek Izidor theologiai tanárnál Pannonhalmán (Györmegye.)

Simeon Szabó dr., parochus Sztanfalvaënsis, edidit „*Expositionem S. Li-
turgiae S. Joannis Chrysostomi historicam, dogmaticam et moralem.*“ Opus hoc
liturgiam Graeci Ritus Cath. e professo et diligentia tractans Venerabili Clero com-
mando. Praetium eius 4 coronae. Acquiri potest penes auctorem supranominatum
in Sztanfalva.

Quinque-Ecclesiis, die 30-a Decembris, anni 1902.

Samuel, m. p.
episcopus.

CONSIGNATIO OBOLORUM PETRI

DE ANNO DOMINI 1902.

I. E fundationibus perpetuis:

	c.	f.
1. Census fundationis parochi Spiltiner	1340	49
2. Census fundationis Illmi Francisci Troll	1000	—
3. Census fundationis parochi Hujman	21	64
4. Census fundationis parochi Mike	5	—
5. Census fundationis parochi Gregorii Andrin	100	—
6. Census fundationis parochi Francisci Krecht	10	—
7. Census fundationis parochi Joannis Németh	10	—

Universim: 2487 13

II. Ex oblatis Cleri gremialis non curati:

	c.	f.
Illmus ac Rssmuss D. Episcopus	2000	—
Ecclesia Cathedralis	200	—
Illmus D. Franciscus Troll vicar Episcopalis	6#	—
Rssmus D. Antonius Dobszay	6#	—
Illm. ac Rss. D. Stephanus Szeifricz	6#	—
" " Antonius Walter	5#	—
" " Josephus Szeredy	30	—
" " D. Gabriel Hanny	30	—
Rssmus D. Joannes Spies	40	—
" " Josephus Pozsgay	3#	—
" " Josephus Wurster	30	—
" " Julius Wajdits	30	—
" " Paulus Babócsay	2	—
" " Aloysius Döbrössy	2	—
AR. D. Franciscus Gruzling	2	—
AR. D. Joannes Rézbányay	2	—
R. D. Franciscus Kutor	1	—
" " Silvester Jakics	2	—
" " Philippus Ollé	2	—
" " Ferdinandus Rang	2	—
AR. D. Carolus Körmendy	5	—
R. D. Petrus Gyikos	20	—
AR. D. Ludovicus Szilvek	4	—
AR. D. Ignatius Glatt	5	—
AR. D. Josephus Rézbányay	3	—
R. D. Adalbertus Bubreg	2	—
AR. D. Stephanus Késmárky	4	—
R. D. Julius Kozári	2	—
AR. D. Adalbertus Igaz	10	—
R. D. Franciscus Hanuy	4	—
" " Sigismundus Gyömörey	2	—
" " Stephanus Valdinger	2	—
" " Franciscus Virág	2	—
" " Stephanus Komócsy	3	—
" " Joannes Cselenkó	—	—
" " Ottó Szákovics	2	—
" " Adalbertus Jakab	2	—
" " Dionysius Melhard	2	—
" " Carolus Wajdits	2	—
Alumni Seminarii	8	73
	Summa:	2459 73
		26#

III. Ex oblatis Cleri curati et fidelium usque I-am Januarii a. 1903.

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A parocho		A Cooperat		A fidelibus				Summa	
	S e m e s t r i :											
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	c.	f.		
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.		
Abaliget	2	—	2	—	2	—	5	—	2	—	82 226	
Agárd	4	—	4	—	1	—	1	—	—	—	12 —	
Apar	150	150	2	—	150	—	—	—	1	—	1 1 —	
Baan	6	—	6	—	6	—	520	2	2	—	18 1680	
Baar	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	730 11 30	
Babarcz	4	—	4	—	2	—	2	—	1	—	360 5 —	
Bakonya	2	—	2	—	2	—	2	—	—	—	159 161 12 20	
Baranyavár	2	—	2	—	2	—	2	—	—	—	335 3 —	
Báta	2	—	2	—	2	—	2	—	—	—	561 678 20 39	
Bátaszék	6	—	6	—	10	—	10	—	2	—	10 10 —	
Bedegh	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	— 4 —	
Bellye	2	—	—	—	—	—	131	—	—	—	465 619 14 15	
Beremend	—	—	4	—	—	—	4	—	—	—	4 —	
Berkesd	2	—	2	—	2	—	3	—	—	—	4 —	
Bicsérd	2	—	2	—	2	—	2	—	—	—	140 122 10 62	
Bikal	2	—	2	—	1	—	1	—	—	—	2 2 —	
Bizovac	—	—	4	—	—	—	3	—	—	—	484 11 84	
Bodony	—	—	6	—	—	—	2	—	—	—	8 —	
Bogdása	3	—	3	—	3	—	3	—	1	—	2 240 18 40	
Bonyhád	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	3 —	
Bozsok	—	—	4	—	—	—	2	—	—	—	354 9 54	
Bölcске	4	—	4	—	2	—	2	—	—	—	242 1108 25 50	
Brodjanci	5	—	8	—	3	—	3	—	—	—	570 920 33 90	
Bükösd	3	—	3	—	2	—	2	—	1	—	212 3 = 17 12	
Čepin	3	—	3	—	2	—	2	—	—	—	5 845 23 45	
Czikó	3	—	3	—	2	—	2	—	1	—	1 1 —	
Darázs	4	—	4	—	10	—	5	—	—	—	9 7 —	
Dályok	—	—	4	—	—	—	4	—	—	—	— 8 —	
Dárda	—	—	4	—	—	—	4	—	—	—	6 14 —	
Diós-Berény	2	—	—	—	2	—	2	—	—	—	4 4 —	
Dolnji-Miholjac	4	—	4	—	3	—	4	—	1	—	430 403 25 33	
Dombovár	2	—	2	—	2	—	2	—	1	—	695 823 25 18	
Döbrököz	3	—	3	—	6	—	6	—	5	—	508 — 31 08	
Dráva-Szent-Márton	2	—	2	—	2	—	2	—	—	—	1 181 10 81	

Lat: 640 34

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat		A fidelibus		Summa		
	S e m e s t r i :										
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	c.	f.	
Duna-Földvár	10	10	10	5	4	2	35	30	13	86	30
Duna-Szekcső	2	2	2	2	1	1	5	16	246	17	62
Egerágh	4	4	3	3	1	1	5	7	40	28	40
Értény	—	4	—	4	—	—	—	—	3	11	—
Fadd	2	2	2	2	1	1	9	3	—	22	—
Feked	1	1	1	1	—	—	50	50	—	5	—
Felsö-Iregh	3	3	3	3	4	3	24	10	—	53	—
Felsö-Mindszent	—	10	—	10	—	4	—	284	26	84	—
Felsö-Nyék	—	—	—	2	—	—	150	—	—	3	50
Garé	—	4	—	4	—	—	—	3	—	11	—
Gödre	4	4	1	1	1	1	320	4	—	19	20
Görcsöny	—	4	—	4	—	—	—	4	—	12	—
Grábócz	2	4	2	2	—	—	2	290	14	90	—
Gyula-Jováncza	3	3	3	3	50	50	222	310	18	32	—
Harcz	—	1	4	2	—	—	320	410	14	30	—
Harkanovci	350	350	2	2	1	1	212	264	17	76	—
Herczeg-Szöllős	—	—	—	2	—	1	—	7	—	10	—
Hetvehely	—	2	—	2	—	—	—	40	4	40	—
Himesbáz	—	4	—	5	—	2	—	3	—	14	—
Hird	2	2	2	2	—	—	134	6	—	15	34
Hosszu-Hetény	4	4	2	2	1	1	337	513	22	50	—
Högyész	4	950	5	5	1	2	3020	69	—	125	70
Ibafa	1	1	1	1	—	—	2	628	12	28	—
Izsép	3	3	2	206	—	—	250	294	15	50	—
Jánosi	—	50	—	140	—	—	—	90	2	80	—
Kajdacs	3	3	2	2	1	1	5	560	22	60	—
Kakasd	4	4	2	4	—	—	10	4	—	28	—
Kánya	2	2	2	2	—	—	310	2	—	13	10
Kárász	6	3	4	2	—	—	2	2	—	19	—
Keszü	3	3	3	5	—	—	141	152	14	93	—
Kisasszonyfa	2	—	2	—	—	—	1	—	—	5	—
Kis-Dorogh	2	4	2	4	—	—	250	568	20	18	—
Kis-Falud	1	1	1	1	—	—	136	274	8	10	—
Kis-Köszeg	—	4	—	4	—	—	—	—	8	—	—
Kis-Székely	4	2	4	2	—	—	510	2	19	10	—
Kocsola	—	3	—	2	—	—	2	—	7	—	—
									Lat:	1389	01

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat		A fidelibus				Summa	
	S e m e s t r i :											
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	c.	f.		
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.		
											Translati : 1389 01	
Kónyi	6	3	4	4					12	580	34 80	
Köblény	4	4	4	4					90	104	17 94	
Kömlőd	2	2	2	2					2	2	12	
Köv.-Szöllős	6	6	10	32	10				15	6820	68	
Lakócsa	14	12	4	5					640	1054	51 94	
Lancsuk	2	2	1	1					118	90	8 08	
Lapáncsa	1	1	1	1							4	
Laskafalu					2					668	8 68	
Lengyel	6	6	2	2					392	179	21 71	
Lipova	2	1	1	1					186	126	8 12	
Lovász-Hetény		1		1						88	2 88	
Löcs	5	5	20	25	8				5050	978	98 53	
Magyar-Hertelend	2	2	2	2					465	521	17 86	
Magyar-Szék	4	4	2	2	1	1			240	215	18 55	
Maiss	3	3	1	1					185	184	11 69	
Marjanci	1	1	2	2					220	276	10 96	
Mágocs		8		4		1				7	20	
Mária-Gyüd										8	—	
Mária-Kéménd		2				2				6	10	
Miszla	2	2	1	1					277	272	11 49	
Mocsolád	1	1	1	1					1	274	7 74	
Mohács ad s. Cruc.	2	2	2	2					357	320	14 77	
Mohács ad s. Mich.	10	10	10	6	10	27	6	6	1494	1773	85 —	
Mohács Insula					4					6	10	
Monostor	3	2	4	2					344	3	17 44	
Mosgó		4		4							8	
Mözs	2	2	2	2					197	450	14 47	
Mucsi		4		2							6	
Nagy-Mányok	2	2	2	2					2	2	12	
Nagy-Nyárád	2	2	2	2					3	260	13 60	
Nagy-Vejke	1	1	1	1					90	274	7 64	
Nakk		12		10						3	25	
Nádasd		5		2					1	768	15 68	
Német-Bóly	3	3	2	2	1	1	1	1	1330	1330	38 60	
Némethi	4	2	4	2					560	620	23 80	
Német-Keér	1	1	2	2					486	460	15 46	
Német-Márok	3	3	1	1					8	8	24	
Német-Ürögh	4	8	2	4					138	1054	29 92	

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat		A fidelibus		Summa	
	S e m e s t r i :									
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	c.	f.
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.
									Translati:	2203 36
Ó-Kurd	4	9 50	2	2	1	1	4 12	—	23	62
Olasz	6	3	4	2	4	2	—	—	21	—
Ozora	6	6	2	2	1	1	7 70	5 71	31	41
Paári	4	4	2	2	—	—	3 51	46	15	97
Paks	5	5	5	5	2	2	24 20	22 02	70	22
Pálfa	2	2	3	3	—	—	1	1 24	12	24
Pellérd	10	10	4 86	13	—	—	15 14	7	60	—
Petrijevci	6	—	2	2	1	1	13 64	4 85	30	49
Pécsvárad	3	3	1	2	—	—	4 76	7 66	21	42
Pinczehely	3	3	4	4	1	1	4	18	38	—
Podgajci	7	7	3	3	1	1	4	4	30	—
Püspök-Bogád	—	8	—	2	—	—	50	1 62	12	92
Püspök-Lak	4	4	2	2	—	—	4	4	20	—
Püspök-Szt -Er sébet	—	6	—	2	—	1	—	2	11	—
Püspök-Szt.-László	1	1	1	1	—	—	—	—	4	—
Quinque-Eccl. Cathedralis	4	4	—	4	4	4	29	29 25	78	25
" ad BMV. Purif.	2	2	2	2	2	2	52 46	43 24	107	70
" ad s. August.	—	—	—	4	—	2	—	1	7	—
" ad s. Francisc.	—	—	10	10	—	—	40 76	40 28	101	04
" ad s. Florian	—	4	—	4	—	—	—	6 50	14	50
Radikovci	4	4	2	2	—	—	4	7 12	23	12
Rácz-Mecske	—	5	—	2	—	1	—	—	3	—
Rácz-Petre	4	4	2	2	1	1	2 90	2 85	19	75
Rácz-Töttös	2	2	2	1	—	—	6 74	2 59	16	33
Regöly	2	2	6	2	1	1	3 82	5 54	23	36
Saásd	3 50	3 50	2	2	—	—	3	4 50	18	50
Siklós	—	8	—	—	—	—	—	—	8	—
Simontornya	—	2	—	—	—	—	3	—	5	—
Sljivosevci	4	4	5	5	—	—	13 40	11 34	42	74
Somberek	3	3	5	7	—	1	2	4	25	—
Somogy-Szt -László	3	3	1	2	—	—	2	9 35	20	35
Sumony	—	—	—	2	—	—	—	1 96	3	96
Szabad-Szent-Király	—	10	—	4 34	—	—	—	20 66	35	—
Szabolcs	—	6	—	6	—	1	—	10	23	—
Szajk	2	2	2	2	1	1	3 93	2 90	16	83
Szakadáth	—	4	—	—	—	—	—	—	4	—
Szakál	—	3	2	2	—	—	6 40	4 60	21	—
									Lat :	3228 08

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A parocho		A Cooperat		A fidelibus						
	S e m e s t r i :												
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	c.	f.	
Szakcs	4	4	2	2	1	1	294	611	23	05			
Szalatnak	2	2	2	2	—	—	82	212	10	94			
Szálká	—	4	—	3	—	—	—	2	—	9			
Szászvár	16	10	6	450	2	1	575	575	51	—			
Szebény	150	3	1	2	50	1	67	50	10	17			
Szegzárd (Belváros)	—	0	—	6	—	6	—	1114	33	14			
Szegzárd-Ujváros	3	3	2	2	—	—	469	550	20	19			
Szent-Dienes	3	3	236	230	—	—	364	570	21	—			
Szent-György	5	5	230	150	—	—	70	150	16	—			
Szent-István	2	2	1	1	—	—	9	340	18	40			
Szent-Iván	2	2	2	2	—	—	38	94	9	32			
Szent-Lörincz	2	2	3	3	—	—	53	330	13	83			
Szigetvár	15	15	2	2	1	1	453	456	44	89			
Tamási	—	3	—	2	—	1	—	614	12	14			
Tengőd	2	2	2	2	—	—	40	28	8	68			
Tevel	2	2	2	4	—	—	1030	569	25	99			
Tolna	10	—	—	10	—	4	—	2732	51	32			
Tolna-Szántó	2	2	2	3	—	—	6	4	—	19			
Tót-Keszi	3	3	2	2	—	1	1220	764	31	84			
Vaiszló	4	4	6	4	—	—	410	6	28	10			
Valpó	—	450	—	2	—	2	—	2007	28	57			
Varasd	1	1	1	1	—	—	113	149	6	62			
Vaszar	1	1	1	1	—	—	—	104	5	04			
Várdomb	2	2	2	2	—	—	165	73	10	38			
Vásáros-Dombó	8	4	4	2	1	1	7	1071	37	71			
Veliskovci	—	—	—	2	—	—	—	3	—	7			
Véménd	—	4	—	4	—	—	—	4	—	12			
Viljevo	2	2	3	4	—	—	870	850	28	20			
Villány	3	3	2	2	1	1	20	869	20	89			
Vókány	2	2	1	1	—	—	—	—	—	6			
Vörösmarth	2	2	2	2	—	—	620	520	19	40			
Závod	3	3	5	5	—	—	383	620	26	03			
Zomba	—	4	—	4	—	—	488	3—	15	88			
	Summa:											3909	80

IV. E. censibus intercalaribus:

Census intercalares 25 cor. — f.

R e c a p i t u l a t i o :

I. E fundationibus perpetuis	2466 cor. 13 f.
II. Ex oblatis Cleri gremialis non curati	2459 cor. 73 f. 26 #
III. Ex oblatis Cleri curati et fidelium	
IV. E censibus intercalaribus	25 cor. — f.
Summa totalis:	8860 cor. 66 f. 26 #

Datum Quinque-Ecclesiis, die 5-a Januarii 1903.

Cancellaria Episcopalis.

CONSIGNATIO

Symbolarum per dioecesim in emolumentum s. Missionis Africanae,
Custodum S. Sepuleri et instructionis coecorum pubescentium, a 1-a
Januarii a. 1902. usque diem 31-am Decembris a. 1902. conflatarum.

Ex oblatis Ven. Cleri gremialis	Pro Miss. cor.	Ex oblatis Ven. Cleri gremialis	Pro Miss. cor.
		Translata :	146
Illmus ac Rssmus D. Fr. Troll .	10	A. R. D. Ludovicus Szilvek . . .	2
Rssmus D. Antonius Dobszay .	20	” ” Ignatius Glatt . . .	5
Illmus ac Rss. D. Stephanus Szeifricz	20	” ” Josephus Rézbányay .	3
” D. Antonius Walter .	20	” ” Stephanus Késmárky .	2
” D. Josephns Szeregy .	10	” ” Adalbertus Igaz . . .	5
” D. Gabriel Hanny .	10	R. D. Franciscus Hanuy . . .	2
Rssmus D. Joannes Spies .	10	” Stephanus Komócsy . . .	1
” Josephus Pozsgay .	10	” Dionysius Melhard . . .	1
” Josephus Wurster .	10	” Adalbertus Jakab . . .	1
” Julius Wajdits . . .	10		
” Aloysius Döbrössy .	2		
” Paulus Babócsay . . .	2		
A. R. D. Franciscus Gruzing .	2		
” ” Joannes Rézbányay .	2		
” ” Franciscus Kutor . . .	1		
” ” Silvester Jakics . . .	1		
” ” Philippus Ollé . . .	1		
” ” Ferdinandus Rang . .	2		
” ” Carolus Körmendy . .	3		
		Summa :	168
		Lat :	146

Ex oblatis parochiarum	Pro Miss.		Ex oblatis parochiarum	Pro Miss.	
	c.	f.		c.	f.
				Translati.	295 30
Abaliget	4	—	Felső-Mindszent	2	15
Agárd	2	—	Felső-Nyék	10	—
Apar	5	—	Garé	—	—
Báán	19	51	Gödre	3	50
Baar	1	54	Görcsöny	8	—
Babarcz	10	86	Grábócz	—	—
Bakonya	2	95	Gyula-Jovánca	5	98
Baranyavár	5	60	Harcz	3	50
Báta	6	83	Harkanovci	3	—
Bátaszék	6	40	Herczeg-Szőllős	3	40
Bedegh	—	—	Hetvehely	1	—
Bellye	9	27	Himesháza	10	58
Berement	4	—	Hird	6	96
Berkesd	3	40	Hosszu-Hetény	3	12
Bicsérd	14	26	Högyész	38	40
Bikal	9	—	Ibafa	2	40
Bizovac	9	40	Izsép	1	64
Bodony	—	—	Jánosi	5	66
Bogdása	5	70	Kajdacs	3	—
Bonyhád	2	90	Kakasd	11	—
Bozsok	10	62	Kánya	5	22
Bölcske	10	—	Kárász	7	60
Brodjanci	7	—	Keszü	10	—
Bükösd	10	—	Kisasszonyfa	6	—
Cepin	6	53	Kis-Dorogh	18	—
Czikó	2	—	Kis-Falud	1	94
Darázs	10	—	Kis-Kőszeg	4	—
Dályok	3	—	Kis-Székely	4	—
Dárda	8	20	Kocsola	3	40
Diós-Berény	4	—	Kónyi	6	—
Dolnji-Miholjac	8	63	Köblény	13	22
Dombovár	16	—	Kömlöd	2	—
Döbrököz	16	20	Kövágó-Szőllős	26	—
Dráva-Szt.-Márton	4	60	Lakócsa	8	—
Duna-Földvár	5	—	Lancsuk	1	20
Duna-Szekcső	9	96	Lapánca	3	50
Egerágh	7	30	Laskafalu	5	—
Értény	11	—	Lengyel	1	40
Fadd	10	—	Lipova	5	04
Feked	2	—	Lovász-Hetény	1	20
Felső-Ireg	10	64	Löcs	10	87
	Lat.	295 30	Magyar-Hertelend	7	46
	Lat.	569 64			

Ex oblatis parochiarum	Pro Miss.			Ex oblatis parochiarum	Pro Miss.
		c.	f.		
Translata :	569	64		Translata :	881
Magyar-Szék	5	02		Qu.-E. ad BMV. Pur.	10
Maiss	6	—		Qu.-E. ad S. Aug.	3
Mágocs	12	—		Qu.-E. ad S. Franc.	10
Mária-Gyűd	—			Qu.-E. in Colonia	412
Mária-Kémend	12	80		Rácz-Mecske pro 1901 et 1902	318
Marijanci	3	60		Rácz-Petre	1180
Miszla	6	12		Rácz-Töttös	550
Mocsolád	5	72		Radikovci	4
Mohács ad S. Curc	4	16		Regöl	7
Mohács ad S. Mihaélem	11	—		Saásd	1260
Mohács Insula	2	—		Siklós	2
Monostor	4	31		Simontornya	3
Mosgó	2	—		Šlijvosevci	3
Mözs	3	73		Somberek	9
Mucsi	4	—		Somogy-Szent-László	271
Nagy-Mányok	2	—		Sumony	401
Nagy-Nyárád	5	20		Szabad-Szent-Király	1460
Nagy-Vejke	3	—		Szabolcs	2840
Nakk	22	26		Szajk	1746
Nádasd	7	61		Szakadáth	471
Német-Bóly	16	—		Szakál	18
Némethi	6	—		Szakcs	1829
Német-Keér	2	—		Szalatnak	510
Német-Márok	10	—		Szá尔ka	360
Német-Ürög	7	70		Szászvár	13
Olasz	7	—		Szebény	3
Ozora	6	—		Szegzárd-Ujváros	6
Ó-Kurd	5	07		Szegzárd-Belváros	1874
Paári	3	06		Szent-Dienes	561
Paks	10	—		Szent-György	380
Pálfa	1	—		Szent-István	3
Pécsvárad	6	—		Szent-Iván	488
Pellérd	20	—		Szent-Lörincz	1170
Petrijevci	17	—		Szigetvár	1604
Pinczehely	14	—		Tamási	838
Podgajci	4	53		Tengőd	160
Püspök-Bogád	4	—		Tevel	420
Püspök-Lak	5	—		Tolna	12
Püspök-Szt.-Erzsébet	—			Tolna-Szántó	6
Püspök-Szt.-László	—			Tót-Keszi	655
Qu.-Eccl. Cathedr.	45	—		Vaiszló	940
Lat:	881	53		Lat:	1220 51

Ex oblatis parochiarum	Pro Miss.		Ex oblatis parochiarum	Pro Miss.	
	c.	f.		c.	f.
Translata:	1220	51	Translata:	1260	62
Valpó	16	20	Viljevo		8 —
Varasd	3	—	Villány		7 33
Vaszar	1	02	Vókány		7 20
Várdomb	1	65	Vörösmarth		6 —
Vásáros-Dombó	10	—	Závod		4 58
Veliskovci	6	24	Zomba		5 54
Véménd	2	—	Summa :	1299	27
Lat :	1260	62	Cum oblatis cleri grem. et censibus interc.	1471	27

II. Pro custodibus S. Sepulcri: Josephus Kuzmics 2 cor., Georgius Moransh 2 cor., Stephanus Horváth 2 cor., Carolus Erdélyi 2 cor., Georgius Ulákovics 4 cor., Alexander Gadó 2 cor., Adalb. Horváth 2 cor., Ladislaus Charvát 4 cor., Josephus Józics 4 cor., Conradus Heckenberger 1 cor. — Summa 25 cor.

III. Pro instructione elementari coecorum pubescentium: Kővágó-Szöllős 4 cor.
Datum Quinque-Ecclesiis, die 5-a Jan. 1903.

Cancellaria Episcopalis.

KIMUTATÁS

a pécsi egyházmegye

Szent-László-Társulat

tagjairól s az általuk a folyó 1902. évben

befizetett

tagsági díjak és adományokról.

A) Pécs-egyházmegyei alapító tagok 375 korona és 36 fillerrel :

1. A hőgyészi katholikus hivék.

B) Pécs-egyházmegyei alapító tagok 200 koronával:

1. Hetyei Hetey Sámuel, pécsi megyés püspök.
2. Troll Ferencz trebinjei püspök, aranymisés, nagyprép. püspöki helynök.
3. Pécsi takarékpénztár.
4. † Dr. Dulánszky Nándor néhai pécsi püspök.
5. † Girk Alajos néhai kanonok.
6. † Németh János, néhai nyug. agárdi plébános.

C) Pécs-egyházmegyei alapító tagok 150 koronával:

1. Dr. Rézbányay József, theolog. tanár.

D) Pécs-egyházmegyei alapító tagok 100 koronával:

1. Szeifricz István, pápai prelátus, prépost, éneklő kanonok.
2. Walter Antal, pápai prelátus, apát, székesegyházi örkanonok.
3. Pozsgay József kanonok, pápai t. kamarás.
4. Dr. Wurster József, kanonok, papn. igazgató.
5. Krecht Ferencz, sz.-dienesi esperes-plébános.
6. † Dr. Zsinkó István néhai olv.-kanonok.
7. † Dr Lechner János, néhai apátkanonok.
8. † Dr. Kelemen Sándor néhai kanonok.
9. † Szauter Antal, görcsönyi plébános.

E) Pécs-egyházmegyei alapító tagok 60 koronával:

1. Forster Ernő, pápai t. kamarás, pálfi plébános, érdemkereszes vitéz.

F) Pécs-egyházmegyei alapító tagok 50 koronával:

1. Rézbányay János, pápai t. kamarás, árvaházi igazgató.
2. Wajdits Gyula, kanonok, pápai t. káplán, székesegyházi plébános.
3. Glatt Ignácz, pápai t. káplán, székesegyházi karigazgató.
4. Pártos Zsigmond, mözsi esperes-plébános
5. Döbrössy Alajos, tb kanonok, képezdei igazgató.
6. Romeisz Ferencz. nádasdi esperes-plébános.
7. Dr. Troll József, orvostudor.
8. Weisz János, nagymányoki esperes-plébános.
9. Ujváry Miklós, püspök-bogádi plébános.
10. Andrin Gergely keszüi esperes-plébános.
11. † Sláby Ferencz, néhai cz. püspök, nagyprépost.
12. † Heid János, néhai laskafalui plébános.
13. † Molnár Viktor, néhai szt.-széki jegyző.
14. † Dr. Pollák János, néhai apátkanonok.
15. † Kubinyi Elek, néhai német-bólyi esperes-plébános.

G) Pécs-egyházmegyei alapító tagok 40 koronával:

1. A László nevet viselő megyés papok.
2. A Szent-Lászlóról nevezett szt. Ferencz-szerzet.
3. Pfiszterer Emil, szent-györgyi plébános.
4. A valpói egyházkérület lelkipásztorai.
5. A dlj-miholjaci egyházkérület lelkipásztorai.
6. † Fraticsevics Imre, néhai cz. kanonok darázsi esp.-plébános.
7. † Hujmann Ferencz, néhai pellérdi plébános.
8. † Topáll Pál, néhai mozsgói esperes-plébános.
9. † Széplaki Ferencz, néhai abaligeti plébános.
10. † Scwerer Nándor, néhai tb. kanonok szabad-szent-királyi esp.-plébános.

KIMUTATÁS

AZ 1902. ÉVBEN A SZENT-LÁSZLÓ-TÁRSULAT JAVÁRA BEFOLYT ADAKOZÁSOKRÓL.

	Uj alapító tag.	K	f	VI. Baranyavari ker.	K	f	XI. Mágocsi ker.	K	f
1	† Dr. Kelemen László néhai kanonok	100	—	43 Uray Atala 44 Csonka Nándor 45 Pencz János 46 Pissaszits Ferencz 47 Matarics Péter 48 Krisztánits István 49 Kelemen Tivadar 50 Neumeyer Dezső 51 Bistyán Vitus 52 Horváth János	2	—	86 Dr. Szilvássy Mihály 87 Szekeres Ferencz 88 Schmeller József 89 Halvax József 90 Polgár János 91 Vaszary Kálmán 92 Takács István	1	—
2	Pécs város és kerülete.						összesen:	7	—
3	Dr. Dobszay Antal	4	—	47					
4	Dr. Szeredy József	2	—	48					
5	Spies János	5	—	49					
6	Hanny Gábor	5	—	50					
7	Dr. Hanuy Ferencz	2	—	51					
8	Dr. Szilvek Lajos	1	—	52					
9	Dr. Igaz Béla	2	—						
10	Körmendy Károly	1	—						
11	Komócsy István	1	—						
12	Magenheim József	4	—						
13	Krum Péter	1	—	53 Sandtner Antal	1	44	93 Gundy Miklós	2	88
14	Károly Ignácz	4	—	54 Eberling Mátyás	2	—	94 Rathmann Boldizsár	1	44
15	Antal György	1	—	55 Keserics Ferencz	1	44	95 Vidák József	1	44
16	Hepp János	2	—	56 Gehring Fülöp	2	—	96 Késmárky József	1	44
17	Gyömörey Zsigmond	1	—	57 Gudler Pál	1	44	97 Horvath Lajos	1	44
18	Jakab Béla	1	—				98 Medgyesy Ede	1	44
19	Dr. Késmárky István	1	—				99 Fülöp István	1	44
20	Frantich Ágoston	4	—				100 Tichy Sándor	1	44
21	Eger Zsigmond	2	—				összesen:	12	96
	összesen:	45	—						
	II. Németii ker.								
22	Kulesár János	1	44	58 Prantner Ferencz	2	—	101 Erdélyi János	2	—
23	Andrin Gergely	2	—	59 Haragó József	2	—	102 Sirisaka Ignácz	1	44
24	Márton Márton	1	44	60 Pataki Antal	2	—	103 Dobos Henrik	1	44
25	Molnár Márton	1	44	61 Scharfenberger János	2	—	104 Hangai Nándor	1	44
26	Stokinger István	2	—	62 Herr Ágoston	2	—	105 Hirling Nándor	1	44
	összesen:	832	—	63 Gött Ádám	2	—	106 Gosztonyi Jenő	1	44
				64 Schmeller Alajos	2	—	107 Gschwind Sándor	72	
				65 Röszler Ferencz	2	—	összesen:	9	92
				66 Koch Gyula	2	—			
				67 Nyári Simon	2	—			
				68 Glück István	2	—			
	III. Sz.-Lörinczi ker.								
27	Krech Ferencz	2	—						
28	Wagner Adolf	2	—						
29	Dreven Ignácz	2	—						
30	Szabó Imre	2	—	69 Schell Antal	2	—	108 Ullákovics György	4	—
31	Tóth Gyula	2	—	70 Báter József	1	44	109 Charvát László	4	—
32	Zsulyevics Márton	2	—	71 Masson Lipót	1	44	110 Gombárovics Pongrácz	1	—
33	Beck Lajos	2	—	72 Plank Kámill	1	44	111 Heckenberger Konrád	2	—
34	Csurda Béla	2	—	73 Proksch Ferencz	1	44	összesen:	11	—
35	Ujváry Géza	2	—	74 Horváth Dénes	1	44			
	összesen:	18	—	75 Hofmeister Ferencz	1	44			
	IV. Siklói ker.								
36	Schultz Károly	2	—						
37	Otrokóczy Lajos	2	—	76 Radó Dezső	1	44	112 Kuzmics József	2	—
38	Schunk Ferencz	2	—	77 Komáromy Tivadar	1	44	113 Horváth István	2	—
39	Pál József	2	—	78 Schmidt Béla	1	44	114 Erdélyi Károly	1	—
40	Koch Ede	2	—	79 Bödy Károly	1	44	115 Veliscovec	2	—
	összesen:	10	—	80 Palócz János	1	44	116 Moransch György	2	—
				81 Koncz Ferencz	1	44	117 Gadó Sándor	2	—
				82 Kovács József	1	44	118 Horváth Béla	2	—
				83 Riedlinger Dezső	1	—	összesen:	13	—
	V. dárdai ker.								
41	Erős Károlj	2	—	84 Marton Sándor	1	—	XVI. Bonyhádi ker.		
42	Zvonicsek Alajos	2	—	85 Sajt István	1	—	119 Klein József	2	—
	összesen:	4	—				120 Dr. Jozgics János	2	—
							121 Teppert József	2	—
							122 Deckó Mátyás	1	—
							123 Anderle József	2	—
							124 Boross Aurél	2	—
							összesen:	11	—

Pécsett, 1902. évi december hó 31-én.

Dr. Wurster József,

KIVONAT

A PÉCSEGYHÁZMEGYEI ALAPITVÁNYI HIVATAL

1900 és 1901.

ÉVI ZÁRSZÁMADÁSÁBÓL.

A FÖTISZTELENDÖ

EGYHÁZMEGYEI PAPSÁGOT ÉRDEKLŐ PÉNZTÁRAKRÓL.

PÉCS ETT,
PÜSPÖKI LYCEUMI KÖNYVNÝOMDA (Madarász Béla)
1902.

BEVÉTEL.

Aggpapi

Kelet	T á r g y	T ö k e		K a m a t	
		korona	fill.	korona	fill.
Január 1	1899. évi maradvány	148.211	45	—	—
" 1	1900. évi kamat	—	—	5.905	57
Decemb. 31	Értékpapirok kamatjai	—	—	1.241	56
	Bevétel . . .	148.211	45	7.147	13
	Kiadás . . .	—	—	7.147	13
	Maradvány . .	148.211	45	—	—

A 148.211 kor. 45 fill. tőke fedezete:					
1. Telekkönyvileg biztosított kölcsön	118.111	45			
2. Magyar koronajáradék-kötvény	11.300	—			
3. $4\frac{2}{10}\%$ -os egyes. államkötvény	18.800	—			
Összesen: . .	148.211	45			

1132339

pénztár 1900.

KIADÁS.

Kelet	Tárgy	Tőke		Kamat	
		korona	fill.	köröna	fill.
Decemb. 21	Nyugdíjakra: bevételbe a papi nyugdijalap számadás 3-ik tétele alatt . . .	—	—	7.147	13
	Összesen . . .	—	—	7.147	13

BEVÉTEL

Aggpapi

Kelet	Tárgy	Tőke		Kamat	
		korona	fill.	korona	fill.
Január 1	1900. évi maradvány	148.211	45	—	—
” 1	1901. évi kamat	—	—	5.905	57
Ápril 27	Pécsi székesegyház tőkjéből	62.987	48	447	90
Decemb. 31	Értékpapirok kamatjai	—	—	1.241	56
	Bevétel . . .	211.198	93	7.595	03
	Kiadás . . .	—	—	7.595	03
	Maradvány . . .	211.198	93	—	—
A 211.198 Kor. 93 fill. tőke fedezete:					
1.	Telekkönyvileg biztosított kölcsön	118.111	45		
2.	Magyar koronajáradék-kötvény	11.300	=		
3.	4 ² / ₁₀ ⁰ -os egyes. államkötvény	18.800	—		
4.	Takaréktári betét	62.987	48		
	Összesen: . . .	211.198	93		

pénztár 1901.

KIADÁS.

Kelet	T á r g y	T ö k e		K a m a t	
		korona	fill.	korona	fill.
Decemb. 21	Nyugdíjakra: bevételbe a papi nyugdijalap számadás 3-ik tétele ulatt	—	—	7.595	03
	Összesen	—	—	7.595	03

BEVÉTEL.

Papi nyugdíj-

Tételszám	Kelet	Tárgy	Tőke		Kamat	
			korona	fill.	korona	fill.
1	Január	1 1899. évi maradvány	338.104	14	2.791	46
2	"	1900. évi kamat	—	—	16.530	21
3	Decemb.	31 Aggpapi pénztárból	—	—	7.147	13
4	"	Járulékokból	—	—	7.118	90
5	"	Értékpapirok után	—	—	300	—
Adományokból:						
6	Január	20 Bermüller Antal	2.000	—	86	11
7	"	Gauzer János	4.400	—	188	88
8	Május	26 Markovics Pál	10	—	—	25
9	Junius	30 Schwerer Nándor	200	—	4	44
10	Julius	7 Erdélyi János	20	—	—	40
11	"	25 Haragó Ferencz	40	—	—	69
12	Október	10 Haragó József	10	—	—	07
13	Decemb.	5 Modrosics Balázs	10	—	—	—
14	"	12 Föt. Káptalan	1.160	—	—	—
15	"	Dr. Lechner János	20	—	—	—
Tőkésített kamatok:						
16	"	31 Ns. és föt. Walter Antal örkanononok ur dijmegváltási tőkéjének kamatja	160	—	—	—
17	"	" Fölöslegből	838	41	—	—
		Bevétel	346.972	55	34.168	54
		Kiadás	—	—	30.435	44
		Maradvány	346.972	55	3.733	20
A 346.972 kor. 55 fill. tőke fedezete:						
1.	Telekkönyvileg biztosított kölcsön	339.472	55	—	—	—
2.	Magyar koronajáradék-kötvény	7 500	—	—	—	—
	Összesen	346.972	55	—	—	—

alap 1900.

KIADÁS.

Tételszám	T á r g y	Illetmény		Kiadás		Kifizetendő hátralék	
		korona	fill.	korona	fill.	korona	fill.
A) Nyugdíjak :							
1	Nt. dr. Csajághy Károly	1600	—	1200	—	400	—
2	T. Müvész János	1875	—	1500	—	375	—
3	T. Felinger Gyula	1600	—	1600	—	—	—
4	Nt. Pintér József	2125	—	1700	—	425	—
5	Nt. Gauzer János	1700	—	1700	—	—	—
6	T. Szántó Zsigmond	1600	—	1600	—	—	—
7	T. Kutor Ferencz	1600	—	1600	—	—	—
8	T. Jakics Szilveszter	1500	—	1500	—	—	—
9	T. Rang Nándor	1500	—	1500	—	—	—
10	T. Paulay Ferencz	933	33	933	33	—	—
11	T. Nagy Béla	2000	—	1600	—	400	—
12	T. Fekete Sándor	1400	—	1050	—	350	—
13	T. Szikora Ignácz	1800	—	1800	—	—	—
14	T. Ollé Fülöp	1500	—	1500	—	—	—
15	Nt. Grúzling Ferencz	1700	—	1700	—	—	—
16	Ft. Babócsay Pál	1800	—	1350	—	450	—
17	Nt. Regen Antal	450	—	450	—	—	—
18	T. † Bermüller Antal	266	66	266	66	—	—
B) Segélydijak :							
19	T. Éber Géza	800	—	800	—	—	—
20	T. Tichy Sándor	233	31	233	31	—	—
21	T. Bödy István	800	—	800	—	—	—
22	T. Svercsits Domonkos	800	—	800	—	—	—
23	T. Redlinger Dezső	299	97	299	97	—	—
24	További szükségletekre	1033	20	—	—	1033	20
C) Kikötött kamatok :							
25	Nt. Grúzling Ferencz 10.000 K. 5% . . .	500	—	500	—	—	—
26	T. Jakics Szilveszter 10.000 K. 5% . . .	500	—	500	—	—	—
27	T. Pfiszterer Emil 10.000 K. 5% . . .	500	—	500	—	—	—
28	Nt. Gauzer János 4.400 K. 5% . . .	189	20	189	20	—	—
29	László Teréz 5.289 K. 28 f. 5% . . .	264	46	264	46	—	—
D) Tökésített kamatok :							
30	A 16 és 17. bevételi tétel alatt	998	41	998	41	—	—
	Összes kiadás	33868	54	30435	34	3433	20

BEVÉTEL.

Papi nyugdij-

Tételeszám	Kelet	T á r g y	T ö k e		K a m a t	
			korona	fill.	korona	fill.
1	Január	1 1900. évi maradvány	346.972	55	3.733	20
2	"	1 1901. évi kamat	—	—	16.973	63
3	Decz.	31 Aggpapi pénztárból	—	—	7.595	03
4	"	31 Járulékokból	—	—	7.259	53
5	"	31 Értékpapirok után	—	—	304	—
Adományokból:						
6	Január	5 Megyés püspök úr ö Méltósága	1.000	—	45	28
7	"	16 Phylippovics János	20	—	—	87
8	"	26 Dulánszky Nándor v. pécsi püspök alapítványának 1900. évi kamatharmada	3.066	05	129	74
9	Márcz.	9 Regen Antal	10	—	—	36
10	Május	1 Szuly József	40	—	1	17
11	Novb.	13 Erdélyi János	10	—	—	03
12	Decz.	4 Bermüller Antal	13	86	—	11
13	"	7 Dulánszky Nándor-alap 1901. évi kamatharmada	2.250	—	—	—
14	"	18 Föt. Káptalan	1.040	—	—	—
15	"	21 Bencze István	19	40	—	—
Tökésített kamatok:						
16	"	31 Ns. és Föt. Walter Antal örkanonok ur dijmegváltási tökjének kamatja	160	—	—	—
17	"	31 Fölöslegekből	1.582	51	—	—
Értékpapírban:						
18	Január	16 Andrin Gergely adománya egy db. pécsi kath. köri kötvény	100	—	—	—
		Bevétel:	356.284	37	36.042	95
		Kiadás:	4	—	33.007	63
		Maradvány	356.280	37	3.035	32
A 356.280 korona 37 fillér töke fedezete:						
		1. Telekkönyvileg biztosított kölcsön	348.680	37	—	—
		2. Magyar koronajáradék-kötvény	7.500	—	—	—
		3. Pécsi katolikus köri kötvény	100	—	—	—
		Összesen	356.280	37	—	—

alap 1901.

KIADÁS.

Téteszám	T á r g y	Illetmény		Kiadás		Kifizetendő hátralék	
		korona	fill.	korona	fill.	korona	fill.
A) Nyugdíjak :							
1	Nt. dr. Csajághy Károly	1900. 1901.		2000	—	2000	—
2	† T. Művész János			1141	67	1125	—
3	† T. Felinger Gyula			133	34	—	133 34
4	T. Pintér József	1900. 1901.		2125	—	1700	—
5	† Nt. Gauzer János			1426	11	1426	11
6	T. Szántó Zsigmond			1600	—	1600	—
7	T. Kutor Ferencz			1600	—	1600	—
8	T. Jakics Szilveszter			1500	—	1500	—
9	T. Rang Nándor			1500	—	1500	—
10	T. Paulay Ferencz			1500	—	1200	300
11	T. Nagy Béla	1900. 1901.		2000	—	1600	400
12	T. Fekete Sándor			1750	—	1750	—
13	T. Szikora Ignácz			1800	—	1800	—
14	T. Ollé Fülöp			1500	—	1500	—
15	Nt. Gruzling Ferencz			1700	—	1700	—
16	Ft. Babócsay Pál	1900. 1901.		2250	—	1800	450
17	† Nt. Regen Antal			190	—	190	—
18	Ft. Hegyessy László			1800	—	1800	—
19	T. Kollár József			1500	—	1125	375
B) Segélydijak :							
20	T. Éber Géza			800	—	800	—
21	T. Bödy István			800	—	800	—
22	T. Svercsits Domonkos			800	—	800	—
23	További szükségletekre			1833	20	—	1833 20
C) Kikötött kamatok :							
24	Nt. Gruzling Ferencz 10.000 K. után 5%			500	—	500	—
25	T. Jakics Szilveszter 10.000 K. után 5%			500	—	500	—
26	T. Pfiszterer Emil 10.000 K. után 5%			500	—	500	—
27	Nt. Gauzer János 4.400 K. után 5%			220	—	184	55
28	László Teréz 5289 K. 28 f után 5%			264	46	264	46
D) Tökésített kamatok :							
29	A 16 és 17 bevételi tételek alatt			1742	51	1742	51
	Összes kiadás:			36.976	29	33.007	63
30	A törékből kincstári illetékre 4 korona					3968	66

BEVÉTEL.

Tanítói

Kelet	Tárgy	Tőke		Kamat	
		korona	fill.	korona	fill.
Január 1	1899. évi maradvány	47.800	—	542	58
" 1	1900. évi kamat	—	—	2.380	—
Decemb. 31	Értékpapirok kamatjai	—	—	8	36
" 31	Nyugdíjjárulékok	—	—	27	30
" 31	Tőkésített kamat	630	--	—	—
	Bevétel	48.430	—	2.958	24
	Kiadás	—	—	2.351	32
	Maradvány	48.430	—	606	92
Telekkönyvileg biztosított kölcsön	48.230	—			
$4\frac{2}{10}\%$ -os egyes államkötvény	200	—			
Összesen	48 430	—			

A 48.430 korona tőke fedezete:

Telekkönyvileg biztosított kölcsön	48.230	—
$4\frac{2}{10}\%$ -os egyes államkötvény	200	—
Összesen	48 430	—

nyugdíj-alap 1900.

KIADÁS.

K'elet	T á r g y	T ö k e		K a m a t	
		korona	fill.	korona	fill.
Decemb.	31	Nyugdijasoknak	—	—	1.721 32
"	31	Tökéített kamat	—	—	630
		Összesen	—	—	2 351 32

Tanítói

BEVÉTEL.

Kelet		T á r g y	Tőke		Kamat	
			korona	fill	korona	fill
Január	1	1900. évi maradvány	48.430	—	606	98
"	1	1901. évi kamat	—	—	2.411	50
Decemb.	31	Értékpapirok kamatjai	—	—	8	36
"	31	Nyugdíjjárulékok	—	—	31	50
"	31	Tökésített kamat	670	—	—	—
		Bevétel	49.100	—	3.058	28
		Kiadás	—	—	2.473	90
		Maradvány	49.100	—	584	38
A 49.100 korona tőke fedezete:						
Telekkönyvileg biztosított kölcsön		48.900	—			
4 ² ₁₀ ⁰ -os egyes. államkötvény		200	—			
		Összesen	49.100	—		

nyugdíjalap 1901.

KIADÁS.

Kelet		T a r g y	T ö k e		K a m a t	
			korona	fill.	korona	fill.
Decemb.	31	Nyugdijasoknak	—	—	1.803	90
"	31	Tökésett kamat	—	—	670	—
		Összesen	—	—	2.473	90

Pécs, 1901. december 31-én

Pécsegyházmegyei alapítványi hivatal.

Mihálfy Árdád s. k.
fökönyvvezető.

Névjegyzéke

a tanítói nyugdijalap illetményeseinek.

Sorszám		Évi illetmény	Sorszám		Évi illetmény
		kor f.			kor. f.
I. osztály.					
1	Csizmazia Alajos tanító özvegye	60 —			
2	Elter Ferencz tanító	60 —			
3	Farkas József tanító özvegye	60 —	25	Futkay György tanító özvegye	36 —
2	Gyulay György	" "	26	Goszmann Ádám	36 —
5	Harth Ignácz	" "	27	Heyd János	36 —
6	† Hengl Károly	" "	28	Horváth József	36 —
7	Heyer István tanító	" "	29	Kis Mihály	36 —
8	ör. Jung Ferencz tanító	" "	30	† Kovács Mátyás	36 —
9	Kaposy József	" "	31	† Kramer János	36 —
10	Kerner János tanító özvegye	60 —	32	Lutz Péter	36 —
11	Kiel Ágoston	" "	33	May Antal	36 —
12	† Lincz József	" "	34	Mezey József	36 —
13	Linczbauer Antal	" "	35	Moszbacher Antal	36 —
14	† Neumayer Gáspár	" "	36	Poró György	36 —
15	Pál János	" "	37	Rapp Ádám	36 —
16	Petz András	" "	38	Schmeller József	36 —
17	Rang Ferencz	" "	39	Szondy Alajos	36 —
18	Rittlinger János	" "	40	Weber Sebestyén	36 —
19	Scultéty János	" "			
20	† Schmidt Lőrincz	" "			
21	Stein János	" "	41	Göltz Máté tanító özvegye	24 —
22	Steiner János énekes	" "	42	Lambert János	24 —
23	Szekeres Ágoston tanító	" "	43	Schlottauer J	24 —
24	Szigriszt János	" "			
		Átvitel : 1440 —			Összesen : 2088 —

Ezen számadásokat átvizsgáltuk, a főkönyvekkel és naplókkal egyezők és helyesek.

Kelt Pécssett, 1902. ápril hó 15-én.

Pozsgay József s. k.,
számvizsg. kanonok.

Dr. Wurster József s. k.
számvizsg. kanonok

Horváth Károly s. k.,
számvevő

